

P. 1465

ROCZNIK
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

W KRAKOWIE.

Rok 1895/6.

W KRAKOWIE.

NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.

1896.

<http://rcin.org.pl>

ROCZNIK
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

W KRAKOWIE.

Rok 1895/6.

W KRAKOWIE.

NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.

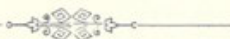
1896.

W Krakowie, 1896. - Drukarnia Uniw. Jagiell, pod zarz. A. M. Kosterkiewicza.

TREŚĆ.

	Strona
Skład Akademii (w lipcu 1896 r.)	3
Posiedzenie publiczne dnia 13 maja 1896	43
I. Przemówienie Jego Eksc. Zastępcy Protektora Juliana Dunajewskiego	45
II. Przemówienie Prezesa hr. Stanisława Tarnowskiego	47
III. Sprawozdanie Sekretarza Generalnego z czynności Akademii od maja 1895 do maja 1896 r.	51
Dodatek: Wydawnictwa Akademii od 1. maja 1895 do 30. kwietnia 1896	84
IV. Nagrody i konkursy	93
Dodatek: Sprawozdanie w przedmiocie nagród im. Barczewskiego	94
V. Sprawozdanie ze stanu i użycia funduszków w r. 1895	103
VI. Sprawozdanie delegata Akademii o czynnościach Stacji Naukowej w Paryżu, odczytane na posiedzeniu uroczystem Stacji dnia 3. maja 1896	105

UWAGA: Odczyt Jego Exc. X. Biskupa Edwarda Likowskiego, miany na posiedzeniu publicznem dnia 13 maja 1896-
p. t. „Stanowisko księcia Konstantego Ostrońskiego wobec Unii Brzeskiej,“ a drukowany za zewolaniem autora w zeszycie czerwcowym Przeglądu Polskiego, wszedł w skład obszernego dzieła Dostojnego prelegenta p. t. „Unia Brzeska r. 1596 opowiedziana przez X. Biskupa Edwarda Likowskiego, Sufragana poznańskiego. Pisma 1896“, które wyszło niebawem po posiedzeniu publicznem Akademii. Nie przedrukujemy go zatem w Roczniku. Nie podajemy również tutaj wykazu stosunków Akademii z innemi instytutami naukowemi, ponieważ wykaz taki, świeżo zestawiony i wydrukowany, dołączono do miesięcznych „Sprawozdań z czynności i posiedzeń Akademii“.

SKŁAD
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE.

WYDZIAŁ
FIZYKI
KATEDRA FIZYKI
KOSMOS

SKŁAD
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE.

(W lipcu 1896 r.)

PROTEKTOR
JEGO CESARSKA I KRÓLEWSKA WYSOKOŚĆ
ARCYKSIĄŻĘ
FRANCISZEK FERDYNAND d'ESTE.

ZASTĘPCA PROTEKTORA

Jego Exc. JULIAN Sas DUNAJEWSKI,

Dr. praw, Rzeczywisty Tajny Radca Jego Ces. i Król. Ap. Mości,
c. k. Minister, K. W. W. orderu 6-go Szczepana i Ces. Leopolda,
Kaw. ord. Żelaznej Korony I klasy, Członek Izby panów, Poseł
na Sejm krajowy, Obywatel honorowy miasta Krakowa, N. Sącza,
Wieliczki i Brodów etc.

ZARZĄD AKADEMII.

Prezes:

Stanisław hr. Tarnowski, Dr. fil., Komandor orderu Franciszka Józefa z gwiazdą, wł. odznaki „Litteris et artibus“, b. Rektor magn., Prof. p. z. literatury polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Dyrektor seminar. filol. słow. tamże, Członek dożywotni Izby Panów i Poseł na Sejm krajowy, Członek Rady miejskiej w Krakowie, Członek c. k. Rady Szkolnej Krajowej, Członek Komis. egzam. dla kand. na naucz. szkół gimn. i realn. Kraków, ulica Warszawska 12.

Zastępca Prezesa:

Fryderyk Zoll, Dr. praw, Kawaler ces. austr. orderu Żelaznej Korony III klasy, dożyw. Członek Izby Panów austr. Rady państwa, c. k. Radca rządowy, b. Rektor magn., Profesor p. z. prawa rzymskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prezes c. k. Komisji rządowej egzaminacyjnej oddziału politycznego, Wiceprezes jej oddziału historyczno-prawniczego, a Członek jej oddziału sądowego, Delegat c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty przy Wydziale administracyjnym Szkoły handlowej w Krakowie, Radca miejski krak., Obywatel honorowy miast Podgórze, Myślenic i Zatora.

Kraków, ul. Kolejowa 7.

Sekretarz generalny:

Stanisław Smolka, Dr. filoz. Kaw. ord. Żel. Kor. III. kl., Rektor magn., Profesor p. z. historii polskiej i Dyrektor Seminarium historycznego Uniwersytetu Jagiell., Korespondent c. k. Rady archiwalnej w Wiedniu, Członek zagr. węgierskiej Akademii Umiejętności, Czł. honorowy Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, oraz Towarzystw historycznych w Petersburgu i w Rydze.

Kraków, ul. Krupnicza 9.

Dyrektor Wydziału Filologicznego:

Kazimierz Morawski, Dr. fil. Profesor p. z. filologii klasycznej, Dyrektor Seminarium i Proseminarium filologicznego Uni-

wersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich.

Kraków, Rynek 19.

Dyrektor Wydziału histor.-filozoficznego:
Fryderyk Zoll, (jak wyżej).

Dyrektor Wydziału matematyczno-przyrod.:

Szczęśny Kreutz, Dr. fil., Profesor p. z. mineralogii i Dyrektor gabinetu mineralogicznego Uniwersytetu Jagiellońsk., Członek krajowej Rady górniczej, Członek c. k. geologicznego zakładu państwowego w Wiedniu, niemieckiego Towarz. geologicznego w Berlinie, Członek c. k. Komisji egzamin. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych, Człon. galic. Tow. rolniczego we Lwowie, b. zwycz. Prof. i b. Dziekan Wydziału filozof. Uniwersytetu lwowskiego.

Kraków, ul. Nowa Studencka 5a.

Sekretarz Wydziału filologicznego:

Lucyan Malinowski, Dr. fil., Magister nauk filologiczno-historycznych, Kawaler orderu 3-go Stanisława, Przewodniczący Komisji antropologicznej Akademii Umiejętności, Profesor p. z. filologii porównawczej słowiańskiej i Dyrektor Seminarium filologicznego słowiańskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej kandydatów na naucz. szkół średnich, Senior Bursy akademickiej w Krakowie.

Kraków, Mały Rynek 8.

Sekretarz Wydziału historyczno-filozof.:
Stanisław Smolka, (jak wyżej).

Sekretarz Wydziału matem.-przyrod.:

Józef Rostafiński, Dr. fil., Profesor p. z. botaniki i Dyrektor Ogrodu botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek b. Tow. nauk ścisłych w Paryżu, Tow. Przyjaciół nauk w Poznaniu, Tow. nauk przyrodniczych w Cherbourgu, Wiedniu,

Berlinie i Medyolanie, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla nauczycieli szkół średnich.

Kraków, ulica Garncarska 14.

Poczet Członków zwyczajnych.

A. Czynni.

1. Wydział filologiczny.

a) *Krajowi.*

Karol Estreicher Rozbierski, Dr. fil., Kaw. orderu Żelaz. Kor. III. kl., Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej. Wybrany Członkiem czynnym d. 11 maja 1872.

Kraków, gmach Biblioteki Jagiell.

Julian Klaczko, Dr. fil. honoris causa Uniwersytetu Jagiell., c. k. Radca dworu, Członek instytutu francuskiego (Académie des Sciences morales et politiques), Of. Legii honorowej. Wybrany Czł. czynnym d. 23 lipca 1872.

Kraków, Rynek główny 32.

Antoni Małecki, Dr. fil., właściciel odznaki „Literis et artibus”, b. Prof. jęz. i liter. polskiej i Rektor magn. Uniwersytetu lwowskiego, Zastępca Kuratora Zakł. nar. im. Ossolińskich we Lwowie, dożywotni Członek Izby Panów, honorowy obywatel miasta Lwowa i Czł. Rady miejskiej lwowskiej, Prezes galicyjskiej kasy Oszczędności we Lwowie, Czł. wydziału gal. Tow. Muzycznego we Lwowie, Dr. obojga praw honoris causa Uniwersytetów Jagiellońskiego i lwowskiego, Czł. honorowy Tow. Przyjaciół nauk w Poznaniu, niemniej galic. Tow. pedagogicznego, Tow. historycznego we Lwowie, Tow. liter. im. Adama Mickiewicza i Koła literackiego we Lwowie, b. Prezes Rady wykonawczej Macierzy Polskiej we Lwowie, Członek-korespondent serbskiego Tow. naukowego w Belgradzie. Wybrany Członkiem czynnym d. 23 lipca 1872.

Lwów, Zakład Ossolińskich.

Władysław Łuszczkiewicz, em. Profesor c. k. Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie, Dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie, Korespondent c. k. Komisji centralnej konserwatorskiej w Wiedniu. Wybrany Człon. czynnym dnia 7 lipca 1873.

Kraków, ulica Basztowa 18.

Antoni Petruszewicz, Kustosz lwowskiej kapituły metropolitalnej grecko-katol., Radca i Referent Konsystorza, Egzaminator prosynodalny, c. k. Konserwator ruskich zabytków, Członek czynny i honorowy cesarsko-rosyjskiego archeologicznego Towarzystwa w Moskwie, honorowy Doktor historii cesarskiego Uniwersytetu św. Włodzimierza w Kijowie, Członek historycznego Towarzystwa Nestora w Kijowie, czynny Członek cesarskiego Towarzystwa historii i storożytności w Odessie, honorowy Członek Akademii Nauk w Bukareszcie, Członek haličko-ruskiej Macierzy we Lwowie, Członek czeskiej Macierzy w Pradze, honorowy Członek Stauropigialnego Instytutu we Lwowie. etc. Wybrany Członkiem czynnym dnia 7 lipca 1873.

Lwów, Kapituła metrop. grecko-katol.

Stanisław Tarnowski, (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym d. 7 lipca 1873.

Kraków, ulica Warszawska 12.

Lucyan Malinowski, (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 30 października 1880.

Kraków, Mały Rynek 8.

Władysław Wisłocki, Dr. fil., Kustosz Biblioteki Jagiellońskiej, Czł.-kores. król. czes. Tow. nauk w Pradze, Czł. wiedeńskiego „Oesterreichischer Verein für Bibliothekswesen“ i Czł. Komisji archiwalnej M. Krakowa. Wybrany Człon. czynnym dnia 30 października 1880. — (Korespondentem od r. 1878).

Kraków, ulica Podzamcze 12.

Maryan Sokołowski, Dr. fil., Profesor p. z. historii sztuki i Dyrektor gabinetu historii sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Korespondent c. k. Komisji centralnej do badania i utrzymywania pomników sztuki, Członek honorowy Towarzystwa historyków sztuki w Wrocławiu, Członek czynny cesarskiego Towarzystwa archeologicznego w Moskwie, Członek czynny

Towarzystwa starożytników w Królewcu, Dyrektor Muzeum XX. Czartoryskich w Krakowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 listopada 1884. — (Korespondentem od r. 1880).

Kraków, ulica Garncarska 3.

Kazimierz Morawski, (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym d. 12 listopada 1887 — (Korespondentem od r. 1883).

Kraków, ulica Szpitalna 40.

Władysław Łoziński, Konserwator zabytków sztuki i pomników historycznych, Prezes Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, Wice-prezes Towarzystwa historycznego, Prezes Rady Wykonawczej Macierzy Polskiej. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Lwów, ulica Kopernika 26.

Antoni Kalina, Dr. fil., Profesor p. z. filologii słowiańskiej porównawczej Uniwersytetu lwowskiego, odznaczony srebrnym medalem bułgarskim dla sztuk i umiejętności, Członek - korespondent Towarzystwa Przyjaciół nauk w Poznaniu. Wybrany Członkiem czynnym dnia 2 maja 1895. — (Korespondentem od 15 listopada 1884).

Lwów, ulica Garncarska 6.

aa) *Członkowie przybrani nadliczbowi:*

w myśl § 16 al. 2. Statutu Akademii.

Z wydziału historyczno-filozoficznego. Wybrani d. 21 listopada 1893.

Wojciech Kętrzyński

Stefan Pawlicki

Stanisław Smolka

Tadeusz Wojciechowski

Wincenty Zakrzewski.

} obacz str. 12.

b) *Zakrajowi:*

Watrośław Jagiś, Dr. fil., także honoris causa, c. k. Radca Dworu, Profesor p. z. filologii słow. i Dyrektor Seminarium filolog. słow. Uniwersytetu wiedeńskiego, Członek Izby Panów, Kawaler orderów pruskich pour le mérite i Korony, rosyjski rzec. Radca stanu i Kawaler orderów Stanisława, Włodzi-

mierza i Anny, serbskiego wielkiego krzyża orderu Sawy, Czł. czynny Akademii Umiejętności w Wiedniu, Petersburgu, Zagrzebiu, Belgradzie, Monachium i Budapeszcie, Tow. naukowego czeskiego w Pradze, Członek - korespondent Akademii Umiejętności w Berlinie, honorowy Czł. Towarzystwa „Ljubiteli drewnoj pismennosti“ i „archeologiczeskawo Obszczestwa“ w Petersburgu, Tow. historycznego im. Nestora w Kijowie Tow. archeologicznych w Zagrzebiu, Moskwie i Odesie, Tow. starożytniczego w Moskwie, Czł. honorowy Towarz. „Matica srpska“ w Nowym Sadzie i „Matica Slovenska“ w Lublanie, etc. Wybrany Czł. czynnym dnia 9 listopada 1878.

Döbling pod Wiedniem, Hauptstrasse 18.

Józef Hampel, Dr. fil., Prof. p. z. historii starożytnej i archeologii Uniwersytetu w Budapeszcie, Kustoszu Muzeum Narodowego tamże, Czł. czynny Akademii węgierskiej. Wybrany Czł. czynnym dnia 24 listopada 1888.

Budapeszt, Muzeum Narodowe.

Jan Gebauer, Dr. fil., Prof. p. z. filol. słow. i Dyrektor semin. słow. czeskiego Uniwersytetu w Pradze, Czł. czynny czeskiej Akademii Umiejętności i król. Tow. naukowego w Pradze, Czł. Kom. egzam. na naucz. szkół średnich w Pradze. Wybrany Czł. czynnym dnia 24 listopada 1888.

Praga, ulica Ječna 20 a.

c) *Zagraniczni:*

Władysław Nehring, Dr. fil., Tajny Radca rządowy, Prof. p. z. filologii słowiańskiej i Dyrektor seminarium filologicznego słowiańskiego Uniwersytetu wrocławskiego, b. Dziekan wydziału filozof. w r. 1876 i 1889, b. Rektor Uniwers. Wrocławskiego w r. 1894, Członek-korespondent Akademii Umiejętności w Petersburgu i Tow. Naukowego w Pradze, honorowy Czł. Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu, Czł. Tow. histor. i starożytniczego śląskiego i Muzeum starożytności śląskich, Wiceprezes śląskiego Tow. ludoznawczego, Czł. Komisji egzam. dla kandydatów wyższego zawodu nauczycielskiego, Czł. deputacji szkolnej. Wybrany Czł. czynnym dnia 31 października 1885.

Wrocław, Sternstrasse 22.

Jan Baudouin de Courtenay, Dr. fil. i językoznawstwa porównawczego, Magister nauk filologiczno-historycznych, Profesor p. z. tytularny językoznawstwa porównawczego Uniwersytetu Jagiellońskiego, rosyjski rzecz. Radca Stanu, Kawaler orderów Stanisława i Anny 2-ej klasy, posiadacz złotego medalu od Akademii Umiejętności w Petersburgu i brązowego od „Institution ethnographique“ w Paryżu, b. Docent gramatyki porównawczej Uniwersytetu petersbursk., b. Profesor zwyczaj. gramatyki porównawczej języków indoeuropejskich i sanskrytu Uniwersytetu kazańskiego, b. Profesor zwyczaj. gramatyki porównawczej języków słowiańskich Uniwersytetu dorpckiego, Czł. dożywotni „Société de linguistique“ w Paryżu, Czł.-korespondent „Litauische litterarische Gesellschaft“ w Tylży, Czł. honorowy b. estońskiego Tow. literackiego „Eesti Kirjameeste Selts“ w Dorpacie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 listopada 1887.

Kraków, ulica Pędzichów 12.

Kazimierz Stronczyński, Magister filozofii, Senator Krol. Polsk., Czł. Heroldyi Król. Polsk., b. Dyrektor kancelaryi w Komisji rządowej wyznań i oświaty w Warszawie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.

Piotrków.

Włodzimierz Spasowicz, Dr. praw, Adwokat. Wybrany Człon. czynnym d. 6 grudnia 1890. — (Korespondentem od r. 1873).

Petersburg, Kabinetnaja 7.

Aleksander Brückner, Dr. fil., Profesor filologii słowiańskiej Uniwersytetu berlińskiego. Wybrany Człon. czynnym dnia 31 października 1891. — (Korespondentem od r. 1888).

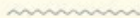
Berlin SW. Lankwitzstrasse 1.

J. Exc. Stojan Novaković, Prezydent Rady Ministrów itd. Wybrany Czł. czynnym dnia 31 października 1891.

Belgrad.

Henryk Sienkiewicz. Wybrany Czł. czynnym d. 9 maja 1893 r.

Warszawa, Wspólna 24.

2. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) *Krajowi:*

J. Exc. Julian Dunajewski, (j. w.). Wybrany Człon. czynnym dnia 11 maja 1872.

Kraków, Podwale 11.

Izydor Szaraniewicz, Dr. fil., Prof. p. z. historii austrackiej i Dyrektor Seminarium historycznego oddz. historii austriackiej Uniwersytetu lwowskiego, Człon. c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich we Lwowie, Korespondent a od r. 1887 Konserwator c. k. Komisji centralnej do utrzymania zabytków historycznych i artystycznych w Wiedniu, Członek Rady miejskiej król. stoł. m. Lwowa, honorowy Doktor ces.-ros. Uniwersytetu Św. Włodzimierza w Kijowie i Senior Instytutu Stauropigiańskiego we Lwowie. Wybrany Czł. czynnym dnia 23 lipca 1872.

Lwów, Białeharska 03.

Fryderyk Zoll, (j. w.). Wybrany Czł. czynnym d. 7 lipca 1873.

Kraków, ulica Kolejowa 7.

J. Exc. Leon Biliński, Dr. praw, Rzeczywisty Tajny Radca, Komandor orderu Franciszka Józefa, c. k. Minister finansów, Wybrany Czł. czynnym d. 31 października 1876.

Wiedeń, I Lichtenfelsgasse.

Franciszek Piekosiński, Dr. praw, Prof. p. z. prawa polskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Dyrektor arch. akt grodzkich i ziemskich w Krakowie, Konserwator Komisji centralnej dla zabytków archiwalnych na Galicyę zachodnią. Wybrany Czł. czynnym d. 9 listopada 1878.

Kraków, ulica Zwierzyniecka 22.

Edward Rittner, Dr. praw, Rzeczywisty Tajny Radca, Kawaler orderu Żelaznej Korony II kl. i ord. cesarza Leopolda; Komandor orderu ś-go Grzegorza z gwiazdą, c. k. Minister, Czł. czeskiej Akademii im. cesarza Franciszka Józefa w Pradze. Wybrany Czł. czynnym d. 14 listopada 1881.

Wiedeń, I. Regierungsstrasse.

Michał Bobrzyński, Dr. praw, Komandor ord. Franciszka Józefa, Członek czeskiej Akademii imienia ces. Franciszka Józefa,

Wiceprezydent Rady Szkolnej krajowej, Poseł na Sejm krajowy, b. Prof. prawa polskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany Czł. czynnym d. 10 listopada 1883 — (Korespondentem od r. 1878).

Lwów, ulica Pańska 23.

Stanisław Smolka, (j. w.). Wybrany Czł. czynnym d. 15 listopada 1884 — (Korespondentem od r. 1881).

Kraków, ulica Krupnicza 9.

Wincenty Zakrzewski, Dr. fil., b. Rector magn., Prof. p. z. historii powszechnej i Dyrektor Seminarium histor. Uniwersytetu Jagiell., Czł. zagraniczny węgierskiej Akademii Umiejęt., Czł. c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli w gimn. i szkołach realnych. Wybrany Człon. czynnym d. 15 listopada 1884. (Korespondentem od r. 1881).

Kraków, ulica Stachowskiego (obok Karmelickiej) 48.

Wojciech Kętrzyński, Dr. fil., Dyrektor Zakładu Nar. im. Ossolińskich we Lwowie, Konserwator c. k. centralnej Komisji w Wiedniu. Człon. Tow. Przyjaciół nauk w Poznaniu, Tow. liter. w Paryżu, Tow. nauk w Toruniu, Tow. litewskiego w Tylży, Tow. numizm. w Krakowie i historycznego we Lwowie, Tow. histor. i archeol. śląskiego w Wrocławiu, Tow. histor. przy uniwersytecie w Petersburgu, ces. Tow. archeologicznego w Moskwie, Tow. mazurskiego w Lecu w Prusiech wschodnich. Wybrany Członkiem czynnym d. 12 listopada 1887. (Korespondentem od r. 1873).

Lwów, Zakład nar. im. Ossolińskich.

Tadeusz Wojciechowski, Dr. fil., Profesor p. z. historii polskiej i Rektor Uniwersytetu lwowskiego, Prezes Tow. historycz. we Lwowie. Korespondent c. k. Komisji centralnej konserwatorskiej w Wiedniu, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych we Lwowie. Wybrany Członkiem czynnym d. 12 listopada 1887. (Korespondentem od r. 1881).

Lwów, ulica Długosza 25.

Franciszek Kasperek, Dr. praw, Kaw. orderu Żel. Kor. III kl., b. Rektor magn., Prof. p. z. filoz. prawa i prawa narodów

Uniwersytetu Jagiell., Czł. Instytutu prawa międzynarodowego w Brukselli, Prezes c. k. Komisji rządowej egzaminacyjnej oddziału historyczno-prawniczego i Członek c. k. Komisji rządowej egzaminacyjnej oddziału sądowego i politycznego, Radca miejski krakowski, Protektor Tow. muzycznego, Wiceprezes Rady szkolnej okręgowej i Tow. Tatrzańskie, Sekretarz Tow. prawniczego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891. — (Korespondentem od r. 1883).

Kraków, Rynek główny 36.

Stefan Pawlicki, Doktor św. Teologii i filozofii, Kapłan Zgromadzenia OO. Zmartwychwstańców, Prof. p. z. filozofii Uniwersytetu Jagiell., Konsultor św. Kongregacyi Indeksu, b. Docent b. Szkoły głównej warszawskiej, b. Prorektor papieskiego Kolegium polskiego w Rzymie, Człon. czynny rzymskiej Arkadyi i trzech rzymskich Akademij: di religione cattolica, Tiberina i dell'Immacolata Concezione, Czł. czynny rzymskiej Società dei cultori di cristiana archeologia, Czł. korespondent papieskiej Akademii archeologii, Wiceprezes sekcji filozoficznej Tow. wiedeńskiego Leo-Gesellschaft. Wybrany Członkiem czynnym d. 31 października 1891. — (Korespondentem od r. 1884).

Kraków, ulica Łobzowska 8.

Bolesław Ulanowski, Dr. praw i filoz., Prof. p. z. prawa kanonicznego Uniwersytetu Jagiell., Członek c. k. Komisji rządowej egzaminacyjnej oddziału historyczno-prawniczego. Wybrany Czł. cz. d. 4 maja 1894. — (Korespondentem od r. 1888).

Kraków, ulica Garncarska 15.

aa) *Członkowie przybrani nadliczbowi:*

w myśl § 16 al. 2. Statutu Akademii.

Z Wydziału filologicznego, wybrani d. 30 października 1892.

Antoni Małecki	}	ob. wyżej str. 6, 7.
Kazimierz Morawski		
Władysław Łuszczkiewicz		
Maryan Sokołowski		
Stanisław hr. Tarnowski		

b) *Zakrajowi:*

Antoni Randa, Dr. praw, Komandor orderu 4-go Szczepana, Kaw. orderu Żelaz. Korony II klasy, posiadacz medalu austr.-węg. Litteris et Artibus, c. k. Radca dworu, Profesor p. z. prawa austr. cywilnego Uniwersytetu czeskiego w Pradze, Prezes I. Wydziału czeskiej Akademii Umiejętności, dożywotni Członek Izby Panów, Członek Trybunału państwowego, Doctor honoris causa Uniwersytetu w Bononii. Wybrany Człon. czynnym dnia 9 listopada 1878.

Praga.

Władysław Tomek, Dr. fil., Komandor orderu Franciszka Józefa, posiadacz medalu aust.-węg. Litteris et Artibus, c. k. Radca rządowy, b. Prof. hist. uniwers. czesk. w Pradze, Członek czynny czeskiej Akad. Umiejęt., dożywotni Czł. Izby Panów, Poseł na Sejm krajowy Korony czeskiej. Wybrany Człon. czynnym d. 14 listopada 1881.

Praga, ulica Czarna 6.

J. Exc. Alfred Arneht, Dr. fil., rzeczywisty Tajny Radca Jego Ces. i K. Apost. Mości, Kawaler orderu Leopolda i Żel. Kor. III kl., ozd. austr.-węg. med. Litteris et Artibus, Komandor i Kawal. orderów włoskich, hiszpańskich, belgijskich, heskich i meksykańskich, Dyrektor c. k. tajnego archiwum dworu i państwa w Wiedniu, Prezes ces. Akademii Umiejęt. w Wiedniu, Członek Akad. Umiejęt. w Monachium, w Getyndze, dei Lincei w Rzymie, w Madrycie, w Turynie i w Lucca, Człon. Instytutu francuskiego w Paryżu.

Wiedeń I, Parkring 16.

Wilhelm Fränknoi, tyt. Biskup Arbei, Kanonik waradyński, Opat szekszardzki etc., Wiceprezydent Akad. Umiej. w Budapeszcie, Członek Akademii w Belgradzie, Tow. historycznego w Ostrzyhomiu etc. Wybrany Człon. czynnym d. 24 listop. 1888.

Budapeszt.

Henryk v. Zeissberg, Dr. fil., Kaw. orderu Żelaz. Kor. III. kl., posiadacz ces. austr. medalu „Litteris et Artibus“, c. k. Radca dworu, Prof. Uniwersytetu i Człon. Akademii Umiejętności w Wiedniu, Kierownik austriackiego Instytutu historycznego,

Dyrektor Seminarium historycznego, Redaktor dzieła „Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild“, honorowy Członek Towarzystwa „für Landeskunde von Niederösterreich“ etc. Wybrany d. 2 maja 1895. — (Korespondentem od 31 października 1874).

Wiedeń II, Czerningasse 22.

c) *Zagraniczni:*

Jakób Caro, Dr. fil., Profesor p. z. historii i Dyrektor Seminarium historycznego Uniwersytetu wrocławskiego, członek korespondent Akademii Umiejętności w Petersburgu. Wybrany Człon. czynnym d. 14 listopada 1881.

Wrocław, Kaiser Wilhelm-Strasse 97.

X. Edward Likowski, Biskup sufragan poznański. Wybrany Czł. czynnym dnia 12 listopada 1887.

Poznań.

Albert Sorel, Profesor historii dyplomatycznej w Ecole libre des sciences politiques w Paryżu, Sekretarz generalny Prezydium Senatu francuskiego, Członek Akademii francuskiej i Akademii nauk moralnych i politycznych, Człon. korespondent król. Towarz. histor. w Londynie i król. Akademii Umiejętności w Monachium. Wybrany Czł. czynnym dnia 30 listopada 1889.

Paryż, Présidence du Sénat.

Adolf Pawiński, Dr. fil., Profesor Uniwersytetu warszawskiego, Naczelnik Archiwum głównego Król. Polskiego, Czł.-korespondent Akad. Umiej. w Zagrzebiu, Członek Tow. historycznych w Petersburgu, Moskwie, Odesie i Lizbonie, Rzeczywisty Radca Stanu. Wybrany Czł. czynnym dnia 3 października 1891.

Warszawa, Al. Jerozolimska 74

3. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) *Krajowi:*

J. Exc. Józef Majer, Dr. med. i chir., b. Prof. i Rektor magn. Uniw. Jagiell., b. Prezes Akademii Umiejętności, Rzeczywisty Tajny Radca Jego ces. i król. Apost. Mości, Komandor orderu

Franciszka Józefa, Kawaler ord. Żel. Kor. III kl., dożywotni Członek Izby Panów, b. poseł na Sejm krajowy i b. Członek Rady M. Krakowa, Dr. fil. honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego i lwowskiego, Członek honorowy Towarzystwa Przyjaciół nauk w Poznaniu, Tow. pedagogicznego we Lwowie, Tow. lek. w Krakowie i we Lwowie, Tow. lekarzy polskich w Paryżu i Rady administracyjnej Szkoły polskiej na Bati-gnolles w Paryżu, Czł.-korespondent Akademii lekarsko-chirurgicznej w Madrycie, Tow. przyrodniczego we Lwowie, Tow. lekarsk. warszawskiego, wileńskiego, podolskiego, lubelskiego, bukowińskiego i kaliskiego, Tow. antropologicznego w Berlinie, ces. Tow. Przyjaciół nauk przyrodniczo-antropolog. i etnolog. w Moskwie, Instytutu antropolog. w Brytanii i Irlandyi w Londynie, Akademii Mickiewicza w Bolonii etc.

Kraków, ulica Krupnicza 7.

Franciszek Michał Karliński, Dr. fil., Kawaler ces. austr. orderu Franciszek Józefa, Profesor p. z. astronomii i matematyki wyższej i Dyrektor Obserwatorium astronomicznego Uniwersytetu Jagiell., Człon. c. k. Komisji do pomiaru ziemi, c. k. Komisji do normalnych miar i wag, c. k. Tow. meteorologicznego w Wiedniu, królewsko-czeskiego Tow. Nauk w Pradze oraz Tow. astronomicznego niemieckiego, Czł.-korespondent b. Tow. nauk ścisłych w Paryżu, Czł. honorowy Tow. Kopernika w Toruniu, Czł. i zastępca Dyrektora c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli w gimnazyach i szkołach realnych, Dyrektor seminarium matematycznego. Wybrany Czł. czynnym dnia 7 lipca 1873.

Kraków, ulica Kopernika, Obserwatorium.

Bronisław Radziszewski, Dr. fil., Profesor p. z. chemii ogólnej i farmaceutycznej Uniwersytetu lwowskiego, Członek honorowy Towarzystwa chemików czeskich w Pradze, Tow. nauczycieli szkół wyższych i Tow. aptekarskiego we Lwowie, Czł. c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych we Lwowie, Docent chemii w Szkole gospodarstwa leśnego. Wybrany Czł. czynnym dnia 14 listopada 1881. (Korespondentem od r. 1874).

Lwów, ulica Długosza, gmach Uniwersytetu.

Józef Rostafiński, (jak wyżej). Wybrany Członkiem czynnym dnia 10 października 1883.

Kraków, ulica Garncarska 14.

Jan Franke, c. k. krajowy Inspektor szkół, b. Profesor mechaniki w Szkole Politechn. lwowskiej, Prezes c. k. Komisji egzamin. dla II-go egzaminu rządowego na Wydziale budowy maszyn. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885.

Lwów, ulica Bielowskiego 5.

Edward Janczewski, Dr. fil., Profesor p. z. anatomii i fizjologii roślin i Dyrektor pracowni botanicznej Uniwersytetu Jagiell., Członek-korespondent Tow. botanicznego w Edyngburgu i Tow. nauk przyrodniczych w Cherbourg, Prezes Towarz. ogrodniczego w Krakowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885. — (Korespondentem od r. 1876).

Kraków, ulica Wojska 16.

Szczęśny Kreutz, (jak wyżej). Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.

Kraków, ulica Nowa Studencka 5 a.

Władysław Zajączkowski, Dr. fil., Profesor p. z. matematyki w Szkole Politechn. lwowskiej, Człon. c. k. Komisji egzamin. dla kandydatów na nauczycieli w szkołach średnich, tudzież Komisji egzamin. dla geometrów autoryzowanych. Wybrany Człon. czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Lwów, ulica Sykstuska 50.

Napoleon Cybulski, Dr. med., Profesor p. z. fizjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 13 października 1891.

Kraków, ulica Szczepańska 11.

Benedykt Dybowski, Dr. med., Profesor zw. zoologii Uniwersyt. lwowskiego, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych we Lwowie, Członek kilku Towarzystw naukowych. Wybrany Człon. czynnym dnia 31 października 1891.

Lwów, ulica Długosza 3.

Emil Godlewski, Dr. fil., Profesor p. z. chemii rolniczej i Dyrektor zakładu chemii rolniczej Uniwersytetu Jagiell., Człon.

polskiego Towarzystwa przyrodników imienia Kopernika we Lwowie, Człon. Towarz. nauk przyrodniczych w Cherbourg, b. Profesor szkoły rolniczej w Dublinach. Wybrany Człon. czynnym dnia 31 października 1891.

Kraków, ulica Straszewskiego 22.

Julian Niedźwiedzki, Prof. p. z. mineralogii i geologii w Szkole Politechnicznej lwowskiej, Docent tychże przedmiotów na Uniwersytecie lwowskim, Człon. krajowej Rady górniczej, Człon. c. k. Komisji egzam. na nauczycieli szkół średnich. Wybrany Czł. czynnym d. 9 maja 1893. — (Korespondentem od r. 1887).

Lwów, ulica Kleina 8.

August Witkowski, Prof. p. z. fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Człon. Komisji egzam. na nauczycieli szkół średnich. Wybrany Czł. czynnym dnia 9 maja 1893. — (Korespondentem od r. 1888).

Kraków, ulica Bernardyńska 13.

Karol Olszewski, Dr. fil., Profesor p. z. chemii Uniwersytetu Jagiell. Członek czeskiej Akademii Nauk i Sztuk w Pradze, Człon. Komisji egzam. na nauczycieli szkół średnich, Człon. honorowy Tow. lekarskiego w Wilnie. Wybrany Czł. czynnym dnia 12 maja 1896. — (Korespondentem od r. 1888).

Kraków, ulica Jagiellońska 22.

b) *Zakrajowi:*

Franciszek Mertens, Dr. fil., Profesor p. z. matematyki Uniwersytetu wiedeńskiego, b. Prof. Uniwersytetu Jagiell., b. Prof. Politechniki w Gracu, c. k. Radca rządowy, Członek rzeczywisty Akademii Umiejętności w Wiedniu, Członek korespondent Tow. naukowego czeskiego w Pradze, Człon. kor. Tow. naukowego w Getyndze. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885.

Wiedeń, III. Stammgasse 9.

c) *Zagraniczni:*

Marceli Nencki, Dr. fil., Profesor chemii w Zakładzie medycyny praktycznej w Petersburgu, b. Profesor chemii lekarskiej Uni-

wersytetu w Bernie Szwajc. Wybrany Człon. czynnym dnia 15 listopada 1884.

Petersburg.

Edward Strasburger, Dr. fil., Profesor Uniwersytetu w Bonn. Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.

Bonn.

Jan Schiaparelli, Dyrektor Obserwatorium astronomicznego w Medyolanie i t. d. Wybrany Czł. czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Medyolan.

Lord William Kelvin, Profesor Uniwersytetu w Glasgowie i t. d. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Glasgow.

Rudolf Virchow, Profesor Uniwersytetu w Berlinie i t. d. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Berlin.

Dymitr Iwanowicz Mendelejew, b. Profesor chemii Uniwersytetu petersburskiego i t. d. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891.

Petersburg, Kadetskaja 9.

Henryk Hoyer, Dr. med., Profesor Uniwersytetu warszawskiego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 2 maja 1895.

Warszawa.

~~~~~
B. Korespondenci.

1. Wydział filologiczny.

Roman Pilat, Dr. fil., Profesor p. z. języka polskiego i literatury polskiej, Dyrektor seminarium filol. dla języka polskiego Uniwersytetu lwowskiego, Wiceprezes c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych we Lwowie, Prezes Tow. Mickiewiczowskiego we Lwowie. Wybrany dnia 30 października 1880.

Lwów, Chorążczyzna 16.

Zygmunt Samolewicz, Dr. fil., Kawaler orderu Franciszka Józefa, c. k. Radca Dworu, emer. krajowy inspektor szkół średnich, Czł. Komisyi egzaminacyjnej lwowskiej dla kandydatów na nauczycieli gimnazyów i szkół realnych, Członek honorowy Towarz. pedagogicznego i Towarz. nauczycieli szkół wyższych. Wybrany dnia 15 listopada 1884.

Lwów, ulica Artura Grotzera 8.

Wojciech hr. Dzieduszycki, Dr. fil., c. k. Konserwator zabytków sztuki, Poseł na Sejm krajowy, Prezes Tow. archeologicznego we Lwowie. Wybrany dnia 12 listopada 1887.

Jezupól, w Galicyi.

Jan Karłowicz, Dr. fil., Redaktor „Wisły”. Wybrany dnia 12 listopada 1887.

Warszawa, Jasna 10.

Józef Tretiak, Dr. fil., Profesor języka i literatury ruskiej Uniw. Jagiell. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Kraków, ulica Batorego 25.

Adam Kryński, Magister nauk filol.-histor., Prof. gimn., Redaktor „Prac filologicznych”. Wybrany dnia 30 listopada 1889.

Warszawa, Nowogrodzka 33.

Maksymilian Kawczyński, Dr. fil., Profesor p. n. języków i literatur romańskich Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli w gimnazyach i szkołach realnych. Wybrany dnia 6 grudnia 1890.

Kraków, Krowoderska 40.

Karol hr. Lanckoroński, c. k. Szambelan, dziedziczny Członek Izby Panów, Człon. kuratoryi austr. Muzeum artyst.-przemysłowego w Wiedniu, c. k. Konserwator zabytków sztuki w Galicyi, Doktor filozofii honoris causa Uniwersytetu berlińskiego. Wybrany dnia 31 października 1891.

Wiedeń, I Wasgasse 4.

Piotr Chmielowski, Dr. fil., Redaktor „Ateneum”, wybrany dnia 9 maja 1893.

Warszawa, Nowogrodzka 39.

Ludwik Ćwikliński, Dr. fil., c. k. Radca Dworu, b. Rektor magn., Profesor p. z. filologii klasycznej i Dyrektor seminaryum i pro-seminaryum filologicznego Uniwersytetu lwowskiego, Dyrektor lwowskiej c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych, Członek-korespondent Towarzystwa Przyjaciół nauk w Poznaniu, Konserwator c. k. Komisji centralnej dla utrzymywania zabytków historycznych i artystycznych w Wiedniu, Prezes Towarzystwa filologicznego we Lwowie, Członek Rady miasta Lwowa. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Lwów, ulica Mickiewicza 10.

Józef Kallenbach, Dr. fil., Profesor p. z. języka i literatury polskiej Uniwersytetu we Fryburgu Szwajcarskim. Wybrany dnia 9 maja 1893.

La Chassotte, Fryburg w Szwajcaryi.

Adam Miodoński, Dr. fil., Profesor p. z. filologii klasycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli w gimnazjach i szkołach realnych, b. Profesor Uniwersytetu we Fryburgu. Wybrany d. 9 maja 1893.

Kraków, ulica Długa 31.

Leon Sternbach, Dr. fil., Profesor p. n. filologii klasycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Kraków, ulica św. Tomasza 6.

Jan Bystron, Dr. fil., c. k. Profesor gimnazjalny, Członek Tow. Przyjaciół nauk w Poznaniu i litewskiego Towarzystwa literackiego w Tyłży. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Kraków, ulica Czysta 4.

Stanisław Tomkowicz, Dr. fil., Konserwator zabytków sztuki i przeszłości. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Kraków, ulica Wolska 11.

Alwin Schultz, Dr. fil., p. z. Profesor historii sztuki niemieckiego Uniwersytetu w Pradze, Czł. Komisji rząd. egzaminacyjnej do rysunków, Korespondent c. k. centralnej Komisji konserwatorskiej w Wiedniu, tudzież c. k. austriackiego Muzeum dla sztuki i przemysłu w Wiedniu, Członek cz. Towarzystwa do popie-

rania w Czechach niemieckiej umiejętności, sztuki i literatury, Członek Wydziału Muzeum germańskiego w Norymberdze, Członek honorowy Towarz. śląskiego Muzeum starożytności, Tow. historii sztuki i Tow. przemysłowego w Wrocławiu, Korespondent śląskiego Towarz. „für vaterländische Cultur“ i Tow. śląskiego historycznego w Wrocławiu. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Praga Czeska, Vladislavová ulice 16.

Wilhelm Creizenach, Dr. fil., Profesor p. z. języka i literatury niemieckiej Uniwers. Jagiell., Dyrektor seminarium germanistycznego, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, b. Docent Uniwersytetu w Lipsku. Wybrany dnia 2 maja 1895.

Kraków, ulica Studencka 9.

Ernest Muka, Dr. fil., Profesor gimnazjum, redaktor „Łużycy”. Wybrany dnia 2 maja 1895.

Fryburg w Saksonii.

2. Wydział historyczno-filozoficzny.

Emanuel Henryk de Noailles, margr. Ambasador francuski w Berlinie. Wybrany dnia 7 lipca 1873.

Berlin.

Leonard Piętaś, Dr. Praw, c. k. Radca Dworu, Profesor p. z. prawa rzymskiego, tudzież austriackiego prawa handlowego i wekslowego Uniwersytetu lwowskiego, Prezes c. k. rządowej Komisji egzam. oddziału prawno-historycznego i Członek tejeż w oddziale sądowym, Prezes Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych, Członek Rady miejsk. król. stol. m. Lwowa, Poseł do Rady Państwa z miasta Lwowa. Wybrany dnia 10 listopada 1883.

Lwów, ulica Garncarska 19.

Ludwik Kubala, Dr. fil., Prof. c. k. wyższego gimnazjum im. Franciszka Józefa we Lwowie. Wybrany d. 15 listopada 1884.

Lwów, ulica Długosza 17.

Oswald Balzer, Dr. praw, Rektor magn., Profesor p. z. prawa polskiego Uniw. lwowskiego, Dyrektor archiwum akt grodzkich i ziemskich we Lwowie. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Lwów, ulica Sykstuska 56.

Tadeusz Korzon, b. starszy nauczyciel gimnazjum kowieńskiego, Urzędnik zarządu kolei żelaznej nadwiślańskiej w Warszawie. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Warszawa, ulica Widok 20.

Władysław Ochenkowski, Dr. praw, Profesor p. z. ekonomii politycznej Uniw. lwowskiego, b. Profesor Akademii w Monasterze, tudzież Uniwers w Jenie, Członek American Academy of political and social Science, oraz British Economic Association. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Lwów, ulica Słowackiego 18.

Tadeusz Pilat, Dr. praw, Profesor p. z. statystyki, nauki administracji i austriackiego prawa administracyjnego Uniwersytetu lwowskiego, Człon. c. k. rządowej Komisji egzaminacyjnej oddziału nauk politycznych, Naczelnik biura statystycznego w Wydziale krajowym, Członek-korespondent c. k. centralnej Komisji statystycznej w Wiedniu, Członek międzynarodowego Instytutu statystycznego, Wiceprezes c. k. galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego, Członek austr. Rady kolejowej, Członek krajowej Rady kolejowej, Członek krajowej Komisji rolniczej, Członek rady wykonawczej „Macierzy polskiej“, Poseł na Sejm krajowy. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Lwów, ulica Garncarska 21.

Anatol Lewicki, Dr. fil., Profesor p. z. historii austriackiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Korespondent c. k. centralnej Komisji konserwatorskiej w Wiedniu, Człon. c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnaz. i real. Wybrany dnia 30 października 1889.

Kraków, Wielopole 4.

Henryk Lisicki, Członek Rady powiatowej samborskiej. Wybrany dnia 31 października 1891.

Kalinów, p. Sambor w Galicyi.

Władysław Abraham, Dr. praw, Profesor p. z. prawa kanonicznego Uniwersytetu lwowskiego, b. Docent Uniwersytetu Ja-

giellońskiego, Członek rząd. Komisji egz. prawniczo-historycznej i sądowej. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Lwów, ulica Mateckiego 5.

Józef Kleczyński, Dr. praw, Profesor p. z. statystyki i prawa publicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kierownik miejskiego biura statystycznego w Krakowie, Członek międzynarodowego Instytutu statystycznego i Korespondent c. k. wiedeńskiej centralnej Komisji statystycznej. Wybrany dnia 9 maja 1893 roku.

Kraków, ulica Długa 7.

Maksymilian Perlbach, Dr. fil., Bibliotekarz Uniwers. w Halle. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Halle.

Paweł Pierling, kapłan T. J. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Paryż, Rue de Sèvres 85.

Antoni Prochaska, Dr. fil., Adjunkt archiwum krajowego we Lwowie. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Lwów, ulica Kalceza 10.

Aleksander Semkowicz, Dr. fil., Dyrektor biblioteki Uniwersytetu lwowskiego. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Lwów, ulica Zyblikiewicza 4.

Aleksander Jabłonowski, Członek rzeczywisty Towarz. histor. imienia Nestora w Kijowie. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Warszawa, ulica Smolna 21.

Aleksander Rembowski, Dr. fil., Bibliotekarz Ord. Krasińskich. Warszawa, Przedm. Krakowskie 5.

Michał Hruszewski, Dr. fil., Profesor p. z. historii powszechnej z wykładem ruskim Uniwers. lwowskiego, Dyrektor sekcji historycznej Towarz. Naukowego im. Szewcewki we Lwowie, Członek różnych stowarzyszeń naukowych.

Lwów, ulica Długosza 5.

Leon hr. Piniński, Dr. praw, Profesor p. z. prawa rzymskiego Uniwersytetu lwowskiego, Członek Komisji dla teoretycznych egzaminów prawniczych, oddziału prawno-historycznego i oddziału sądowego, Członek dożywotni Trybunału Państwa, Poseł do Rady Państwa.

Lwów, ulica Kościuszki 14.

Józef Milewski¹⁾, Dr. praw. Profesor p. z. ekonomii politycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Czł. korespondent Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Wybrany dnia 12 maja 1896.

Kraków, ulica Krupnicza 13.

Bronisław Łoziński²⁾, Dr. praw, c. k. em. Radca Namiestnictwa. Wybrany dnia 12 maja 1896.

Lwów, ulica Kopernika 26.

¹⁾ Józef Milewski, ur. 20 marca 1859 r. w Poznaniu, uczęszczał do szkół w Poznaniu, na Uniwersytet w Krakowie, w Lipsku i Berlinie. W r. 1886 habilitował się na docenta ekonomii politycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego; w r. 1888 mianowany profesorem nadzwyczajnym, w r. 1892 profesorem zwyczajnym. W r. 1892 brał czynny udział w ankiecie monetarnej wiedeńskiej. W r. 1894 w międzynarodowym kongresie monetarnym w Londynie. W r. 1894 wybrany posłem do Rady Państwa.

Ogłosił drukiem następujące ważniejsze prace:

W sprawie utrzymania ziemi w naszym ręku. Poznań, 1884.

Prawo spadkowe a własność ziemska. (Przegląd polski 1886).

Obecny stan kwestyi monetarnej Kraków, 1886.

W sprawie waluty. Referat na I zjazd prawników i ekonomistów. Kraków, 1887.

Cła opiekuńcze. Kraków, 1888.

Bankructwo monometalizmu. Kraków, 1889.

Międzynarodowe Konferencye monetarne. (Biblioteka Warszawska 1889).

Reforma prawa spadkowego dla własności ziemskiej. Referat na II zjazd prawników i ekonomistów. Lwów, 1889.

O kwestyi socyalnej. Kraków, 1890.

Reforma prawa spadkowego w Niemczech. (Biblioteka Warszawska 1890).

Stosunek wartości między złotem a srebrem. Kraków, 1891.

Traktaty handlowe (Przegląd Polski 1892).

W sprawie reformy waluty w Austro-Węgrzech. (Przegląd Polski 1892).

Reforma socyalna w Anglii. (Przegląd Polski 1893).

Złota waluta i jej wpływ na gospodarstwo społeczne. Referat na III zjazd prawników i ekonomistów. Poznań, 1893.

Stosunki monetarne w drugiej połowie XIX w. Poznań 1894.

²⁾ Bronisław Łoziński, ur. się w Smolnicy (w powiecie Staromiejskim) 1848 r., szkoły ukończył we Lwowie, stopień doktora praw uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wstąpiwszy do służby rządowej, przeniósł się wkrótce do administracji autonomicz-

3. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

Edward Skiba, Dr. fil., b. Profesor fizyki matematycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany dnia 7 lipca 1873.

J. Eksc. Włodzimierz hr. Dzieduszycki, Rzeczywisty Tajny Radca Jego Ces. i Król. Apost. Mości, Kawaler orderu Żel. Kor. I. klasy, dōżywotni Członek Izby Panów, b. Marszałek krajowy. Wybrany dnia 14 listopada 1888.

Lwów, ulica Kurkowa 15.

Henryk Kadyi, Dr. wszech nauk lekar., Profesor p. z. anatomii Uniwers. lwow., Członek czynny c. k. krajowej Rady zdrowia we Lwowie, Prezes polsk. Towarzystwa przyrodn. im Kopernika, Członek Towarz. anatomicznego w Niemczech, Członek honorowy i b. Prezes galic. Tow. weterynarskiego, Czł. honorowy Tow. ratunkowego w Wiedniu, zastęp. Czł. Izby lekarskiej we Lwowie, Członek wydziału galic. Tow. muzycznego, b. Profesor anatomii zwierząt domowych w c. k. Szkole weterynaryi we Lwowie. Wybrany dnia 14 listopada 1888.

Lwów, ulica Zielona 15.

Władysław Gosiewski, Magister nauk matematyczno-fizycznych b. Szkoły Głównej warszawskiej, b. Członek b. Tow. Nauk ścisłych w Paryżu. Wybrany dnia 31 października 1891.

Warszawa, ulica Ordynacka 10.

---

nej; w r. zaś 1884 będąc sekretarzem Wydziału Krajowego powołany został do c. k. Namiestnictwa z rangą starosty. Mianowany Radcą opuścił czynną służbę i wszedł w stan spoczynku, aby tem swobodniej oddawać się pracom naukowym. Będąc jeszcze w czynnej służbie ogłosił kilka rozpraw treści społeczno-prawnej i administracyjnej jak „Wieczna Wojna“, rzecz o organizacji dobroczynności publicznej, o ustroju gminnym itp. Następnie rozszerzając zakres badań prawno-społecznych wydał dzieło p. t. *Juris Ignorantia*. Po dziele tem nastąpił cały szereg prac z dziedziny społecznych i prawniczych tematów, rzecz o *Prawie Zwierząt*, o *Zbytku* i praca socyologiczna p. t. *Tłum*. Ostatnia praca p. t. *Infamia* uwieńczoną została na konkursie warszawskim *Gazety Sądowej* i drukuje się obecnie równocześnie w tejże *Gazecie* i w *lwowskim Przewodniku Naukowym*.

Antoni Wierzejski, Dr. fil., Profesor zoologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych. Wybrany dnia 31 października 1891.

Kraków, ulica Wielopole 6.

Ludwik Birkenmajer, Dr. fil., Prof. matematyki i fizyki w krajowej szkole rolniczej w Czernichowie, Docent fizyki matematycznej Uniwers. Jagiellońskiego. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Czernichów pod Krakowem.

Samuel Dickstein, Redaktor Prac matematyczno-fizycznych. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Warszawa, ulica Marszałkowska 117.

Władysław Natanson, Dr. fil., Profesor nadzw. tytuł. fizyki matematycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek Towarzystwa fizycznego w Londynie. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Kraków, ulica Wolska 32

Adam Prażmowski, Dr. fil. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Kraków, ulica Basztowa 18.

Ernest Bandrowski, Dr. fil., Prof. Szkoły przemysłowej w Krakowie. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Kraków, ulica Bracka 6.

Tadeusz Brówicz, Dr. med., Profesor i b. Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Kraków, ulica Krupnicza 5.

Władysław Kulczyński, Profesor gimn. św. Jacka w Krakowie, Członek Towarzystwa im. Kopernika we Lwowie, Tow. zoologiczno-botanicznego w Wiedniu, Towarz. entomologicznego w Washingtonie. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Kraków, ulica Niecała 8.

Hugo Zapałowicz, Dr. praw, c. k. kapitan-audytor. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Lwów, ulica Zielona 24.

Jan Ptaszycki, Dr. fil., Docent Uniwersytetu i Akademii Artylerji w Petersburgu.

Petersburg.

Julian Sochocki, Dr. matematyki, Profesor zw. Uniwersytetu petersburskiego, Prezes Towarzystwa matematycznego w Petersburgu, Członek Towarzystwa matematycznego przy Uniwersytecie moskiewskim, Rzeczywisty Radca Stanu. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Petersburg.

Leopold Adametz, Dr. fil., Profesor p. z. hodowli bydła i mleczarstwa Uniwers. Jagiellońskiego, Komandor orderu Daniła, Kawaler orderu mérite agricole, Właściciel złotego medalu państwowego za zasługi w dziedzinie rolnictwa, Czł. Komitetu Towarz. rolniczego krakowskiego.

Kraków, ulica Studencka 8.

Władysław Szajnocha, Dr. fil., Profesor p. z. geologii i paleontologii Uniwersytetu Jagiellońskiego i Dyrektor gabinetu geologicznego, Człon. Tow. przyrodników polskich im. Kopernika we Lwowie, Towarz. geologicznych w Berlinie i w Brukseli, Tow. badaczy przyrody w Petersburgu, Tow. geograficznego w Wiedniu, Członek Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów stanu nauczycielskiego.

Kraków, ulica Jabłonowskich 12.

Kazimierz Kostanecki¹⁾, Dr. med., Profesor p. z. anatomii opisowej w Uniwersytecie Jagiell. Wybrany dnia 12 maja 1896.

Kraków, ulica Batorego 16.

---

¹⁾ Kazimierz Kostanecki, ur. dnia 25 grudnia 1863 r. w Myszakowie w Królestwie Polskiem. Od roku 1873—1883 uczęszczał do gimnazjum w Poznaniu. W r. 1884 wstąpił na wydział lekarski uniwersytetu berlińskiego, który ukończył w roku 1890. W roku 1886 otrzymał od berlińskiego wydziału lekarskiego złoty medal za pracę konkursową z dziedziny anatomii. Przez rok 1889/90 był asystentem zakładu anatomicznego uniwersytetu berlińskiego, przez rok 1890/91 asystentem katedry fizjologii uniwersytetu wrocławskiego, przez rok 1891/2 prosektorem zakładu anatomicznego uniwersytetu w Giessen. W roku 1892 powołany został na nadzwyczajnego profesora anatomii porównawczej Uniwersytetu Jagiellońskiego; w roku 1894 zamianowany został zwyczajnym profesorem anatomii opisowej tegoż Uniwersytetu.

†

Z M A R L I

Ludwik Teichman, Członek czynny krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1872; zmarł w Krakowie, dnia 24 listopada 1895.

Ogłosił drukiem:

Über die pharyngeale Tubenmündung und ihr Verhältniss zum Nasenrachenraum. Archiv für mikroskopische Anatomie Bd. 29. 1886.

Zur Kenntniss der Tubenmusculatur und ihrer Fascien. Archiv für mikroskop. Anatomie Bd. 32. 1888.

Die Pharynxdivertikel des Menschen mit besonderer Berücksichtigung der Divertikelbildungen im Nasenrachenraum. Archiv für pathologische Anatomie und Physiologie (Virchow) Bd. 117. 1889.

Wspólnie z A. Mielęckim: Die angeborenen Kiemenfisteln des Menschen. Ihre anatomische Bedeutung und ihr Verhältniss zu verwandten branchiogenen Misbildungen. Archiv für patholog. Anatomie etc. Bd. 121. 1890.

Beiträge zur vergleichenden Anatomie der Tubengaummusculatur. Inaug. Diss. Berlin 1890.

Beiträge zur Kenntniss der Misbildungen in der Kopf und Halsgegend. Archiv für pathologische Anatomie etc. Bd. 123. 1891.

Zur Morphologie der Tubengaumenmusculatur. Archiv für Anatomie und Physiologie. 1891.

Wspólnie z A. Bistrzyckim: Über das Gewicht menschlicher Gehörknöchelchen. Monatschrift für Ohrenheilkunde. 1891.

Über Centralspindelkörperchen bei karyokinetischer Zellteilung. Anatomische Hefte. Bd. I. 1892.

Die embryonale Leber in ihrer Beziehung zur Blutbildung. Anatomische Hefte. Bd. I. 1892.

Über Kernteilung bei Riesenzellen nach Beobachtungen an der embryonalen Säugetierleber. Anatomische Hefte. Bd. I. 1892.

Über die Schicksale der Centralspindel bei karyokinetischer Zellteilung. Anatomische Hefte Bd. I. 1892.

Wykład wstępny przy objęciu katedry anatomii opisowej na wydziale lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przegląd lekarski. 1894.

Badanie nad zapłodnionymi jajkami jeźowców. Rozprawy wydziału matematyczno-przyrodn. Akademii Umiejętności w Krakowie 1896.

Wspólnie z A. Wierzejskim: Über das Verhalten der s. g. achromatischen Substanzen im befruchteten Ei nach Beobachtungen an Physa fontinalis. Archiv für mikroskop. Anatomie. Bd. 47. 1896.

Ludwik Pasteur, Członek czynny zagraniczny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1890; zmarł w Paryżu dnia 1 października 1895.

~~~~~

Poczet Członków nadzwyczajnych.

Leon Halban, Dr. med., Magister położnictwa, Kawaler ces. austr. orderu Żel. Kor. III klasy, Profesor p. z. medycyny sądowej i rządowej Uniwersytetu Jagiell., Lekarz sądowy, Człon. honorowy Tow. lekarzy bukowińskich w Czerniowcach, Człon. honorowy i b. Prezes Tow. lekarsk. krak., Czł. Tow. Przyjaciół nauk w Poznaniu, Tow. oftalmologicznego w Heidelbergu i Tow. lekarzy polskich w Paryżu, b. Redaktor główny Przeglądu lekarskiego, b. Prof. nadz. medycyny sądowej i policyi lekarskiej na Wydziale prawa Uniw. Jagiell.
Kraków, Podwale 10.

Leon Chrzanowski, Dr. Praw, Poseł do Rady państwa i na Sejm krajowy, Członek delegacyj wspólnych austr.-węg.
Kraków.

Edward Fierich, Dr. Praw, b. Prof. procesu cywilnego austriackiego oraz prawa handlowego i wekslowego Uniwersytetu Jagiellońskiego.
Kraków, ulica Floryańska 33.

Maciej Leon Jakubowski, Dr. medycyny i chirurgii, Magister położnictwa, Kawaler ces. austr. orderu Żel. Korony III klasy, Prof. p. n. pediatrii, Dyrektor kliniki chorób dziecięcych na Uniwersytecie Jagiell., Członek Tow. lekarskiego krak.
Kraków, Podwale 10.

Mikołaj Kański, b. Adwokat krajowy.
Kraków, Rynek główny 37.

Juliusz Kossak, Artysta-malarz.
Kraków, Plac Latarnia. *

Władysław Ściborowski, Dr. medycyny, Prezes Tow. Dobroczynności w Krakowie.

Kraków, ulica Łazienna 3.

Aleksander Stopczański, Dr. med., Prof. p. z. chemii lekarskiej, zarządzający zakładem chemii lekarskiej na Uniwersytecie Jagiell., Członek Tow. lekarskiego w Krakowie, Człon. koresp. Tow. lekarskiego w Warszawie, przysięgły chemik sądowy.

Kraków, Plaski ad Grzegórzki 12.

†

Z M A R L I.

Marceli Jawornicki, Dyrektor Kasy Oszczędności; zmarł dnia 31 sierpnia 1895.

Józef Oettinger, em. Prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego; zmarł dnia 10 października 1895.

Antoni Rosner, Prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego; zmarł dnia 23 sierpnia 1896.

Feliks Szlachtowski, b. Prezydent m. Krakowa; zmarł dnia 11 marca 1896.

Michał Zieleniewski, Dr. med.; zmarł dnia 16 kwietnia 1896.

WYKAZ
STAŁYCH KOMISYJ AKADEMICKICH.

4) Na Wydziale filologicznym.

I. Komisya historyi sztuki.

Przewodniczący:
Maryan Sokołowski¹⁾.

Sekretarz:
Jerzy Mycielski.

Członkowie:

Jan Bołoz Antoniewicz (Lwów)	Wojciech hr. Dzieduszycki (Je- zupol, Galicya)
Oswald Balzer (Lwów)	Włodzimierz hr. Dzieduszycki (Lwów)
Władysław Bartynowski	Józef Dziekoński (Warszawa)
Maciej Bersohn (Warszawa)	Herman Ehrenberg (Królewiec)
Ks. Józef Bilczewski (Lwów)	Walery Eliaz
Ferdynand Bostel (Lwów)	Ks. Jan Fijałek
Ks. A. Brykczyński (Goworów, pow. Ostrołęcki)	Ludwik Finkel (Lwów)
Henryk Bukowski (Stockholm)	Wojciech Gerson (Warszawa)
Adam Chmiel	Konstanty Górski
Aleksander Czołowski (Lwów)	Zygmunt Hendel
Ludwik Œwikliński (Lwów)	Aleksander Jelski (Zamość, gub. Antoni Karbowskiak [mińska])
Włodzimierz Demetrykiewicz	
Edmund Diehl (Warszawa)	

¹⁾ Niewymienienie miejsca pobytu oznacza Kraków.

Wojciech Kętrzyński (Lwów)	Wład. Przybyłowski (Lwów)
Tadeusz bar. Konopka	Władysław Rebczyński (Lwów)
Juliusz Kossak	Witold Rubczyński (Rawa Ru-
Michał Kowalczuk (Lwów)	Jan Nep. Sadowski [ska]
Stanisław Krzyżanowski	Stanisław Smolka
Leonard Lepszy	Maryan Sokołowski
Andrzej ks. Lubomirski (Lwów)	Tadeusz Stryjeński
Władysław Łoziński (Lwów)	Izydor Szaraniewicz (Lwów)
Władysław Łuszczkiewicz	Jan hr. Szeptycki (Przyłbice)
Gustaw bar. Manteuffel (Ryga)	Stanisław Tomkiewicz
Jerzy hr. Mycielski	Floryan Trawiński (Paryż)
Sławomir Odrzywolski	Jan Wdowiszewski
Ferdynand Papée (Lwów)	Ludwik Wierzbicki (Stanisła-
Edward Pawłowicz (Lwów)	wów)
Ks. Antoni Petruszewicz (Lwów)	Władysław Wisłocki
Franciszek Piekosiński	Konst. Wojciechowski (Warsz.)
Antoni Prochaska (Lwów)	Tadeusz Wojciechowski (Lwów)
Konst. hr. Przeździecki (Warsz.)	Julian Zacharjewicz (Lwów)

Teodor Ziemięcki.

Członkowie lwowscy Komisji historii sztuki stanowią osobne grono pod przewodnictwem czł. Władysława Łozińskiego.

II. Komisja językowa.

Przewodniczący :

Józef Majer.

Sekretarz :

Lucyan Malinowski.

Członkowie :

Bolesław Baranowski (Lwów)	Karol Estreicher
Wojciech Biesiadzki (Lwów)	Edward Friedner (Lwów)
Gerson Blatt (Brody)	Antoni Kalina (Lwów)
Jan Bystroń	Władysław Kosiński
Aleksander Brückner (Berlin)	Bronisław Kruczkiewicz (Lwów)
Ludwik Ćwikliński (Lwów)	Adam Ant. Kryński (Warszawa)
Jan Czubek	Ks. Onufry Łepki (Lwów)

Józef Majer	Franciszek Piekosiński
Lucyan Malinowski	Roman Pilat (Lwów)
Antoni Małecki (Lwów)	Zygmunt Próchnicki (Lwów)
Mieczysław Pawlikowski	Zygmunt Samolewicz (Lwów)
Piotr Parylak (Cieszyn)	Józef Tretiak
Aleksander Petrow (Krasno- ufimsk)	Jan Werchratski (Lwów)
	Władysław Wisłocki

Roman Zawiliński.

III. Komisya do badań w zakresie historii literatury i oświaty w Polsce.

Przewodniczący:

Kazimierz Morawski.

Sekretarz:

Józef Tretiak.

Członkowie:

Michał Bobrzyński (Lwów)	Kazimierz Morawski
Wilhelm Creizenach	Ks. Stefan Pawlicki
Jan Czubek	Karol Petelenz (Stryj)
Karol Estreicher	Józef Rostafiński
Ludwik German (Lwów)	Stanisław Siedlecki
Konstanty Górski	Stanisław Smolka
Korneli Heck (Lwów)	August Sokołowski
Józef Kallenbach (Fryburg w Szwajcaryi)	Maryan Sokołowski
Franciszek Karliński	Stanisław hr. Tarnowski
Maksymilian Kawczyński	Stanisław Tomkiewicz
Ks. Władysław Knapiński	Józef Tretiak
Zbigniew Kniaziółucki	Bolesław Ulanowski
Józef Korzeniowski (Paryż)	Stanisław Windakiewicz
Bronisław Kruczkiewicz (Lwów)	Władysław Wisłocki
Leon Kulczyński	Wincenty Zakrzewski
Anatol Lewicki	Roman Zawiliński
Lucyan Malinowski	Maryan Zdziechowski
	Teofil Ziembicki.

B) Na Wydziale historyczno-filozoficznym.

I. Komisya historyczna.

Przewodniczący i Dyrektor zbiorów i wydawnictw:
Wincenty Zakrzewski.

Zastępca Przewodniczącego:
Stanisław Smolka.

Sekretarz:
Anatol Lewicki.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)	Wojciech Kętrzyński (Lwów)
Oswald Balzer (Lwów)	Franciszek Kluczycki
Michał Bobrzyński (Lwów)	Ks. Władysław Knapiński
Ferdynand Bostel (Lwów)	Zbigniew Kniaźiołucki
W. A. Bruchnalski (Lwów)	Feliks Koneczny
Ks. Julian Bukowski	Józef Korzeniowski (Paryż)
Zygmunt Celichowski (Kórnik)	Aleksand Kraushar (Warszawa)
Ks. Władysław Chotkowski	Stanisław Krzyżanowski
Leon Chrzanowski	Ludwik Kubala (Lwów)
Michał Chyliński	Ks. Stanisław Kujot (Pelplin)
Ludwik Ćwikliński (Lwów)	Saturnin Kwiatkowski (Wiedeń)
Bolesław Czarnik (Lwów)	Jan Leniek (Tarnów)
Wiktor Czermak	Józef Lekszycki (Poznań)
Aleksander Czołowski (Lwów)	Anatol Lewicki
Bronisław Dembiński (Lwów)	Antoni Lorkiewicz (Stanisławów)
Hubert Ermisch (Drezno)	Ks. Jan Łukowski (Gniezno)
Karol Estreicher	Maurycy Maciszewski (Tarnopol)
Ks. Jan Fijałek	Antoni Małecki (Lwów)
Ludwik Fiukel (Lwów)	Kazimierz Morawski
Zygmunt Gloger (Jeźów)	Jerzy hr. Mycielski
Ks. Tadeusz Gromnicki	Fryderyk Papée (Lwów)
Ludwik Grossé (Wielkie, poczta Kurów, Król. Pol.)	Alfred Parczewski (Kalisz)
Alfred Halban (Czerniowce)	Maksymilian Perlbach (Halle)
Aleksander Hirschberg (Lwów)	Ks. Ant. Petruszewicz (Lwów)
	Rudolf Philippi (Berlin)

Franciszek Piekosiński	August Sokołowski
Roman Pilat (Lwów)	Maryan Sokołowski
Karol Potkański	Izydor Szaraniewicz (Lwów)
Antoni Prochaska (Lwów)	Alojzy Szarłowski
Konst. hr. Przedziecki (Warsz.)	Stanisław hr. Tarnowski
Stanisław Ptaszycki (Petersburg)	Józef Tretiak
Kaz. Pułaski (Kamieniec Podol.)	Bolesław Ulanowski
Zygmunt Radziwiński	Kazimierz Waliszewski (Paryż)
R. Reicke (Królewiec)	Stanisław Windakiewicz
Karol Reifenkugel (Czerniowce)	Władysław Wiśłocki
Henryk Sawczyński (Lwów)	Tadeusz Wojciechowski (Lwów)
Aleksander Semkowicz (Lwów)	Józef Wolff (Warszawa)
Stanisław Smolka	Wincenty Zakrzewski

II. Komisya prawnicza.

Przewodniczący:

Fryderyk Zoll.

Sekretarz:

Bolesław Ulanowski.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)	Józef Kleczyński
Michał Bobrzyński (Lwów)	Edmund Krzymuski
Józef Brzeziński	Stanisław Krzyżanowski
Leon Cyfrowicz	Kazimierz Laskowski
Włodzimierz Czerkawski	Juliusz Leo
Maciej Czystczan (Wiedeń)	Józef Wawel-Louis
Stanisław Estreicher	Józef Milewski
Edward Fierich	Franciszek Piekosiński
Ksawery Fierich	Józef Rosenblatt
Piotr Górski	Wincenty Tarłowski
Faustyn Jakubowski	Bolesław Ulanowski
Józef Jasiński	Alojzy Winiarz (Lwów)
Leopold Jaworski	Stanisław Wróblewski
Mikołaj Kański	Ignacy Zborowski
Franciszek Kasperek	Fryderyk Zoll

C) Na Wydziale matematyczno-przyrodniczym.

I. Komisya fizyograficzna.

Przewodniczący:

Feliks Kreutz.

Sekretarz:

Władysław Kulczyński.

Członkowie:

Leopold Adametz	Emil Dunikowski (Lwów)
Ks. Ant. Andrzejowski (Skała)	Włodzimierz hr. Dzieduszycki (Lwów)
Ernest Bandrowski	Henryk Dziedzicki (Warszawa)
Franciszek Bartonec (Siersza)	Józef Dziędzielewicz (Lwów)
Andrzej Batycki (Staremiasto)	B. Eichler (Międzyrzec, gub. sie- dlecka)
Franciszek Bieniasz	Adolf Engel (Rzeszów)
Lud. Birkenmajer (Czernichów)	Zygmunt Fischer
Francisek Błocki (Lwów)	Walenty Głowiński (Jarosław)
Franciszek Błoński (Plisków na Ukrainie, p. Lipowiec)	Emil Godlewski
Kazimierz Bobek	Józef Grzybowski
Józef Bocheński	Leon Guńkiewicz (Wadowice)
Adolf br. Brunicki (Lubień)	Bronisław Gustawicz
Julian br. Brunicki (Podhorce)	Roman Gutwiński (Podgórze)
Andrzej Bryk (Chyrów)	Franciszek Halin (Bochnia)
Józef Brzeziński	W. Hankiewicz (Lwów)
Odo Bujwid	Julian Hawrysiwicz (Ożydów, Galicya)
Gejza Bukowski (Wiedeń)	J. Jachno (Stanisławów)
F. Chłapowski (Poznań)	Leopold Jacobi (Pilzno)
T. Ciesielski (Lwów)	Edward Janczewski
Edward Claus (Żywiec)	Antoni Jaworowski (Lwów)
Julian Cofalka (Jaworzno)	Walery Jaworski
Napoleon Cybulski	Konstanty Jelski
Jan Czarnecki (Kaczanówka)	Stefan Jentys
Franciszek Czarnomski	Franciszek Karliński
J. Czerkawski (Lwów)	
Franciszek Czerny	

Waleryan Klecki	Fryderyk Schille (Rytro)
Mikołaj Kobryn (Turka)	Tomasz Schwetter (Bohorodczany)
Karol Kolbenheyer (Bielsk)	Władysław Ściborowski
S. Kontkiewicz (Dąbrowa)	Józef Siemiradzki (Lwów)
Bolesław Kotula (Innsbruck)	Antoni Ślósarski (Warszawa)
Jan Krawczyk (Biała)	Marceli Sławiński (Kołomyja)
Feliks Kreutz	Tomasz Słomski (Kołomyja)
Franciszek Krysta (Zawoja)	Jan Śnieżek (Cieszyn)
Karol Krzyżanowski (Libusza)	Gustaw Steingraber
Władysław Kulczyński	Stefan Stobiecki
Wacław Laska (Lwów)	H. Strzelecki (Lwów)
Józef Leigert (Dzikowiec)	St. Strzelecki (Wieliczka)
Leon Lemoch (Stryj)	Zenon Surzycki (Dukla)
Władysław Lubomęski	Leon Soroczyński (Lwów)
Michał Lempicki (Sielce)	Władysław Szajnocha
Maryan Łomnicki (Lwów)	Jan Sznabl (Warszawa)
Andrzej May	Jan Sztolcman (Warszawa)
Władysław Montresor (Kozin)	Kazimierz Szulc (Dublany)
Arnulf Nawratil (Lwów)	Ignacy Szyszylowicz (Dublany)
Julian Niedźwiedzki (Lwów)	Wawrzyniec Teisseyre (Lwów)
Aleksander Nowicki	Franc. Tondera (Stanisławów)
Fr. Nowosielski (Sambor)	J. Trejdosiewicz (Warszawa)
Karol Olszewski	Kar. Trochanowski (Czernichów)
Stan. Olszewski (Gorlice)	Władysław Tyniecki (Lwów)
Godfryd Ossowski (Tomsk)	Wiktor Uhlig (Praga)
St. Przybyłowski (Krzyworównia w Galicyi)	Adam Uznański (Poronin)
Maryan Raciborski (Monachium)	Leopold Wajgiel (Lwów)
Bronisław Radziszewski (Lwów)	Henryk Walter
Jan Ralski (Tarnów)	Antoni Wałeczki (Warszawa)
Antoni Rehman (Lwów)	M. Wąsowicz (Lwów)
Konstanty Romer (Jodłownik)	Jan Werchratski (Lwów)
Józef Rostafiński	Daniel Wierzbicki
Maurycy Rudzki	Antoni Wierzejski
Michał Rybiński	Tadeusz Wiśniowski (Chyrów)
Jan Nep. Sadowski	August Witkowski
Wład. Satke (Tarnopol)	Ks. Leon Wojtowicz (Smolnik)

Eustachy Wołoszczak (Lwów)	Stanisław Zaręczny
Józef Wyczyński (Truskawiec)	Bronisław Znatowicz (Warsz.)
Józef Zaborski (Obertyn)	Rudolf Zuber (Lwów)
Hugo Zapałowicz (Wiedeń)	K. Żukowski (Podmonasterek).

Prace tej Komisji są rozdzielne na 5 sekcji pod kierunkiem: 1) *meteorologiczna*, prof. Karlińskiego; 2) *geologiczna*, prof. Kreutza; 3) *botaniczna*, prof. Rostafińskiego; 4) *zoologiczna*, prof. Kulczyńskiego; 5) *rolnicza*, prof. Janczewskiego.

II. Komisya antropologiczna.

Przewodniczący:

Lucyan Malinowski.

Sekretarze:

Władysław Demetrykiewicz

Roman Zawiliński.

Członkowie:

Jan Baudouin de Courtenay	Józef Grajner (Warszawa)
Jan Biela (Drohobycz)	Michał Greim (Kamieniec Po-
Gerson Blatt (Brody)	dolski)
Jan Buszek	Wojciech Grzegorzewicz (Stryj)
Franciszek Bylicki	Henryk Hoyer
Jan Bystron	Julian Talko-Hryncewicz (Troj-
Stanisław Ciszewski (Warsz.)	ekosawsk, Syb. wsch.)
Napoleon Cybulski	Edward Jelinek (Praga czesk.)
Adolf Černý (Hradec Kralove)	Jan Karłowicz (Warszawa)
Włodzimierz Demetrykiewicz	Władysław Kosiński
Tadeusz Dowgird (Olemborg,	Kazimierz Kostanecki
gub. Kowieńska)	Szcz. hr. Koziobrodzki (Chlebów)
Władysław Dybowski (Niańków	Władysław Kryże (Warszawa)
na Litwie)	Władysław Łuszczkiewicz
Włodzimierz hr. Dzieduszycki	Józef Majer
(Lwów)	Lucyan Malinowski
Iwan Franko (Lwów)	Leonard Masing (Dorpat)
Zygmunt Glogier (Jeżewo)	Karol Mátyás (Tarnobrzeg)

Ernest Muka (Fryburg saski)	Władysław Ściborowski
Czesław Neymann (Winnica)	Ks. Wład. Siarkowski (Kielce)
Wład. Olechnowicz (Lublin)	Ludwik Stieda (Królewiec)
Godfryd Ossowski (Tomsk)	Jan Świętek
Tadeusz Pilat (Lwów)	Włodzimierz Tetmajer
Bolesław Popowski (Winnica)	Maryan Udziela (Janów)
Wład. Przybyśławski (Uniże)	Seweryn Udziela (Wieliczka)
Zygmunt Radziwiński (Siwki)	Zyg. Wierzchowski (Ropczyce)
Józef Rostafiński	Adam Zakrzewski (Warszawa)
Jan Nep. Sadowski	Roman Zawiliński
Jerzy Sauerwein (Banteln w Ha- nowerze)	Michał Żmigrodzki (Sucha).

Stacya Naukowa w Paryżu.

Biblioteka Polska (6. Quai d'Orléans).

Komitet miejscowy:

Ludomir Gadon, Zastępca Przewodniczącego; Józef Rusteyko, Podskarbi; Władysław Mickiewicz, Sekretarz; ks. Ludwik Lescoeur.

Delegat Akademii: Dr. Józef Kerzeniowski.

Adjunkt: Władysław Suzin.

BIBLIOTEKA.

Bibliotekarz: Dr. Stanisław Windakiewicz.

BIURO AKADEMII.

(Według §. 23 Statutu Biuro znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego).

(Godziny urzędowe od 10—2).

S K Ł A D.

Adjunkt: Dr. Feliks Koneczny.
Podskarbi: Wilibald Ślęczkowski.
Rachmistrz: Bolesław Antoniewicz.
Dyurnista: Henryk Dobrowolski.
Woźny: Ludwik Słowiński.

Sprzedaż wydawnictw powierzoną ma:
Księgarnia Spółki Wydawniczej Polskiej w Krakowie (Pałac Spiski).

POSIEDZENIE PUBLICZNE
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

dnia 13 maja 1896 r.

I.

PRZEMÓWIENIE

JEGO EKSCELLENCYI ZASTĘPCY PROTEKTORA
JULIANA DUNAJEWSKIEGO.

Po roku pracy, poświęconej badaniom naukowym, zgromadziliście się, szanowni panowie, aby na wspólnym zebraniu rozpatrzyć to, co już dokonaniem, to, co przygotowaniem, jakoteż i to, co dalszego przygotowania wymaga.

Sprawozdanie zarządu za rok ubiegły wykazuje dowodnie, jak dzięki niezmordowanej gorliwości światłego waszego zarządu, dzięki pełnej poświęcenia pracy szanownych członków Akademii i jej Komisyj, instytucja nasza wszelkich sił dokłada, aby godnie odpowiedzieć wzniosłym celom, zakreślonym jej przez Najjaśniejszego, najmiłociwiej nam panującego założyciela i tej najlaskawszej opiece, którą ją otacza najdosłojniejszy Arcyksiążę Protektor, również i szlachetnym nadziejom społeczeństwa, pragnącego dorównać innym narodom w idealnych nabytkach cywilizacji zachodniej. Są te idealne dobra jedyną rzetelną miarą wartości

człowieka, są one najtrwalszą podstawą przyszłości narodów, są wreszcie najpewniejszym puklerzem przeciw niebezpieczeństwom, grożącym obecnie społeczności.

Witając szanownych panów w imieniu Jego Ces. i Król. Wysokości Najdostojniejszego Arcyksięcia Prorektora, otwieram posiedzenie.

II.

PRZEMÓWIENIE

PREZESA HR. STANISŁAWA TARNOWSKIEGO.

Nie chciałbym powtarzać tych samych zawsze podziękowań za świadczoną Akademii życzliwość. Wdzięczność jak prośba może się stać nużącą, uprzykrzoną, kiedy się często a zawsze tak samo odzywa. W dwóch słowach zatem tylko proszę o wiarę, że Akademia chowa wiernie w pamięci wszelki znak czy akt dobrej woli, z chlubą chowa wspomnienie dobrych świadectw, zwłaszcza kiedy świadectwo oddaje tak dostojna, światu znana powaga i zasługa. Osobne wszakże, a szczególnie gorące słowo podziękowania i powitania, niech mi będzie wolno zwrócić do JE. księcia Namiestnika, którego w tym charakterze pierwszy raz mamy zaszczyt widzieć i przyjmować, a w tym jak w każdym poprzednim czy następnym, z tem przeświadczeniem zupełnem, że wszystko, co dobre i pożyteczne, liczyć może zawsze na jego życzliwość, opiekę i pomoc.

Proszę także o wiarę, że czy mniej czy więcej, Akademia rzetelnie, uczciwie, robi co może, żeby nie zaniedbać a wszystko spełnić, co do jej cywilizacyj-

nego zadania i obowiązku należy, że ten obowiązek i czuje i rozumie. Obowiązek prawdziwie cywilizacyjnego, chrześcijańskiego posłannictwa, powołanie do wielkiej w Kościele i świecie zasługi, przypomina się dziś żywo a chlubnie i boleśnie. Trzysta lat, jak dokonało się przez nas, z Bożego i Stolicy Śtej natchnienia, wielkie dzieło Unii kościelnej. Pragnie go, tęskni za niem, mówi o niem, jak o zadaniu przyszłości, wzywa go jak błogosławieństwa wielu, a mało kto pamięta, lub chce wspomnieć, jaki to naród, które duchowieństwo, czyj król, spróbował, dał przykład i wzór, w granicach swojej możliwości. Dziś z dzieła tego nie wiele zostało: to, co zostało, trzyma ta sama opieka Boska i Rzymska, trzyma opieka świecka innego już króla. Ale dla nas zostało zawsze wspomnienie dziejowej zasługi, zostało przypomnienie i przykazanie chrześcijańskiego i cywilizacyjnego posłannictwa i działania na każdym jakiembądź polu, bez wyjątku. Przypomnienie nie bez goryczy, skoro wielkie dzieło nie było tak gorliwie, tak roztropnie dalej prowadzonym, jak było zaczętem. A w tem nauka z przeszłości dla terażniejszości i na przyszłość dla ludzi, dla instytucyi, dla społeczeństw, że grzechy zaniedbania i opuszczenia nie są tak mało ważne i mało szkodliwe, jak się to czasem ludzkiej płochości i wygodności wydaje. Najlepsze ziarno zmarnieć może między cierniami i kamieniami, jeżeli ręka, która je posiadała, nie pielęgnuje go statecznie.

Akademia pamiętna tej wielkiej w Kościele i w narodzie rocznicy, uprosiła swego dostojnego członka, a między dziejopisami naszymi jaśniejącego historyka

Unii, żeby zebranie nasze zaszczycić i uświetnić, a fakt z przed trzechset lat uczcić raczył, odczytaniem jednej karty z tych dziejów Unii, w których ma głos pierwszy, jako kapłan, jako biskup i jako uczony.

Najprzewielebniejszy ksiądz biskup sufragan poznański, a zarazem prezes poznańskiego Towarzystwa przyjaciół nauk, niech raczy przyjąć za trud podjęty i za zrobiony nam zaszczyt winny hołd gorącej wdzięczności.

Institucyom, jak ludziom, może być potrzebnem i zdrowem, żeby zdarzenie jakie od czasu do czasu dodało im otuchy wspomnieniem zasługi, a bodźca przypomnieniem przykładu i obowiązku. Takich wrażeń mamy dziś dwa. Jedno, to dawne, o którym mówiłem, drugie jest świeże. Przed godziną Uniwersytet Jagielloński odsłonił tablicę, którą na murach swoich chciał uwiecznić pamięć Szujskiego. Spełnił on obowiązek wdzięczności i czci względem swojego pierwszego profesora historii polskiej, a jednego z tych, którzy jego zasługę i chwałę pomnożyli i podnieśli, i w dziejach jego liczyć się będą do najlepszych. Obchód ten musi odezwać się echem zgodnych uczuć i tu, w tej Akademii. Pierwszy jej jeneralny sekretarz, jak do budowania samych jej fundamentów należał, tak później do śmierci być silnym filarem budowy, a wszystkie czynności ożywiał duszą swoją, tyle wzniosły uczuciem, ile rozumem potężny. Dla Akademii także szczęściem było i chlubą, że ręka Szujskiego posuwała wszystkie jej prace, a duch jego wybijał swoje piętno na wszystkich. Że mu wierną została, to o sobie z czystym sumieniem może zaświadczyć. Żyją w naszych pracach i w naszych

sercach te hasła, te zasady naukowych, jak wszelkich innych trudów i postępów, które Szujski słowem i pismem, a nieraz i z tego miejsca głosił: „Znaj siebie samego“. — „Biada wiedzy, która nie pomaga wiedzącemu“. — „Prawdzie i pracy nigdy Bóg nie odmówił przyszłości“. — „Treści nam pilnować i istoty! — Treści intelektualnej i moralnej, wiary, wiedzy i charakteru“. — „Reszta w ręku Tego, którego nie obejmie żadna wiedza, a którego żadna potęga nie wstrzyma“.

Tablica pamiątkowa, wizerunek Szujskiego, wznowiły w pamięci dawne, lecz niewygasłe wrażenia jego słów. Pozwoliłem sobie je przytoczyć, na dowód, że to nasz drogowskaz. Wierzmy, że w niego patrząc, nim się kierując, nie zboczymy z drogi i nie zabłądzimy.

III.

Sprawozdanie Sekretarza Generalnego

z czynności Akademii

od maja 1895 do maja 1896 r.

Wybory, dokonane wczoraj na posiedzeniu pełnem Akademii, wprowadziły do grona członków czynnych dotychczasowego czł. korespondenta Prof. Dr. Karola Olszewskiego, poczet członków korespondentów zaś powiększył się na Wydziale historyczno-filozoficznym wyborem Dr. Bronisława Łozińskiego i Prof. Dr. Józefa Milewskiego, na Wydziale matematyczno-przyrodniczym wyborem Prof. Dr. Kazimierza Kostaneckiego.

W ciągu ubiegłego roku Najjaśniejszy Pan raczył najmiłościwiej zatwierdzić wybory zagranicznych członków, ogłoszone na ostatniem posiedzeniu publicznem, mianowicie czł. cz. Henryka Hoyerera, Profesora Uniwersytetu warszawskiego i czł. kor. Ernesta Muki w Freiburgu.

Z grona członków czynnych straciliśmy w roku ubiegłym ś. p. Ludwika Pasteura i ś. p. Ludwika Teichmanna.

Pomiędzy wielkimi zdobywcami, którzy w ciągu wieków wydzierali przyrodzie bronią geniuszu najskryt-

sze jej tajniki, imię Pasteura utrzyma trwale jedno z miejsc najzaszczytniejszych. Sięgając, gdzie zwrok nie sięga, odkrył on umysłowi ludzkiemu nieznaną światy, wypełnione niezliczonymi armiami najniższych organizmów, podał klucz do rozwiązania najzawilszych zagadnień chemii a zarazem otworzył nowe widnokreśli umiejętnościom lekarskim, które w bakteriologii czerpią coraz więcej światła celem zbadania właściwej istoty chorób i znajdują coraz dzielniejsze środki ochronne. W najszlachetniejszym znaczeniu tego wyrazu, prawdziwy dobroczyńca ludzkości, był chwałą wszystkich korporacyj i instytucyj, które miały prawo zaliczać go do swego składu.

W ś. p. Ludwiku Teichmanie straciliśmy długoletniego Wiceprezesa naszej Instytucyi, jednego z tej szczupłej już dziś liczby najdawniejszych członków, których pierwsze wybory powołały do grona Akademii. Mogliśmy słusznie szczerzyć się jego zasługami naukowymi. Anatomia ciała ludzkiego zawdzięcza mu liczny szereg doniosłych zdobyczy i spostrzeżeń, które stanowią rzetelne wzbogacenie nauki i w jej postępie zaważyły niemało.

Przerzedził się też zastęp dawnych Członków Towarzystwa Naukowego, którzy po przekształceniu jego na Akademię utworzyli grono członków nadzwyczajnych. W roku ubiegłym zmarli: ś. p. Marcełi Jawornicki, Dyrektor kasy Oszczędności, niegdyś skarbnik Towarzystwa Naukowego, bł. p. Józef Oettinger, b. profesor historii medycyny Uniwersytetu Jagiellońskiego, ś. p. Feliks Szlachetkowski, b. Prezydent m. Krakowa, który przez długie

lata z takim poświęceniem zajmował się zarządem zdrojowiska szczawnickiego, wreszcie ś. p. Michał Zieleniewski, lekarz tak zasłużony około rozwoju zakładu zdrojowego w Krynicy. Jego to fundacya, przeznaczona na popieranie studyów naukowych w dziedzinie balneologii krajowej, ma według ostatniej woli zmarłego przejść pod opiekę Akademii. Jakkolwiek cel tej fundacyi, odnoszący się do medycyny praktycznej, nie wchodzi w zakres właściwych zadań naszej Instytucyi, Akademia ceni sobie ten nowy dowód zaufania, który ją spotkał w rozporządzeniu ostatniej woli ś. p. Michała Zieleniewskiego.

Wydział filologiczny wydał w roku ubiegłym dwa tomy Rozpraw, XXII i XXIV; pod prasą znajdują się dwa tomy: XXV i XXVI.

Z dziedziny **Gramatyki obcych języków**, Dr. JAN ROZWADOWSKI złożył rzecz „O celtyckich refleksach zaimkowego pnia *ol-*“ i przygotował do druku wydanie Gramatyki litewskiej drukowanej po raz pierwszy w Wilnie w r. 1737 przez OO. Jezuitów; p. DAMIAN ROLICZ LIEDER opracował wydanie Gramatyki tureckiej Walentego Skorochoda Majewskiego.

Z zakresu **Filologii klasycznej** czł. cz. Prof. K. MORAWSKI przedstawił rzecz „O manieryzmie w stylu autorów łacińskich srebrnej epoki“, czł. kor. Prof. A. MIODOŃSKI rozprawę p. t. „Tradycya rzymska o Herkulesie germańskim“, czł. kor. Prof. L. STERNBACH dwie prace: „Kato starszy jako naśladowca Greków“ i „Viu-

centius Bellovacensis w rękopisie greckim^a, p. WINCENTY LUTOSŁAWSKI złożył obszerne studyum „O pierwszych trzech tetralogiach dzieł Platona“, p. St. SCHNEIDER zaś nadesłał dwie rozprawy: „Socjologiczne poglądy dwóch Antyfontów“ i „Czy mądrości i cnoty można nauczyć? Bezimienny traktat z połowy V. w. przed Chrystusem“.

Z zakresu **Historji i Gramatyki języka polskiego** złożono następujące prace członków Akademii: Prof. J. BAUDOIN'A DE COURTENAY „Zestawienia etymologiczne i semazyologiczne dotyczące pierwiastku *ba* w języku polskim“, Prof. W. NEHRINGA „Kazania gnieźnieńskie, tekst i glosy“, Prof. L. MALINOWSKIEGO „Glosy polskie w rękopisie Biblioteki Ossolińskich N. 379 z r. 1438“ i „Ewangelia św. Mateusza V. 1—12, kazanie na dzień Wsz. Świętych, zabytki języka polskiego z XV w. z rękopisu D. LII Biblioteki kapitulnej w Pradze“, Prof. J. ROSTAFIŃSKIEGO „Materyały do staropolskiego słownictwa botanicznego“. Prócz tego rozbievano na posiedzeniach Wydziału rozprawy pp. Sr. DOBRZYCKIEGO p. t. „Przysłówki na *o* i *é* utworzone od przymiotników w języku staropolskim na podstawie zabytków XIV i XV w.“ i „O gwarze ludowej we wsi Krzęcinie“ oraz K. NITSCHA „O pisowni i języku kazań Paterka, z początku XVI wieku, na podstawie materyału zebranego przez prof. L. Malinowskiego“.

Dwie prace, przedstawione Wydziałowi, stanowią przyczyнки do **Historji piśmiennictwa ruskiego** oraz do **Literatury indyjskiej**: p. CYRYLA STUDZIŃSKIEGO „Geneza

utworów pierwszego poety ruskiego w Galicyi Markiana Szaszkiewicza“ i p. L. MAŃKOWSKIEGO „Panczatantra jako źródło Hitopadesa“.

Z zakresu **Literatury polskiej i historii oświaty w Polsce**, czł. cz. Prof. A. BRÜCKNER przedstawił rzecz p. t. „Kazania średniowieczne w Polsce. Cz III-a“, p. A. KARBOWIAK „Szkoły parafialne w Polsce w XIII i XIV w.“, p. L. RYDEL „O przekładzie Aryostowego Orlenda Szalonego przez Piotra Kochanowskiego“, czł. kor. J. TRETIAK „Do genezy młodzieńczych utworów Bohdana Zaleskiego“, p. F. HÖSICK „Ustęp z biografii Juliusza Słowackiego; lata 1829—1831“.

Komisya do dziejów literatury i oświaty w Polsce gromadziła według „możności dalsze materyały do historii piśmiennictwa, o ile na to pozwalały szczupłe środki, któremi rozporządza. P. M. JEŚZIENICKI nadesłał rzecz: „O rękopisie Biblioteki uniwersyteckiej w Wrocławiu z r. 1515 i o pismach w nim zawartych“ oraz „*Pauli Crosnensis Rutheni praefationes et carmina nova*“, p. Z. CELICHOWSKI kilka nieznanych listów Marcina Kwiatkowskiego z Archiwum królewieckiego. P. Sr. WINDAKIEWICZ podał wiadomość o wyprawie ks. Puccitellego do Włoch, dokonanej z polecenia Władysława IV. celem zebrania śpiewaków do opery królewskiej w Warszawie, p. W. CZERMAK złożył komunikat o nowych materyałach do biografii Józefa Bartłomieja Zimorowicza z Archiwum miejskiego w Krakowie, p. JAN LENIEK przygotował do druku kronikę ks. Izzydora Chrościńskiego z lat 1784—1794, p. ZYGMUNT WASILEWSKI opracował nieznanne materyały do historii tajnych sto-

warzyszeń na Litwie w trzecim dziesiątku lat bieżącego stulecia p. t. „Promieniści, Filareci i Zorzanie“.

Materyały powyższe będą wydane, w miarę środków Komisji, w „Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce“, którego tom IX, blizki już ukończenia, znajduje się pod prasą.

Wydawnictwo poetów polsko-łacińskich, „*Corpus poetarum polono-latinorum*“, wstrzymane było przez czas pewien dla braku środków; spodziewamy się, że niebawem będzie można przystąpić do druku nowego tomu. Prace wydawnicze postępują: czł. kor. L. ĆWIKLIŃSKI opracowuje Klemensa Janickiego, prof. BR. KRUCZKIEWICZ Roysiusa, ks. HIPPLER i p. SAS Dantyka.

Podjęto też na nowo przerwane chwilowo z tych samych powodów wydawnictwo Biblioteki pisarzy polskich XVI i XVII w. W roku ubiegłym opuścił prasę jeden tylko tom tej publikacji: „Mikołaja Reja z Nagłowia Zwierzyniec (1562)“ wydany przez p. WILHELMA BRUCHNAJSKIEGO.

W dalszym ciągu wydawnictwa Bibliografii polskiej czł. cz. KAROLA ESTREICHERA wyszły z zasiłkiem Akademii zeszyty 4. i 5. tomu XIV, stanowiące zakończenie III tomu Bibliografii XV do XVIII w. w układzie alfabetycznym (Constitutiones-Czyżykowicz).

Ruch naukowy w gronie Komisji historii sztuki ożywił się znacznie w ciągu roku całego a wydawnictwa postąpiły naprzód. Najznaczniejsza ilość rozpraw i komunikatów odnosiła się do dziejów architektury w Polsce i poważny w tej mierze plon przyniosła. Prof. ŁUSZCZKIEWICZ złożył sprawozdanie ze swych badań nad

pierwotną bazyliką romańską w Opatowie i przedstawił szereg opracowanych do niej tablic, rysunków architektonicznych i szczegółów rzeźbiarskich, oraz podał w skróceniu dzieje kościoła od w. XII aż po wiek XVI. P. ŻYGM. HENDEL streścił dalsze wiadomości o świeżo odsłoniętych częściach romańskich klasztoru i kościoła OO. Dominikanów w Krakowie, a zwłaszcza części ścian, drzwi i okien dawnego refektarza wraz z pięknymi rzeźbionymi motywami. Prof. PIEKOSIŃSKI dostarczył rozprawy o salce z wieku XIV w t. z. „kamienicy hetmańskiej“ w Rynku krakowskim i podał jako ewentualną datę powstania tej ostrołukowej budowy lata 1340—1350, tłumacząc zarazem treść i znaczenie szeregu 12 rzeźb na zwornikach sklepienia i przedstawiając ich dokładne podobizny. Dr. ALEX. CZOŁOWSKI streścił historią t. z. baszty prochowej na wałach gubernatorskich naprzeciw kościoła Karmelitów we Lwowie i ustalił jako datę jej powstania lata 1554—1556. Prof. JAN BOŁOZ-ANTONIEWICZ przedstawił pracę swą w dwóch częściach „O architekturze kościelnej i świeckiej oraz ornamentacyi ormiańskiej w Polsce“; w pierwszej części na podstawie planów katedry ormiańskiej we Lwowie wykazał cechy zasadnicze architektury ormiańskiej kościelnej i wyjaśnił dzieje założenia rzeczony katedry; w części drugiej podał rezultaty swych badań nad budownictwem świeckiem Ormian polskich, dokonanych głównie na starych domach w Jazłowie, a zarazem streścił główne cechy ornamentacyjnej rzeźby ormiańskiej na tych zabytkach motywami swemi, różniące się od bizantyńskiej. P. JULIAN PAGACZEWSKI przedłożył komunikat, oparty na notatach rękopiśmiennych po ś. p. Lud-

wiku Zarewiczu, podający ważne przyczynki do historii budowy kościoła Kamedułów na Bielanach pod Krakowem w wieku XVII, oraz wiadomości o kamieniarzach włoskich przy tej budowie zajętych. Wreszcie prof. Odrzywolski przyniósł plon poszukiwań swoich w archiwum państwowem w Dreźnie nad materyałami do dziejów budownictwa w Krakowie i w Warszawie z początku wieku XVIII i przedstawił, zwłaszcza dwa ważne rysunki wnętrza katedry na Wawelu z tego czasu, między którymi rys poziomy kościoła, wykonany wkrótce po zmianach w budowlu za biskupa Łubieńskiego poczynionych, ale zaznaczający liczne ważne zabytki tego wnętrza, które już dziś nie istnieją.

Do dziejów rzeźby w Polsce odnosiła się przede wszystkim rozprawa prof. Dr. MARYANA SOKOŁOWSKIEGO „O nagrobkach średniowiecznych a w szczególności o nagrobku Kallimacha“. Autor wytlómaczył w niej najpowszechniejszą formę średniowiecznego nagrobka, która już w XII wieku zjawia się we Francyi, obrzędem pogrzebowym średniowiecza, oraz mówił o epitafiach malowanych na pergaminie, które nad nagrobkami zamieszczano, i o chorągwiach poświęconych czei zmarłych, poczem rozwiódł się w drugiej części rozprawy nad płaskorzeźbioną spizową nagrobną płytą Filipa Kallimacha w kościele Dominikanów w Krakowie, scharakteryzował w niej oryginalny portret wielkiego humanisty końca XV wieku, i udowodniwszy podobieństwo ornamentacyi do współczesnych miniatur flandryjskich podał jako rezultat badań swych nad tym nagrobkiem jego niezawodne pochodzenie z giserni Piotra Vischera, ale zarazem wykonanie do niej modelu już

w Norymberdze przez Wita Stwosza, w bliskich z Buonaccorsim zostającego stosunkach. Prof. SOKOŁOWSKI również zwrócił uwagę w osobnym komunikacie na jeden z najpiękniejszych grobowców w Polsce z końca wieku XV, na rzeźbioną z czerwonego marmuru płytę z postacią biskupa i herbem Różą, wmurowaną w mense ołtarza przed grobem św. Wojciecha w katedrze gnieźnieńskiej, i w utworze tym stwierdził najbliższe podobieństwo do tego rodzaju współczesnych nagrobków dłuta Tilmana Riemenschneidera. P. FELIKS KOPERA przedstawił drugą część swej rozprawy (drukowanej następnie w „Przeglądzie Polskim“ w zeszytzie z października r. 1895) p. t. „Grobowiec Olbrachta w katedrze na Wawelu i pierwsze prace w stylu odrodzenia na Zamku krakowskim“, w której zastanowił się nad udziałem architektury i rzeźbiarza Franciszka Włocha w budowie renesansowych części Zamku po r. 1505 a przed przybyciem do Krakowa Franciszka della Lora z Florencji.

Do historyi malarstwa w wieku XV i XVI podał prof. ŁUSZCZKIEWICZ komunikat o cechu malarzkim w Sączu i o ważnych materiałach archiwalnych do dziejów tego cechu w archiwum nowosądeckim, (na które jego uwagę zwrócił badacz przeszłości Sącza, X. Sygański S. J. i stwierdził istnienie nieznanego dotąd malarza sądeckiego Floryana Benedyktowicza († 1652); p. ADAM CHMIEL zaś uzupełnił te szczegóły wiadomością o aktach miejskich sądeckich, poczynających się z rokiem 1488, dziś w Krakowie przechowanych a w których znajdują się imiona malarzy sądeckich od XV do XVII w. Prof. SOKOŁOWSKI streścił rezultat badań

swych nad ołtarzowym tryptykiem Św. Jana Jałmużnika w kościele św. Katarzyny w Krakowie, a rozwiódłszy się nad hagiografią tego, oraz innych świętych greckiego kościoła, z żywotów których malowidła tryptyku są zaczerpnięte, stwierdził jako czas jego powstania lata 1500—1505, fundacją jego przez Mikołaja Lancorońskiego, oraz cały związek tego utworu z translacją zwłok św. Jana Jałmużnika w r. 1489 do Budy, ofiarowanych przez sułtana Bajazeta Maciejowi Korwinowi. Dr. JERZY HR. MYCIELSKI przedstawił rozprawę o „Janie Triciuszu jako malarzu religijnym“, w której naprzód streścił żywot artysty między r. 1620 a 1690, jego studia w Paryżu u Poussina w latach 1641 i 1642 i jego działalność jako nadwornego malarza portretów królów Jana Kazimierza, Michała i Jana III, następnie zaś omówił jedyny dotąd znany religijny obraz, pendzla Triciusa, przedstawiający Chrystusa Ukrzyżowanego, z datą r. 1680 a znajdujący się w kościele parafialnym w Bolechowicach pod Krakowem. Prof. SOKOŁOWSKI podał do druku w wydawnictwach Komisji kopie trzech dokumentów z archiwum XX. Czartoryskich w Krakowie, które rzucają nowe światło na życie i rozwój artystyczny malarza Kucharskiego, ucznia w r. 1765 w Paryżu Vanloo i Vien'a, a pensyonarza tamże Stanisława Augusta, robiącego dla króla historyczne obrazy i zostającego dłuższy czas na jego utrzymaniu za granicą. Dr. JERZY HR. MYCIELSKI uzupełnił tę wiadomości komunikatem o nieznanym w Polsce portretach pendzla Kucharskiego, który kilka razy powtarzał słynny portret królowej Maryi Antoniny w więzieniu z r. 1793, malował portrety królowej w r. 1791, Delfina, dam dworu

Ludwika XVI, był wreszcie wziętym we Francyi miniaturzystą a żył jeszcze w r. 1805.

Do historii przemysłu artystycznego w Polsce należał naprzód referat prof. SOKOŁOWSKIEGO o misie brązowej rytej, wykopanej w Wieluńskim, należącej dziś do p. W. Przybysławskiego, a jak jej fotografia stwierdza, liczącej się do szeregu ważnych tego rodzaju mis w ornamentacie rytym, w barbarzyński często sposób wykonanym, które datują z wieku XI i XII a znajduwane są od granic Francyi aż do Finlandyi. Prof. SOKOŁOWSKI również podał komunikat o odlewnictwie armat w Krakowie w wieku XVI, z nowymi szczegółami o „tormentorze“ króla Zygmunta Augusta, Oswaldzie Baldnerze, który pracował w Polsce między r. 1561 a 1575 i był twórcą wspaniałej armaty z renesansową ornamentacją, znajdującej się dziś w „Zeughausie“ berlińskim. P. FELIKS KOPERA przedłożył rękopis p. t. „Materiały odnoszące się do sreber królewskich z r. 1574“, a składające się zwłaszcza z inwentarza sreber stołowych, aparatów kościelnych i kredensu po ucieczce Walezyusza spisanych. P. JULIAN PAGACZEWSKI podał spis skarba kościelnego na Bielanach pod Krakowem, opracowany na mocy dawnych inwentarzy, z których najstarszy z r. 1674. Prof. SOKOŁOWSKI wreszcie streścił rezultat badań swych nad t. z. „pasami przeworskimi“, które z ornamentyką o motywach bizantyńskich od wieków wyrabiano na Rusi i w Polsce, a które jako t. z. pasy rycerskie a później mieszczañskie używane były w Rzpltej aż do końca XVIII wieku.

Rozprawy, przedstawione w roku ubiegłym Wydziałowi historyczno-filozoficznemu odnoszą się wszyst-

kie, z wyjątkiem jednej¹⁾, do badań w przedmiocie **Historii polskiej**. Według treści można je rozdzielić na kilka grup. Pierwszą stanowią studia czł. cz. W. Kętrzyńskiego z zakresu krytyki średnio-wiecznych pomników polskiej historyografii: „O kronice wielkopolskiej“ i „O rocznikach polskich“ kilka przyczynków do najdawniejszej historii społeczeństwa polskiego złożyli czł. cz. F. Piekosiński w rozprawach „O pradynastach szlachty polskiej“ i „O ludności wieśniaczej w dobie Piastowskiej“, oraz p. K. Potkański w pracach p. t.: „Studia nad pierwotnym osadnictwem Polski. Część II. Bartnictwo i organizacja bartnicza“, „Granice i osiedlenie Podhala“. Dziejów Litwy i unii litewskiej tyczą się dwie monografie czł. cz. A. Prochaski: „O autentyczności listów Gedymina“ i „Podole lennem korony polskiej 1352—1430“, oraz tegoż autora „Przyczynki krytyczne do dziejów Unii“. W zakres historii prawa polskiego w wiekach średnich wchodzi prace czł. cz. F. Piekosińskiego „O statutach króla Kazimierza Wielkiego“; czł. cz. B. Ulanowskiego: „Proces Jana Pieniążka herbu Jelita, archidyakona gnieźnieńskiego i dziekana łęczyckiego z r. 1466“. Różne zaś przedmioty z dziejów Polski od XVI w. opracowują rozprawy i komunikaty: p. J. Brzezińskiego „O V powszechnym Soborze Laterańskim i jego stosunku do Polski“, czł. kor. T. Korzona „Rodowód Jana III“, czł. cz. St. Smolki „Przyczynek do genezy konsty-

¹⁾ Dr. Włodzimierza Czerkawskiego: „O znaczeniu gospodarstw większych w ekonomii społecznej“.

tucyi 3 maja“, p. B. Dembińskiego „Katarzyna II i Rewolucya francuska“.

W ciągu ubiegłego roku wyszedł XXXII tom Rozpraw Wydziału historyczno-filozoficznego dwa następne, XXXIII i XXXIV znajdują się pod prasą. Prócz tego wydano osobne dzieło czł. kor. Oswalda Balzera, p. t.: „Genealogia Piastów“; jest to jedna z największych pod względem rozmiaru i najcenniejszych niezawodnie dotychczasowych publikacyj Wydziału.

Zabiegi Komisji historycznej około gromadzenia materyałów archiwalnych, przyniosły i w tym roku plon wcale obfity, dzięki osobnej subwencji krajowej i rządowej na poszukiwania w Archiwach Watykańskich. W kampanii archiwalnej roku 1894/5, ś. p. Józef Szczepkowski, gorliwy i sumienny pracownik, przedwcześnie zmarły niebawem po powrocie z Rzymu, wykończył opracowanie aktów Nuncyatury Polskiej z czasów Jana III i uzupełnił je poszukiwaniami w prywatnych bibliotekach rzymskich. Wobec tego byłby już opracowany cały materyał Watykański od wstąpienia Batorego na tron aż do śmierci Jana III, z wyjątkiem czasów Jana Kazimierza, których opracowanie rozpoczęto zaledwie w latach poprzednich. Wypełnienie tej luki stanowi właśnie przedmiot prac archiwalnych bieżącej kampanii, które powierzono p. Bronisławowi Gubrynowiczowi ze Lwowa. W tym roku kończy się lat dziesięć od rozpoczęcia systematycznych badań naszych w Archiwach Watykańskich. Komisya historyczna może z zadowoleniem spoglądać na poważny szereg kilkudziesięciu tek, w których za-

wiera się zebrany materiał, tem bardziej, że uważać może bez przesady za spełnioną najdonioślejszą część zamierzonego zadania. Dalsze poszukiwania służyć będą w przyszłości do zebrania pokłosa z XVI i XVII wieku i do opracowania materiałów z XVIII stulecia, które jednak nie będą mogły prawdopodobnie równać się opracowanym dotąd pod względem doniosłości i wydatności. Wiadomo jednak że t. z. „Expedycya Rzymska“ poprzedzała wyłącznie na opracowaniu materiałów z epoki nowożytnej, zaczem przemawiały rozliczne względy praktyczne i techniczne. Średnie wieki pozostały nietknięte, jeżeli pominiemy cenne sprawozdanie czł. kor. W. A b r a h a m a, złożone Akademii przed laty dziesięciu a mogące służyć za program pracy, jaką należałoby przedsięwziąć w Archiwach Watykańskich w obrębie średniowiecznej epoki. To też Komisya historyczna uważa, że nadeszła obecnie chwila, w której należy zwrócić się w tej pracy archiwalnej ku wiekom średnim i uprosiła w tym celu p. Abrahama, żeby w przyszłej kampanii wziął czynny udział osobisty z współudziałem młodszych sił, które mu będą dodane do pomocy. Tak w dziesięć lat po „Expedycyi Rzymskiej“ z r. 1886 rozszerzy się zakres i spotęguje wydatność pracy na polu tych poszukiwań, co będzie ułatwionem przez pomyślny stosunkowo stan osobnego, na ten cel przeznaczonego funduszu, dzięki oszczędnościom z kilku lat ostatnich.

Poszukiwania w Archiwach Watykańskich zawdzięczają pomyślny swój rozwój przede wszystkim stalej subwencji, którą Sejm od lat dziesięciu uchwała w kwocie 1500 fl., oraz zasiłkowi ze Skarbu Państwa

w kwocie 600 fl. Uchwała Sejmu z r. 1895 dozwala nam używać tej subwencyi w pewnej części na uzupełnianie badań Watykańskich poszukiwaniami w innych archiwach.

Komisya historyczna, korzystając z tego pozwolenia, udzieliła w roku ubiegłym zasiłku prof. Alfredowi Halbanowi z Czerniowiec na studia archiwalne w Kijowie, z których niebawem mamy otrzymać sprawozdanie.

Z obfitego materiału Watykańskiego, jaki udało się dotąd zgromadzić w t. z. „*Te k a c h R z y m s k i c h*“, Komisya historyczna mogła dotąd ogłosić nieznaną, drobną cząstkę w wydanym przed dwoma laty tomie p. t. *Analecta Romana*. Dalszych wydawnictw w tym rodzaju Komisya przedsięwziąć nie może dla braku środków, na co tem większy nacisk należy położyć, im częściej dochodzi nas, z zagranicy zwłaszcza, wyraz zdziwienia, dlaczego nie przystępujemy do wydawania tych materiałów, które nie tylko wśród naszych ale i wśród obcych historyków budzą tyle zajęcia. Niech nam będzie wolno wyrazić nadzieję, że może ta przeszkody uda się wkrótce przewyciężyć, dzięki osobnym funduszom, które spodziewamy się wyjednać na cele wydawnictw Watykańskich. Brak środków nie dozwolił również Komisji rozpocząć wydawnictwa t. z. Taks wojewodzińskich z XVII wieku, po myśli dawno powziętej uchwały, o której już po kilkakroć wspomniano w tych Sprawozdaniach, jakkolwiek prace przygotowawcze od lat paru są dokonane. Mimo tych trudności, krępujących na każdym kroku działalność Komisji historycznej, zajmowano się energicznie pra-

cami wstępniemi do wielkiego i kosztownego wydawnictwa *La u d ó w s e j m i k o w y c h* i ustalono program gromadzenia materiałów oraz ogólny plan publikacji, jakkolwiek w obecnych stosunkach trudno ludzi się nadzieją, żeby danem było Komisji rozpocząć ją w zwykłym czasie.

Z wydawnictw Komisji wyszły w roku ubiegłym: „*Rachunki dworu Jadwigi i Jagiełły*“ opracowane przez czł. cz. F. Piekosińskiego (Mon. medii aevi, tom XV) „*Spisy urzędników w o j e w ó d z t w a k r a k o w s k i e g o z X V w i e k u*“ ułożone przez K. FEDEROWICZA (Arch. Kom. hist. tom VIII), i drugi zeszyt drugiej części *Bibliografii historyi polskiej* prof. LUDWIKA FINKLA.

Komisya prawnicza zajęta była w tym roku zbieraniem dalszych materiałów do swych wydawnictw, które obecnie postępować będą szybciej niżeli do tej pory.

Do tomu IV *Archiwum* przybyła nieznana redakcyja niezmiernie ciekawego zabytku „*Constitutiones Lancicienses*“, znanego dotychczas z dwóch tylko rękopisów Sier. IV. i Ptrb. III, dzięki temu, że odszukano w spuściźnie ś. p. Żegoty Paulego nowy kodeks, obejmujący kilka pomników prawnych z XV wieku. Materiał przeznaczony do II i IV tomu *Archiwum* jest już zupełnie wyczerpnięty, a wydawca czł. cz. Bolesław Ulanowski pracuje nad wstępami oraz indeksami do tej publikacji, która dostarczy naszym uczonym prawnikom podstawy do dalszych badań nad prawem polkiem XIV i XV stulecia. Piąty tom *Archiwum* jest

na ukończeniu. P. Ulanowski zamieścił w nim „Najdawniejszy układ systematyczny prawa polskiego z XV wieku“ z rękopisu B. III ś. p. hr. Wiktora Baworowskiego, a czł. kor. O. Balzer, „Średniowieczne prawa Mazowieckiego pomniki“ z kodeksu przechowywanego w Cesarskiej Bibliotece w Petersburgu. P. Ulanowski ma przygotowanych jeszcze kilka znaczniejszych publikacyj do Archiwum Komisji, a między niemi bardzo interesujące kompendyum prawa polskiego z czasów Zygmunta Augusta, znajdujące się w dwóch rękopisach jednym Bibl. Ossolińskich a drugim Bibl. w Sucheju. Ogłoszenie tego kompendyum, dającego obraz ustaw polskich obowiązujących w połowie XVI wieku ułatwi niezmiernie wydanie XI tomu *Starodawnych pr. pol. pomników*, w którym, jak już w poprzednich Sprawozdaniach wspomniano, pomieszczone będą wyroki ostatniej instancyi z XVI stulecia.

Poszukiwania za księgami gromadzkimi i źródłami do historii stosunków włościańskich postępowały bez przerwy, i jeżeli publikacya ta, pomieszczona w X i XII tomie *St. P. P. Pomników*, dotychczas jeszcze nie ukazała się na widok publiczny, usprawiedliwić to należy ważnymi względami, które nie dozwalały pospieszać z ogłoszeniem zebranych dotąd a nawet wydrukowanych już materyałów. Zbyteczny pośpiech byłby tu rzeczą bardziej niepożądaną i niewłaściwą, aniżeli w jakimkolwiek innem wydawnictwie, dopóki się nie wyczerpie najważniejszych przynajmniej materyałów, jakie dotąd udało się zgromadzić i będzie można jeszcze zebrać w niedalekiej przyszłości. Im większą przywiązujemy wagę do publi-

kacyi tych źródeł, ze względu na nietkniętą niemal dotąd historią włościan w Polsce, im pewniej się spodziewamy, że padnie z nich wiele nowego światła na ten niewyjaśniony dotychczas a tyle żywotności mający ustęp naszej przeszłości, tem większy na nas ciąży obowiązek czuwać nad tem starannie, żeby pośpiechem nie uszczuplić pożytku, jaki można sobie słusznie obiecywać po tem wydawnictwie. Puszczając w świat wydrukowane dotąd, i to w znacznej liczbie wydrukowane arkusze, a nie czekając na zebranie pewnego zaokrąglonego kompletu, dałoby się tylko sposobność i zachętę do przedwczesnych, doraźnych wniosków i sądów, któreby mogły nawet przyczynić się więcej do zagmatwania, niżli do wyświecenia prawdy. Tego zaś tem bardziej należy unikać, im więcej żywotności i aktualności może mieć przedmiot tych studyów w obecnej chwili. Do sumiennych, przedmiotowych badań w dziedzinie historii włościan może dać nierównie pewniejszą podstawę wydawnictwo, które wyczerpywać będzie cały dostępny nam na razie materiał t. z. ksiąg gromadzkich, wydawnictwo, czyniące — ile możności — zadość wymaganiom nauki i powadze Instytucyi, która je podejmuje. Te uwagi nie będą może zbyt technicznymi wobec pewnego zniecierpliwienia, które objawiało się poniekąd wśród kół naukowych wobec dłuższej zwłoki w ukończeniu tej tak ważnej niezawodnie publikacyi.

W b. r. prócz wielu zabytków mniejszej doniosłości przybyła księga sądowa wsi należących do kustodyi krakowskiej, a między temi wsiami znajdują się bardzo pod każdym względem interesujące Świątniki.

Zbieranie materyałów do krytycznego wydania *Vol. Legum* postępuje szybko. Niepodobnem jednak rozpoczynać tej publikacyi, nie mając zgromadzonych zabytków przynajmniej z jednego wieku.

Komisyja ustanowiona dla obchodu jubileuszu Uniw. Jagiell. powierzyła p. Ulanowskiemu opracowanie wykładów prawa polskiego na tymże Uniwersytecie. Materyał odnoszący się do tego przedmiotu, a sięgający czasów Zygmunta III., miał wejść w skład wydawnictw Komisyi prawniczej i był już w znacznej części przygotowany do druku. Ukaże się on w osobnem wydawnictwie, ale stosownie do metody i planu Komisyi prawniczej.

Komisyja antropologiczna podjęła na nowo w roku ubiegłym badania archeologiczne, w ostatnich latach przerwane. Tym razem program obejmował kurhany w Przemyskiem i Stryjskiem, groby ciałopalne w Tarnobrzeskiem i Niskiem (w kącie między Sanem a Wisłą) oraz zabytki w Lipicy. Rozpoczęte w tym kierunku przez Dra DEMETRYKIEWICZA poszukiwania, prowadzone będą w dalszym ciągu z wiosną r. b.

Równocześnie Dr. DEMETRYKIEWICZ przedstawił Komisyi na dwu posiedzeniach wyniki dotychczasowych badań nad „Dobą przedhistoryczną Galicyi“. W rozprawie tej, która będzie umieszczona w najbliższym tomie „Materyałów archeologiczno-antropologicznych i etnograficznych“, autor starał się za pomocą studyów porównawczych nad zabytkami krajów ościennych po raz pierwszy chronologicznie uporządkować nagromadzony dotąd materyał źródłowy. Z prac innych do tego działu

nadesłanych i do druku przeznaczonych wymienić należy Dra WŁAD. OLECHNOWICZA: „Poszukiwania archeologiczne w gubernii lubelskiej“.

Do działu antropologii w ściślejszem znaczeniu należy nadesłana przez p. ADAMA ZAKRZEWSKIEGO (z Warszawy) praca p. t. „Ludność miasta Warszawy“, w tomie I. „Materyałów“ już pomieszczona.

W dziale etnologicznym działalność Komisji objawiła się naprzód w dalszym ciągu badań p. R. ZAWLIŃSKIEGO nad ludnością polską na Węgrzech; owocem ich jest obszernie sprawozdanie wraz z zebranymi materyałami, pomieszczone w t. I. „Materyałów“. Oprócz tego prowadzono wydawnictwo dalszej części nadesłanych dawniej przyczynków lub dzieł osobnych. Z powodu trudności technicznych opóźniło się wyjście t. I. „Ludu Białoruskiego“, monografii kilkotomowej p. M. FEDEROWSKIEGO, a z braku funduszków wejdzie dopiero w wykonanie uchwała Komisji względem drukowania w niezmienionej formie „Melodyj litewskich“ X. JUSZKIEWICZA. Ponieważ prac zaległych z kilku lat ostatnich znaczna jeszcze znajduje się liczba, nie czyniła Komisya w ubiegłym roku szczególnych starań o pozyskanie nowych, ale pragnąc przyjęte już prace jak najrychlej publikować, wchodziła z autorami w porozumienie, bądźto względem zmian, bądź koniecznych uzupełnień. Do tych ostatnich należą np. p. BŁ. PAWŁOWICZA: „Podania, powieści i pieśni z Zalasowej“, jako dodatek do nadesłanych poprzednio: „Kilku rysów“.

Wobec coraz większego zainteresowania się sprawami ludoznawstwa, przez powstałe w ostatnim roku towarzystwa, uznała Komisya za rzecz konieczną opra-

cowanie szczegółowego Kwestyjonarza, któryby odpowiadał obecnym wymaganiom nauki i nie tylko podawał systematykę, ale przez metodyczne pytania ułatwiał gromadzenie właściwego materiału. Praca w tym kierunku wspólnymi siłami podjęta i między członków Komisji rozdzielona doprowadzi niezawodnie do pożądanego rezultatu.

W końcu postanowiła Komisja wydać szczegółowy „Index“ do 18 tomów „Zbioru wiadomości“, a jego opracowanie powierzyła swym sekretarzom.

Komisja fizyograficzna wydała XXX tom Sprawozdań; w druku jest tom XXXI.

Z Atlasu geologicznego Galicyi wydano dwa zeszyty 5ty i 7-my wraz z tekstem, Zeszyt 5. zawiera pięć map, ściągniętych w druku na cztery karty, wykonanych przez Prof. Dra W. SZAJNOCHĘ z polecenia Wydziału Krajowego, mianowicie: Biała, Żywiec, Ujsół, Maków, Rabka-Tymbark. Zeszyt 7. opracowany przez Prof. M. ŁOMNICKIEGO, składa się z 7 map, mianowicie: Steniatyn, Radziechów, Kamionka Strumiłowa, Busk-Krasne, Szczurowice, Brody, Złoczów. W c. i k. Wojskowym Zakładzie geograficznym w Wiedniu znajduje się, oprócz wymienionych siedmiu, 21 map wykonanych przez Prof. F. BIENIASZA (Pomorzany, Brzeżany, Buczacz-Czortków, Kopyczyńce, Borszczów, Mielnica, Okopy), Prof. M. ŁOMNICKIEGO (Wareż, Bełz-Sokal, Żółkiew, Lwów), Prof. Dra W. SZAJNOCHĘ (Gorlice-Grybów, Muszyna, Jasło-Dukla, Ropianka, Lisko) i Dra W. TEISEYREGO (Założce, Tarnopol, Trembowla, Podwołoczyska, Skalat-Grzymałów); mapy te stanowiąc będą 6, 8, 9

i część 10go zeszytu Atlasu geologicznego Galicyi. Od Wydziału Krajowego otrzymała nadto Komisya do wydania w Atlasie geologicznym trzy inne mapy, wykonane przez Prof. Dra W. SZAJNOCHĘ (Wola Michowa, Wieliczka) i Dra W. TEISSEYREGO (Bóbrka-Mikołajów).

Z polecenia Sekcyi geologicznej, zostającej pod przewodnictwem Prof. Dra F. KREUTZA, czynnymi byli pp. Prof. M. ŁOMNICKI i Dr. W. TEISSEYRE. Pierwszy prowadził badania geologiczne w okolicach Bełzca i Rawy Ruskiej, celem wykonania dla Atlasu geologicznego Galicyi dwóch map: Bełzec-Uhnów i Rawa Ruska; pracę tę doprowadził tak daleko, że będzie mógł złożyć obydwie te mapy, gotowe do druku, wraz z wykonaną w przeważnej części w r. 1894 mapą „Jaworów-Gródek“ w ciągu wiosny b. r. Dr. W. TEISSEYRE dokonał zdjęcia geologicznego mapy „Żydaczów-Stryj“; obecnie zajęty jest przeniesieniem zaznaczeń wykonanych w formacie 1:25000, na format Atlasu geologicznego, t. j. 1:75000, i pracę tę ukończy z wiosną b. r. W Sprawozdaniach Komisji wydano krótkie sprawozdanie Dra TEISSEYREGO z badań geologicznych przedsięwziętych przez niego z polecenia Wydziału Krajowego w okolicach Rohatyna, Przemyśla, Bóbrki i Mikołajowa.

Sekcja meteorologiczna otrzymała spostrzeżenia meteorologiczne z 37 stacyi, z których jednak tylko 31 czynnymi było przez cały rok. Ubyły stacje w Stryju, Sokalu i Kałuszu, przybyły dwie w Zakopanem, mianowicie w Muzeum Dra Chałubińskiego i w sanatorium Dra A. Chramca. Ciepłotę powietrza i opad

atmosferyczny obserwowano w 37 miejscach, ciśnienie powietrza w 13, stan zachmurzenia nieba w 36, a kierunku wiatru w 34 miejscach. Obliczeniem i przysposobieniem do druku przysłanego ze stacyi materiału zajmował się Dr. D. WIERZBIKI. Tenże, podobnie jak w latach poprzedzających, zestawil zaszle w r. 1895 w Galicyi gradobicia. Członek Komisyi, dyrektor WŁ. SATKE nadesłał Sekcyi swoje badania warstwy śniegowej w Tarnopolu podczas zim 189³/₄ i 189⁴/₅, które zamieszczone zostaną w Sprawozdaniach Komisyi fizyograficznej.

Liczba stacyj wodoskazowych zmniejszyła się z powodu ubytku wodoskazów na Peltwi pod Buskiem i na Dniestrze pod Mikołajowem; było ich 100: rządowych 73, krajowych 27, w dorzeczu Wisły 66, Dniestru 29, w dorzeczu Dunaju (na Czeremoszu i Prucie) 5. Obrobieniem materiału zebranego na stacyach wodoskazowych zajmował się, podobnie jak w latach poprzednich, Przewodniczący Sekcyi Prof. Dr. F. KARLIŃSKI, używając do pomocy stypendysty p. J. Zajęzdkowskiego, słuchacza Uniw. Jagiell. Ponieważ jednak utworzona została w Monarchii austriackiej długo oczekiwana a nader pożądana służba hydrograficzna, która w rocznikach swego centralnego biura rozpoczęła publikować w całej rozciągłości spostrzeżenia wodoskazowe, przeto rozpoczęte przez Sekeyą przed 29 latami gromadzenie, obliczanie i publikowanie tych spostrzeżeń z Galicyi, od roku 1896 poczynając dalej prowadzone nie będzie.

Spostrzeżeniami pojawów w świecie roślinnym i zwierzęcym zajmowali się, jak w latach poprzedza-

jących, we wschodniej części kraju p. J. HAWRYSIEWICZ w Ożydowie, w zachodniej p. Z. BIRKENMAJEROWA w Czernichowie.

Spostrzeżeń zboczenia i nachylenia igły magnesowej w Krakowie dokonał jak w latach poprzednich członek Komisji Dr. D. WIERZBICKI.

Spostrzeżenia natężenia siły ciężkości, przyrządem wahadłowym pomysłu pułkownika Sternecka, będącym własnością c. k. Obserwatorium astronomicznego w Krakowie, a kosztem Przewodniczącego Sekcji meteorologicznej Prof. Dra F. KARLIŃSKIEGO, wykonał w Krakowie, Czernichowie i Alwerni członek Komisji Dr. BIRKENMAJER. Praca ta zamieszczona będzie w Rozprawach Wydziału matematyczno-przyrodniczego.

Badaniami flory krajowej z polecenia Sekcji botanicznej pod przewodnictwem Prof. Dra J. ROSTAFIŃSKIEGO, zajmowali się pp. Prof. R. GUTWIŃSKI i Prof. Dr. E. WOŁOSZCZAK. P. GUTWIŃSKI badał w dalszym ciągu florę glonów w okolicach Skawiec, zwiedzając przedewszystkiem okolice nie uwzględnione w r. 1893; gromadził przytem materyał do zielnika glonów, który złożył Komisji w r. 1896. Zamierzonych prac dokonał p. Gutwiński, a obecnie zajęty jest jeszcze tylko opisywaniem odkrytych nowych gatunków i odmian. Prof. Dr. WOŁOSZCZAK, kończąc swoje przed 10 laty rozpoczęte systematyczne badanie flory Karpat galicyjskich w całej ich rozciągłości, czynnym był w roku ubiegłym na przestrzeni między wyłomem Dunajca i granicą śląską. Jednym z wyników tych poszukiwań jest wykrycie granicy dwóch okręgów roślinnych, oddzielonych od siebie rzeką Raba. Nieprzewidziane a nieda-

jące się usunąć okoliczności stały się powodem, że Dr. Wołoszczak sprawozdanie z pracy swojej i zielnik zebrany nieco później złoży Komisji w tym roku, niż w latach poprzednich. Od p. J. PACZOSKIEGO w Dublanach otrzymała Komisja i zamieściła w swoich Sprawozdaniach pracę p. t. „O nowych i rzadszych roślinach flory litewskiej“, zawierającą wyniki poszukiwań podjętych bez pomocy ze strony Komisji.

Sekeya zoologiczna, której przewodniczył Prof. W. KULCZYŃSKI, poleciła zbadanie fauny owadów siatkoskrzydłych na Czarnej Horze p. J. DZIĘDZIELEWICZOWI, czynnemu na tem polu od lat 30. Z polecenia tejże Sekcji sprawdzał p. J. ŁOMNICKI oznaczenia w zbiorze chrząszców śp. EUST. WRÓBLEWSKIEGO, przeważnie litewskich, podarowanym Komisji pod warunkiem, że Komisja wykona rewizyą i wyda katalog tego zbioru. Zapadłszy na zdrowiu, nie mógł p. J. Łomnicki doprowadzić tej pracy tak daleko, jak było pierwotnie zamierzone. Częściowe oznaczenie zbiorów entomologicznych Komisji było również zadaniem p. S. STOBIECKIEGO; pracował on mianowicie nad rodziną chrząszców: Carabidae. — Prof. K. BOBEK, który, jak wspomniano w przeszłorocznem sprawozdaniu, podjął rewizyą krajowych owadów dwuskrzydłych (Diptera), opracował już rodziny: Tipulidae, Culicidae, Rhyphidae, Simuliidae i Bibionidae, a rodzinę Chironomidae ma na ukończeniu. W krótkim więc zapewne czasie będzie można przystąpić do ogłoszenia drukiem wyników tej pracy. Sekcja zoologiczna otrzymała do wydania dwie prace wykonane bez jej pomocy, mianowicie: Prof. Dra ST. KLEMENSIEWICZA „Motyle większe Galicyi“ i Dra

M. KOWALEWSKIEGO „Materyały do fauny helmintologicznej pasorzytniczej polskiej, część II“. Pierwsza z nich, zawierająca klucz do oznaczania motyli krajowych, zostanie wydana jako dzieło osobne.

Zawiązana w roku zeszłym Sekcyja rolnicza, pod przewodnictwem Prof. Dra E. JANCZEWSKIEGO zajęta była głównie ułożeniem szczegółowego programu swoich prac i kwestyonaryusza dla korespondentów, chcących brać udział w jej czynnościach. Program taki powstał na podstawie szczegółowych elaboratów złożonych przez kilka w tym celu wybranych komitetów, a rozpatrzonych następnie przez całą Sekcyję, i znajduje się obecnie w druku. Sekcyja rozesła program i kwestyonaryusze wszystkim osobom, po których może się spodziewać, że zechcą ją wesprzeć w zbieraniu pożądaných materyałów fizyograficznych. Nadto poczyniła Sekcyja przygotowania do wykreslenia szczegółowej mapy leśnej Galicyi.

Muzeum Komisji fizyograficznej wzbogaciło się darami c. k. Namiestnictwa we Lwowie, Towarzystwa zoologicznego francuskiego, c. k. Państwowego Zakładu geologicznego w Wiedniu, Redakcyi Pamiętnika fizyograficznego w Warszawie, tudzież pp. Franciszka Gartnera, Romana Ingardena, spadkobierców śp. Winc. Jabłońskiego, Dra Henryka Lgockiego, Jarosława Łomnickiego, Sławomira Odrzywolskiego, Józefa Paczoskiego w Dublanach, Dra Roberta Siegera w Wiedniu i Maryana Witalińskiego. Ze zbiorów nagromadzonych w Muzeum Komisji korzystali w r. z. zagraniczni specjaliści: Prof. Dr. Gürich we Wrocławiu, i Prof. Wetstein w Pradze.

Porządkowaniem zbiorów Komisji zajmował się, jak w latach poprzednich, kustosz p. KONSTANTY JEŃSKI, przy pomocy stypendystów: pp. Hendrychowskiego, Łomnickiego i Simona, a później Gartnera i Niezabitowskiego. Prócz robót bieżących muzealnych przystąpiono w Muzeum do założenia nowych inwentarzy w myśl Regulaminu muzealnego, uchwalonego przez Komisję d. 22 lutego 1895 r., a zatwierdzonego przez Zarząd Akademii Umiejętności. W pracy tej brał udział sekretarz Komisji Prof. W. Kulczyński.

Wydział matematyczno-przyrodniczy rozbiarał na swych posiedzeniach 32 prac, z których postanowiono drukować 27.

Z pomiędzy tych rozpraw dwie należą do zakresu **Astronomii**; są to prace czł. L. BIRKENMAJERA. Jedna ma tytuł: „O wpływie temperatury na ruch zegarów a zwłaszcza chronometrów,” druga zaś: „Wyznaczenie długości wahadła sekundowego w Krakowie oraz dwu innych miejscowościach W. Ks. Krakowskiego“.

Z **Matematyki** ogłosił Wydział dwie prace, jedną Dr. S. KĘPIŃSKIEGO pod tytułem: „O funkcyjach Fuchsa dwu zmiennych zespolonych,” drugą czł. W. ZAJĄCZKOWSKIEGO: „O inwolucyi punktów na liniach tworzących powierzchnię prostokątnej skośnej“.

Do historii nauk matematycznych odnosi się rozprawa czł. S. DICKSTEINA: „Wiadomości o korespondencji Kochańskiego z Leibnizem“.

Pięć prac z dziedziny **Fizyki** dostarczyli pp: T. ESTREICHER: „O ciśnieniach nasycenia tlenu,” czł. W.

NATANSON: „O prawach zjawisk nieodwracalnych“, czł. K. OLSZEWSKI: „Wyznaczenie temperatury krytycznej i temperatury wrzenia wodoru“, p. M. RUDZKI: „Przyczynki do teorii fal“ i czł. A. WITKOWSKI: „O własnościach termodynamicznych powietrza“.

Z siedmiu prac z dziedziny **Chemii** jedna p. S. JENTYSA podaje rzecz: „O wpływie tlenu na rozkład związków azotowych w odchodach zwierzęcych“, druga p. S. NIEMENTOWSKIEGO: „O chinakrydynie“, trzecia p. K. RADZIEWANOWSKIEGO: „O zastosowaniu glinu metalicznego do syntez węglowodanów aromatycznych“, czwarta p. W. SYNIEWSKIEGO: „O metylowęglanach wielowartościowych fenolów“, piąta czł. E. BANDROWSKIEGO: „O świeceniu podczas krystalizacji“, szósta p. F. POLZENIUSZA: „O działaniu chlorku benzoilowego na kwasy tłuszczowe, oraz ich bezwodniki“, siódma p. L. MARCHLEWSKIEGO: „Synteza cukru trzcinowego“.

Czł. F. KREUTZ ogłosił pracę z **Mineralogii** pod tytułem: „O zmianach w kilku minerałach i solach pod wpływem promieni katodowych“.

Dwie prace należą do **Paleontologii**. Jedna p. J. GRZYBOWSKIEGO: „Mikrofauna otwornic czerwonych iłów z Wadowic“, druga p. W. TEYSSEREGO: „O charakterze fauny kopalnej miódoborów“.

Trzy rozprawy odnoszą się do **Botaniki**. Rozprawa p. B. DĘBSKIEGO ma tytuł: „O budowie i czynności kolanka u morantowatych“. Pan R. GUTWIŃSKI złożył rzecz pod tytułem: „Flora algarum aliciensis“, czł. E. GODLEWSKI: „O nityfikacji“, p. M. RACIBOROWSKIEGO: „Pseudogardenia, nowy rodzaj Loganiaceów“.

Prac z **Zoologii** jest pięć. Jedną p. M. KOWALEWSKIEGO: „Spostrzeżenia i uzupełnienia pracy o Bilharzia polonica“, drugą p. K. KOSTANECKIEGO: „Badania nad zapłodnionymi jajkami Jeżowców“, trzecią p. W. KULCZYŃSKIEGO: „Attideae mus. Varsov. in Sibiria orientali collecti“, dwie ostatnie p. J. NUSSBAUMA: „Lyssa i szczątki podjęzyka u psa“, oraz „Przyczynki do historii rozwoju podniebienia, przewodów Stensona i Jacobsona oraz hypofyzy u psa“.

Praca p. J. PRUSSA: „O ciałkach Russella“ należy do zakresu **Anatomii patologicznej**.

Z działu **Fizjologii** przyjął Wydział dwie prace. Jedną czł. N. CYBUŁSKIEGO i p. A. BECKA: „Dalsze badania zjawisk elektrycznych w krwi mózgowej“, drugą p. J. ZANIETOWSKIEGO: „O zmianach elektrotonicznych w pobudliwości nerwów“.

W ubiegłym roku przywrócona została napowrót zwieczniona chwilowo równowaga w budżecie Akademii a zarazem wyrównano przekroczenia z lat 1891—1894 spowodowane silniejszym popędem wydawnictw w latach ostatnich. Cel ten dało się osiągnąć głównie oszczędnościami, rozłożonemi proporcjonalnie na wszystkie rubryki budżetu, w znacznej zaś części zawdzięczamy ułatwieniu tego zadania podwyższeniu stałej dotacji ze Skarbu Państwa, o którym wspomiano już z wdzięcznością w poprzednim sprawozdaniu a które od roku przeszłego zwiększyło stałe dochody Akademii o 4000 fl.

W przeszłorocznym sprawozdaniu nadmieniono też o pięknym zapisie ś. p. Konstantego Kmity,

obywatela ze Żmudzi. Ś. p. Kmita, umierając w Warszawie w grudniu 1894 r., mianował Akademią swoją spadkobierczynią i zobowiązał ją wypłacić na rzecz gimnazjum polskiego w Cieszynie połowę sumy, która by zrealizowano z jego ruchomego majątku po potrąceniu kilku drobnych legatów. Co do funduszu, przeznaczonego dla Akademii, polecił go używać na cele wydawnictw historycznych i w ogólności naukowych, w polskim języku. W ciągu ubiegłego roku zdawało się chwilowo, że los tego zapisu był zachwiany. Udało się jednak przełamać wszystkie zapory i w lutym b. r. wypłacono nam, po potrąceniu legatów i należności skarbowych, sumę 22.836 rs., której połowę oddaliśmy Towarzystwu Macierzy Polskiej w Cieszynie, z drugiej zaś połowy utworzono fundusz osobny w kwocie 15.000 zł., którego odsetki obracane będą na cele przez ś. p. Kmitę wskazane. Niech nam tu wolno będzie wyrazić głęboką wdzięczność Akademii egzekutorom testamentu ś. p. Kmity, a w szczególności jednemu z nich, który nietylko osobistym wpływem nakłonił ś. p. Kmitę do tego zapisu, ale nie szczędził znacznych ofiar i trudów, by doprowadzić sprawę do pomyślnego końca, a wreszcie własny legat, który mu w testamencie był przekazany, dołączył do zapisu. Imię jego obok imienia ś. p. Kmity, pozostanie w wdzięcznej pamięci Akademii, również jak zasługi p. Józefa Polezyńskiego, adwokata w Warszawie, który bezinteresownie a z poświęceniem prawdziwym zastępował Akademią w tej sprawie.

Z stypendyów, przeznaczonych na dopełnienie studyów za granicą, a oddanych pod opiekę Akademii,

przyznano w roku ubiegłym stypendyum im. Śniadeckich fundacyi ś. p. Seweryna Gałęzowskiego w kwocie 5.000 fr. Dr. Władysławowi Szymonowiczowi, a stypendyum fundacyi ś. p. Zenona Pileckiego w kwocie 1.200 fl. p. Zenonowi Przesmyckiemu.

Od ostatniego posiedzenia publicznego następujące instytucye naukowe weszły w stały stosunek z Akademią: Uniwersytety w Marburgu i w Coimbra, Biblioteka miejska w Gdańsku, Towarzystwo starożytne „Prussia“ w Królewcu, Copernicus-Verein w Toruniu, Czeskie Muzeum etnograficzne w Pradze, Towarzystwo archeologiczne w Moskwie, Obserwatorium magnetyczne i meteorologiczne w Moskwie, Instytut meteorologiczny w Bukareszcie.

Bibliografia wydawnictw przeszłorocznych wykazuje 16 tomów oprócz 3 tomów publikacyj sprawozdawczych; pod prasą znajduje się 22 tomów.

Nie do nas należy oceniać wartość przeszłorocznego plonu; niech nam wolno będzie jednak wyznać, iż z szczególniejszem zadowoleniem spoglądamy na kilka wydawnictw, które tu leżą przed nami, ponieważ doczekaliśmy się w nich spełnienia niektórych zadań, od dawna na nauce polskiej ciężących, w różnych dziedzinach wiedzy. Dobrze, że nam dane było je spełnić, że nas w nich nie zastąpił i nie uprzedził kto inny. Z otuchą też patrzymy na wzmagający się z każdym rokiem ruch naukowy na posiedzeniach wszystkich trzech Wydziałów; nieraz objawia się na nich przepełnienie porządku dziennego, liczba rozpraw

się mnoży i coraz większa zachodzi potrzeba, ograniczać działalność Komisyj, a temsamem powstrzymywać gromadzenie i opracowywanie materyałów, aby Wydziałom Akademii nie brakło środków do rychłej publikacyi rozpraw, które autorowie przedstawiają osobiście na posiedzeniach lub nadsyłają z zewnątrz.

Objaw to w każdym razie pomyślny, z wiarą więc w przyszłość rozpoczynamy rok nowy, po którego upływie Akademia dosięgnie pierwszej ćwierci wieku swego istnienia. Jeśli patrzymy wstecz, na skromne jej początki, na nieustający przez pierwszą ćwierć wieku rozwój, tem gorętsze budzi się w nas uczucie wdzięczności ku Wspaniałomyślnemu Monarsze, jej Najdostojniejszemu Założycielowi, im żywiej to nam się uprzytomni w obecnej chwili, co byłoby z polską nauką, gdyby nie ten akt dla nas wiekopomny, którym Najmilościwiej nam panujący Cesarz i Król dnia 4 maja 1872 powołał Akademią do życia. Pomni zaszczytnych obowiązków, jakie Najjaśniejszy Pan raczył przed 24 laty włożyć na grono ówczesnych członków, dziś już stopniałe do czwartej ledwie części pierwotnego składu, na nas i na naszych następców, czujemy dobrze całe brzemie ciężącej na nas odpowiedzialności. Skupić wszystkie siły naszego społeczeństwa, pracujące na polu nauki, zorganizować je rozważnie, według możliwości wydatność ich działania podniecić, a nienaruszając indywidualności nieczyjej, skierować je o ile środki starczą, ku najnaglejszym i najdonioślejszym zadaniom, jakie nauka polska spełniać winna i wobec społeczeństwa własnego i wobec potrzeb, celów powszechnej nauki, a tak w miarę możliwości stawać się tym organem,

przez który społeczność polska opłacać winna należny dług cywilizacyjnym zadaniom ludzkości: oto program naszej służby, którą pełnimy. Jednym ogniwem w szeregu tych obowiązków, ogniwem w położeniu naszym szczególnie ważnym, jest praca nad wyświeceniem przeszłości narodu, cywilizacyjnej zwłaszcza jego przeszłości. Przez ćwierć wieku wydobyto i opracowano w wydawnictwach naszych wiele nieznanych materiałów, a ilekroć pamiątka donioślejszego jakiegoś zdarzenia dziejowego nasuwała szczególniejszą sposobność jego rozpaмиętywania, czyniliśmy to i w wydawnictwach naszych i na tych dorocznych posiedzeniach publicznych, wybierając po kolei na temat odczytów: Kopernika, Długosza, Kochanowskiego, zasługę cywilizacyjną Od-sieczki wiedeńskiej, unii Korony z Litwą, Konstytucyą 3 Maja. Dzisiaj święcimy pamięć Unii brzeskiej, spieszę więc z zakończeniem tego sprawozdania, aby ustąpić miejsca Dostojnemu Prelegentowi, który raczył swą pracą i obecnością zaszczycić nasze zebranie.

DODATEK DO SPRAWOZDANIA.

Wydawnictwa Akademii Umiejętności

od 1. maja 1895 do 30. kwietnia 1896.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział filologiczny. Serya II, tom II. Ogólnego zbioru dwudziesty drugi, lex 8°, str. 392.

Treść: A. Brückner: Średniowieczna Poezya łacińska w Polsce. (str. 1—62). J. Bystron: O użyciu genetywu w języku polskim. Przyczynek do historycznej składni polskiej (str. 63—148). I. Radliński: Słownik narzeczy ludów kameczackich. V. Słownik narzecza Koryaków wschodnich, ze zbiorów Prof. B. Dybowskiego (str. 149—229). L. Malinowski: Ewangelia św. Mateusza R. V, 1—12. Kazanie na dzień wszech świętych. Zabytki języka polskiego z wieku XV, z rękopisu DLII Biblioteki kapitulnej w Pradze (str. 230—318). L. Malinowski: Głosy polskie w kilku rękopisach łacińskich wieku XV w Bibliotekach kapitulnej i uniwersyteckiej w Pradze (str. 319—349). L. Malinowski: Głosy polskie w rękopisie Biblioteki Zakładu Narodowego Osolińskich z r. 1438 N. 379 (str. 350—392).

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział filologiczny. Serya II, tom IV. Ogólnego zbioru dwudziesty czwarty, lex. 8°, str. 390, z dwiema tablicami.

Treść: J. Tretjak: Ignacy Krasicki jako prezydent trybunału (str. 1—37). Al. Brückner: Kazania średniowieczne (część I). (str. 38—97). L. Malinowski: O języku komedyj Franciszka Bohomolca (str. 98—126). P. Bieńkowski: Historia kształtów biustu starożytnego (str. 127—188). G. Blatt: O pochodnej spółgłosce końcowej *j* w języku polskim i w niektórych innych językach słowiańskich (str. 189—211). F. Hoesick: Anelli i trzy poematy. Przyczynki do dziejów twórczości Juliusza Słowackiego (str. 212—291). St. Schneider: Isokrates wobec Politei ateńskiej Arystotelesa (str. 292—316). Al. Brückner: Kazania średniowieczne (część II) (str. 317—390).

* Karol Estreicher. Bibliografia polska, tomu XIV, zeszyty 4ty i 5ty¹⁾. (str. 385—590).

Sprawozdania Komisji do badania historii sztuki w Polsce, tomu I-go zeszyt czwarty. 4°, str. 191—255 i LXIX—CLXXVIII, z 4 tablicami w fotodruku i litografii oraz 101 rycinami w tekście.

Treść: Aleksander Jelski: Wiadomość historyczna o pasiarni Radziwiłłowskiej w Słucku. Stanisław Tomkowicz: Krzyżtopór, twierdza magnacka XVII. w. i architekt jej Wawrzyniec Senes. Władysław Łuszczkiewicz: Dwa zgubione pomniki naszej romańszczyzny w Płocku i Jędrzejowie. Zygmunt Hendel: Kaplica Zmarłych zwana „Ogrojcem“ przy kościele św. Barbary w Krakowie. Sławomir Odrzywolski: Zamek w Baranowie. Mathias Bersohn: Kilka słów o dawniejszych bóżnicach drewnianych w Polsce. Ludwik Boratyński: Dary Dymitra dla Maryny Mniszchówny. Maryan Sokołowski: Jan Matejko, nekrolog. Włodzimierz Demetrykiewicz: Sprawozdania z posiedzeń Komisji za czas od 1. stycznia 1893 r. do 31. grudnia 1894 r. Tenże: Indeksy alfabetyczne do tomu V-go.

¹⁾ Wydawnictwa oznaczone gwiazdkami, wydane zostały kosztem Akademii Umiejętności, lecz stanowią własność autorów.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział historyczno-filozoficzny. Serya II, tom VII.; ogólnego zbioru trzydziesty drugi, lex. 8°, str. 422.

Treść: Fr. Kasperek: Z dziedziny prawa międzynarodowego prywatnego. Konferencya w Hadze z września 1893 r. (str. 1—90). A. Winiarz: O zwodzie zwyczajów prawnych mazowieckich układu Wawrzyńca z Prażmowa (str. 91—170). T. Wojciechowski: O Piaście i piastie (str. 171—221). A. Prochaska: O prawdziwości listów Gedymina (str. 222—255). Tenże: Podole lennem Korony 1352—1430 (str. 256—279). Wł. Abraham: Pierwszy spór kościelno-polityczny w Polsce (str. 280—329). K. Potkański: Postrzyżyny u Słowian i Germanów (str. 330—422).

Oswald Balzer: Genealogia Piastów. 4to, str. XV i 574.

Monumenta medii aevi historica res gestas Poloniae illustrantia. Tomus XV, continet: Rationes curiae Vladislai Jagellonis et Hedvigis regum Poloniae 1388—1420, ed F. Piekosiński. w 8-ce dużej, str. VIII i 616.

Bibliografia historii polskiej. Wspólnie z Dr. Henrykiem Sawczyńskim i członkami Kółka historycznego uczniów Uniwersytetu lwowskiego, zebrał i ułożył Dr. Ludwik Finkel. Część II., zeszyt I., lex. 8°, str. 530—688.

Część II., zeszyt II., lex. 8°, str. 689—843.

Archiwum Komisji prawniczej. Tom pierwszy, wydał B. Ulanowski, w 8ce, str. 556. Część II., zeszyt II, lex. 8-o, str. 689.

Treść: Liber formularum ad ius canonicum spectantium ex actis Jacobi de Kurdwanów episcopi Plocensis maxima parte depromptarum (str. 1—36). Kilka zabytków ustawa-

dawstwa królewskiego i wojewodzińskiego w przedmiocie handlu i ustanawiania cen (str. 37—144). Trzy zabytki do historii parlamentaryzmu w Polsce w XV w. (str. 145—168). Liber formularum ad ius Polonicum necnon canonicum spectantium in codice Regiomontano asservatarum (str. 169—256). Forma processus iudicarii an. 1533 conscripta e codice Petropolitano deprompta (str. 257—324). Materiały do historii ustawodawstwa synodalnego w Polsce w XVI w. (str. 325—556).

Archiwum Komisji prawniczej. Tom trzeci, wydał Fr. Piekosiński. 8o, str. 492.

Treść: Tłumaczenia polskie statutów ziemskich. Kodeks dzikowski (str. 1—172). Kodeks Działyńskich (str. 173—220). Kodeks Świętosławów (str. 221—334). Kodeksy Stradomskiego, Świętojerski, Wislicy (str. 335—476). Wykaz synoptyczny artykułów zawartych w kodeksach: Dzikowskim, Działyńskich I, Świętosławowym i Stradomskiego (str. 477—492).

***Anton Rehman:** Ziemie dawnej Polski i sąsiednich krajów słowiańskich opisane pod względem fizyczno-geograficznym. Część pierwsza: Karpaty 8-o, str. XIII i 657 z trzema mapami.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział matematyczno-przyrodniczy. Serya II, tom VIII. Ogólnego zbioru dwudziesty ósmy; z pięcioma tablicami i trzema figurami w tekście, lex. 8o, str. 449.

Treść: K. Żórawski: O wielkościach zasadniczych ogólnej teorii powierzchni (str. 1—7). J. Kowalski: O prawie zgodności termodynamicznej w zastosowaniu do roztworów potrójnych (str. 8—12). S. Niementowski: Syntezy pochodnych chinoliny (13—43). L. Silberstein: Porównanie pola elektromagnetycznego z ośrodkiem sprężystym (str. 44—52). F. Mertens: Przyczynek do rachunku całkowego (str.

53—66). Tenże: O zadaniu Malfattego (str. 67—92). J. Nusbaum: przyczynek do kwestyi powstawania śródblonków i ciałek krwi w zarodkach kręgowców (str. 93—148). E. Bandrowski: O utlenieniu parafenilenodwuaminu (str. 149—161). B. Eichler et R. Gutwiński: De nonnullis speciebus algarum novarum (str. 162—178). R. Załoziecki: O terpenowych węglowodorach w nafcie (str. 179—191). A. Baranowski: O wzorach służących do obliczenia liczby liczb pierwszych nieprzekraczających danej granicy (str. 192—219). W. Natanson: O rozprężaniu adiabatycznym w pobliżu stanu krytycznego (str. 220—231). K. Żórawski: O całkach niezmiennych ciągłych grup przekształceń (str. 232—273). R. Gutwiński: Prodrumus florum algarum galiciensis (str. 274—440).

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział matematyczno-przyrodniczy. Serya II, tom IX., ogólnego zbioru dwudziesty dziewiąty; z dwięcioma tablicami, 1 mapą i 11-ma rycinami w tekście, lex. 8°, str. 412.

Treść: L. Wachholz: O oznaczaniu wieku ze włók na podstawie kostnienia główki kości ramieniowej (str. 1—44). S. Jentys: Studya nad rozkładem i przyswajalnością związków azotowych w odchodach zwierzęcych (str. 45—157). J. Niedźwiedzki: Przyczynek do geologii pobraża karpackiego w Galicyi zachodniej (str. 158—170). W. Natanson: O znaczeniu kinetycznem funkcyi dysypacyjnej (str. 171—180). J. Grzybowski: Mikrofauna karpackiego piaskowca z pod Dukli (str. 181—214). J. Szyszylowicz: Diagnoses plantarum novarum a cl. d. Const. Jelski in Peruvia lectarum (str. 215—239). K. Żórawski: Iteracye i szeregi odwracające (str. 240—249). Tenże: O linii wskazującej krzywiznę powierzchni (str. 250—265). E. Romer: Geograficzne rozmieszczenie opadów atmosferycznych w krajach karpackich. Z mapą izohijetów rocznych (str. 266—282). S. Tołłoczko: O utlenianiu mentenu i o chemicznej budowie tego węglowodoru (str. 283—307). A. Beck

i W. A. Gluźniński: Wpływ podwiązania moczowodu na czynności nerki. Przyczynek do teorii wydzielania moczu (str. 308—329). W. A. Gluźniński: O wpływie podwiązania tętnic wieńcowych (art. coron. cordis sinistra) na narząd nerwowo-ruchowy serca (str. 330—348). M. Kowalewski: Studya helmintologiczne I. (str. 349—367). L. Silberstein: Twierdzenie hydrokinematyczne (str. 368—371). M. Kowalewski: Studya helmintologiczne. II. Przyczynek do histologicznej budowy skóry niektórych przywr (str. 372—390). W. Szymonowicz: O budowie zębiny (str. 391—398). M. P. Rudzki: Przyczynek do teorii fal (str. 399—403). K. Olszewski: Oznaczenie temperatury krytycznej i temperatury wrzenia wodoru (str. 404—412).

Sprawozdanie Komisji fizyograficznej obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1894, oraz Materiały do fizyografii krajowej. Tom trzydziesty, w 8ce, str. XXIII, 276 i 287, z trzema tablicami.

Treść: A) Sprawozdania z czynności, funduszów i zbiorów Komisji (str. I—XXIII). B) Materiały do fizyografii krajowej. Część I. Materiały zebrane przez Sekcyą meteorologiczną: Fr. Karliński: Wypadki spostrzeżeń meteorologicznych dokonanych w Galicyi w roku 1894, zestawione w c. k. Obserwatorium astronomicznem krakowskiem (str. 3—197). D. Wierzbicki: Grady w Galicyi w roku 1894 (str. 198—203). Tenże: Pioruny w Galicyi w roku 1894 (str. 203). Fr. Karliński: Wykaz stanu wody na rzekach galicyjskich w r. 1894 (str. 204—243). Wł. Satke: Dzienny przebieg ciśnienia powietrza w Tarnopolu i jego zależność od reszty czynników meteorologicznych oraz uwagi nad powodami tego zjawiska (str. 244—275). D. Wierzbicki: Wyniki spostrzeżeń magnetycznych zrobionych w Krakowie w r. 1894 (str. 276). Część II. Materiały zebrane przez Sekcyę: botaniczną i zoologiczną: J. Dzieńdzielewicz: Zestawienie zapisków o owadach siatkoskrzydłych w Tatrach podczas pobytu w latach 1891

i 1892 (str. 1—40). J. Nusbaum: Sprawozdanie z poszukiwań nad fauną robaków dokonanych w lecie r. 1893 (str. 41—44). R. Gutwiński: Flora glonów okolic Tarnopola (str. 45—173). E. Wołoszczak: Zapiski botaniczne z Karpat Sądeckich (str. 174—206). Fr. Schille: Fauna lepidopterologiczna doliny Popradu i jego dopływów (str. 207—287).

Atlas geologiczny Galicyi. Zeszyt V. opracował Dr. Władysław Szajnocha. Kart cztery. Biała i Bielsko (I. 5), Żywiec i Ujszoły (I. 6, 7), Maków (II. 6), Rabka i Tymbark (III. 6). Wielkie folio podłużne. Tekst do zeszytu piątego, 8°, str. IV i 82.

Zeszyt VII, opracował Maryan Łomnicki, Kart siedm. Steniatyn, Radziechów, Kamionka Strumiłowa, Buk = Krasne (XII, 2, 3, 4, 5), Szezurowice, Brody, Złoczów (XIII. 3, 4, 5). Tekst do zeszytu siódmego, 8°, str. 128.

Rocznik Akademii Umiejętności w Krakowie. Rok 1894/5, w 8-ce mniejszej, str. 119 i 8 tablic.

Sprawozdania z posiedzeń. Rok 1895, w 8ce, str. VII, 69, 28 i 66.

Bulletin international de l'Académie des Sciences de Cracovie, Comptes-rendus de séances de l'année 1895, w 8ce, str. 336.

Anzeiger der Academie der Wissenschaften in Krakau, Jahrgang 1895, w 8ce, str. 336.

Nadto z kilku tomów Rozpraw znajdujących się pod prasą wyszły następujące odbitki:

- Stanisław Schneider: Czy mądrości i cnoty można nauczyć? Bezimienna rozprawka z połowy w. V przed Chr. (Z Rozpraw Wydziału filologicznego, tom XXVI, str. 1—30).
- Cyryl Studziński: Geneza poetycznych utworów Markiana Szaszkiewicza. (Z Rozpraw Wydziału filologicznego, tom XXVII, str. 1—40).
- Wojciech Kętrzyński: O kronice Wielkopolskiej. (Z Rozpraw Wydziału historyczno-filozoficznego, tom XXXIII, str. 1—54).
- Antoni Prochaska: Przyczynki krytyczne do dziejów Unii. (tamże, str. 55—122).
- A. Mars i J. Nowak: O budowie i rozwoju łożyska ludzkiego (Z Rozpraw Wydziału matematyczno-przyrodniczego, tom XXX, str. 1—81 z tablicą I. II i III).
- W. Teisseyre: O charakterze fauny kopalnej Miodoborów (tamże, str. 82—92).
- J. Zanietowski: Poszukiwania nad zmianami elektrotonicznymi w pobudliwości nerwów wykonane za pomocą kondensatora, (tamże, str. 93—139, z tablicą VI i VII, oraz 18 rycinami w tekście).
- Tadeusz Estreicher: O ciśnieniach nasycenia tlenu (tamże, str. 140—157, z 2 rycinami w tekście).
- E. Godlewski: O nitryfikacji amoniaku i źródłach węgla podczas żywienia się fermentów nitryfikacyjnych (tamże, str. 158—210, z dwiema rycinami w tekście).
- S. Kępiński: O funkcjach Fuchsa dwu zmiennych zespolonych (tamże, str. 211—221).
- Stefan Niementowski: Syntezy związków chinolinowych z kwasu antranilowego i tłuszczowych aldehydów, podług doświadczeń Stefana Niementowskiego i Bonifacego Orzechowskiego (tamże, 222—260).
- J. Grzybowski: Otwornice czerwonych iłów z Wadowic (tamże, str. 261—308, z czterema tablicami).

- E. Bandrowski: O świeceniu podczas krystalizacji. (Z Rozpraw Wydziału matematyczno - przyrodniczego, tom XXXI, str. 1—10).
- M. Siedlecki: O budowie leukocytów oraz o podziale ich jąder u jaszczurów (tamże, str. 11—40, z tablicą I).
- Mieczysław Kowalewski: Studya helmintologiczne III. Bilharzia polonica sp. nov. (tamże, str. 31 — 70, z tablicą II).
- Kazimierz Kostanecki: Badania nad zapłodnionymi jajkami jeżowców. (Z Rozpraw Wydziału matematyczno - przyrodniczego, tom XXXII, str. 1—44, z tablicą I).
- Lad. Kulczyński: Attidae Musei zoologici Varsoviensis, in Siberia orientali collecti (tamże, str. 45 — 98, z tablicą II).
- J. Prus: O ciałkach Russella (tamże, str. 99 — 118, z jedną tablicą).
- Kornel Radziewanowski: O zastosowaniu glinu metalicznego do syntez węglowodorów aromatycznych (tamże, str. 119 — 127).
- A. W. Witkowski: O własnościach termodynamicznych powietrza (tamże, str. 128—173, z dwiema tablicami i sześcioma rysunkami w tekście).
- A. Beck i N. Cybulski: Dalsze badania zjawisk elektrycznych w korze mózgowej (tamże, str. 174 — 257, z 17 rycinami w tekście i jedną tablicą).
- Józef Nusbaum: Lyssa i szczątki podjęzyka zwierząt mięsożer-nych (tamże, str. 258—278, z jedną tablicą podwójną).

IV.

Nagrody.

Akademia przyznała następujące nagrody:

1) Nagrodę im. ś. p. Probusa Barczewskiego za pracę historyczną w kwocie 1125 złr. a. w. prof. Dr. Oswaldowi Balzerowi Rektorowi Uniwersytetu lwowskiego, za dzieło p. t. „*Genealogia Piastów*“.

2) Nagrodę im. ś. p. Probusa Barczewskiego za dzieło malarskie w kwocie 1125 złr. a. w. prof. Wojciechowi Gersonowi w Warszawie za obraz „*Spoczynek*“.

Zarazem uchwalono przekazać dzieło J. Wolffa p. n. „*Kniaziowie litewsko-ruscy*“ do uwzględnienia przy przyznawaniu nagrody w roku przyszłym, w myśl §. 6 Ordynacyi o nagrodach im. Barczewskiego.

Zresztą nie przyznano żadnych nagród konkursowych, ponieważ wszystkie konkursy, ogłoszone dawniej, upływają dopiero z końcem b. r. albo też w ciągu r. 1897 i 1898.

Przedmioty, warunki szczegółowe i terminy wszystkich tych konkursów, zestawiono świeżo w Nr. 1 „Sprawozdań z czynności i posiedzeń Akademii Umiejętności w Krakowie,“ za styczeń 1896 r.

DODATEK.

Sprawozdanie
w przedmiocie nagród imienia Barczewskiego.

1. Za pracę historyczną.

W szeregu dzieł historycznych, wydanych w r. 1895, Komitet wyznaczony dla przedstawienia Akademii wniosków co do przyznania nagrody im. Barczewskiego musiał wyróżnić przedewszystkiem dwa dzieła, z powodu ich wewnętrznej wartości, a mianowicie:

JÓZEFA WOLFFA, Kniaziowie litewsko-rusey od końca XIV. wieku, (Warszawa, 1895 wielkie 8-vo, stron XXVI + 698) tudzież

OSWALDA BALZERA, Genealogia Piastów, (Kraków, 1895, 4-to stron XV + 574).

Treść obu tych dzieł jest tego samego rodzaju, zajmują się one badaniami stosunków genealogicznych, jedno najdawniejszej polskiej dynastji, drugie rodzin kniaziewskich Litwy i Rusi, czyniąc przez to zadość ważnej potrzebie naukowej i wypełniając luki, które się dotąd dotkliwie w pracy nad dawniejszemi dziejami naszymi odczuwać dawały. Daty i fakta genealogiczne są bowiem, zwłaszcza dla badacza dziejów dawniejszych, podstawą, na której obraz dziejowy oprzeć musi; jeśli one niepewne lub błędne, i dziejów prawdziwie przedstawić nie można.

P. Józef Wolff zajmuje się już od kilkunastu lat z zamiłowaniem badaniami genealogicznymi, dowodem tego cały szereg cennych prac w tym rodzaju przez niego wydanych, jak mianowicie: „O kniaziach Kobryńskich“ (Rozpr. Akad. Umiej. tom XVII), 1883; „Senatorowie i dygnitarze w. księstwa litewskiego“, 1885; „Pacowie“, 1885; „Ród Gedymina, Dodatki i poprawki do dzieł K. Stadnickiego“, 1886. Dzieło obecnie wydane „Kniaziowie litewsko-ruscy“ jest z pomiędzy tych prac J. Wolffa największem i najważniejszym. Z licznie rozrodzoną rzeszą kniaziów na Litwie i Rusi, mającą dynastyczne pochodzenie, najważniejszą i najwplywowszą, historyk dotąd z trudnością mógł sobie poradzić, nie umiając często, z powodu niedostateczności źródeł, zdać sobie sprawy z ich wzajemnego stosunku do siebie, do kraju i do monarchów; dawniejsze zaś prace w tym kierunku podejmowane albo są bałamutne i niekrytyczne, albo nie rozporządzały dostatecznym zasobem materyałów źródłowych. P. Wolff podjął tę pracę na nowo na szerokie rozmiary, wyzyskał skrzętnie nie tylko wszystkie odnośne źródła drukowane nasze i obce, ale przeszukał w tym celu także archiwa, zwłaszcza Metrykę litewską. Była to praca olbrzymia a niezmiernie żmudna, wymagająca długiego czasu, prawdziwego zamiłowania i cierpliwości. Zdołał też p. Wolff opanować w zupełności nagromadzony w ten sposób a niełatwy do pokonania materyał i spożytkować go do swego celu umiejętnie, z potrzebną ścisłością i sumiennością. Podał nam w alfabetycznym porządku genealogią wszystkich rodzin kniaziowskich, opartą na wiarogodnych źródłach, różne nazwy tych samych osobi-

stości i rodzin, po źródłach napotykanie, sprowadził do jednej właściwej, która się ostatecznie utrzymała, wykazał pochodzenie różnych rodzin i rozdzielił od siebie rodziny litewskie, ruskie, przybyłe z Moskwy, od Tatarów i Czerkiesów, tudzież rodziny, które sobie niesłusznie tytuły kniaziów przywłaszczyły; podał wreszcie krótką historję każdej z tych rodzin i osobistości, tudzież ich zmieniających się w ciągu czasu posiadłości, stworzył wogóle genealogią pierwszych rodzin litewsko-ruskich, która tak ze względu na zasób źródeł jak i na opracowanie wszystkie dawniejsze prześcignęła.

Przy tak ogromnym materyale i trudnościach zadania, trudno, aby dzieło nie miało stron ujemnych. Znaczna część źródeł, z których autor korzystał, nie jest dla ogółu dostępną, stąd kontrola ich wartości i wiarogodności, jak nie mniej ich właściwego zużytkowania jest niemożliwa; autor zaś nic nie uczynił, aby nam tę kontrolę choćby tylko w pewnej mierze umożliwić, twierdzenia jego są zwykle kategoryczne z prostem powołaniem się na źródło a bez podnoszenia następczących się wątpliwości i trudności. Sprawiedliwość każe uznać, że takie, chociaż potrzebne, opracowanie materyału źródłowego było dla autora z niepokonanemi może trudnościami połączone i rozszerzyłoby zresztą znacznie rozmiary samego dzieła; z drugiej znowu strony wszędzie, gdzie czytelnik autora skontrolować może, przekonują się o staranności i sumienności jego przy traktowaniu i zużytkowaniu źródeł. Mimo więc tej strony ujemnej dzieło ma wartość naukową niepospolitą i zasługiwałoby zwłaszcza ze względu na długoletnią poprzednią pracę autora w tym samym kierunku, na odznaczenie nagrodą im. Barczewskiego.

Atoli jeszcze bardziej zasługuje na to „Genealogia Piastów“ O. Balzera. Genealogii tej dynastyi, któraby choć w skromnej mierze czyniła zadość potrzebie naukowej, nie posiadaliśmy dotąd żadnej; jest bowiem tylko niemiecka Genealogia Piastów Grotefenda, ale tylko Piastów śląskich. Podjął się tej pracy p. Balzer mimo trudności, jakie nastęrczała, i wywiązał się z niej znakomicie. Zebrał więc najpierw wszystkie możliwe, mogące się w tym celu przydać, wiadomości, drukowane po rozmaitych naszych i obcych wydawnictwach; sięgnął do archiwów, już to osobiście, już to przez inne osoby, gdzie tylko się dowiedział o istnieniu w nich potrzebnych mu wskazówek; porozumiewał się z uczonymi, naszymi i obcymi, gdzie potrzebował od nich informacji, lub rozstrzygnięcia jakiej wątpliwości, której sam rozstrzygnąć nie mógł; uczynił wogóle wszystko, aby w materyale, którym miał rozporządzać, niczego nie brakło, co się tylko dało wynaleźć.

Lecz trudności, z któremi p. Balzer miał do walczenia, polegały nie tyle na ilości, ile na jakości materyału. Świadectw źródłowych bezpośrednich, któreby się dały wprost do genealogii Piastów zużytkować, jest stosunkowo niewiele i najczęściej są one tylko szczątkowe lub pośrednie, które tylko przez zestawianie, kombinowanie i wnioskowanie mogą być do rzeczzonego celu przydatne. Ażeby z takich źródeł stworzyć choć w przybliżeniu zupełną i pewną genealogię, potrzeba znajomości wszystkich wogóle źródeł do Historii Piastów się odnoszących, potrzeba wielkiej nieraz erudycyi, bystrości i daru kombinacyjnego; potrzeba podejmować i rozstrzygać kwestye najróżnorodniejsze, które z genealogią

jako taką nie mają bezpośredniej łączności. P. Balzer nie cofnął się przed żadną z tych kwestyi i przed żadną trudnością. Dzieło jego składa się właściwie tylko z tablic genealogicznych i objaśnień do nich, ułożonych według osób w tablicach wymienionych. Co do każdej mianowicie osoby autor stara się wykazać sprawę jej pochodzenia, starszeństwa wieku w stosunku do rodzeństwa, jej małżeństwa, datę urodzin, zaręczyn, zaślubin i zgonu. Wciąga zaś w zakres swoich poszukiwań wszystkich Piastów wogóle tudzież księżniczki obce, które przez małżeństwa z Piastami weszły w skład dynastyi, jakoteż te osoby, które dotąd błędnie za Piastów uważano. Lecz ponieważ autor, aby wykazać to co zamierzał, musiał często różne kwestye niegenealogiczne poruszać, roztrząsać i rozstrzygać, stąd dzieło jego pod skromną nazwą genealogii, prócz ustalenia dat i stosunków genealogicznych, zawiera cały szereg rozpraw zasadniczej nieraz wartości, które też do wyjaśnienia ogólnych dziejów piastowskich w znakomity sposób się przyczyniają. Wyborna zaś metoda, jaką się autor w tych poszukiwaniach posługuje, wszechstronność przy ujęciu przedmiotu, bystrość i zręczność w kombinacjach i talent pisarski pomogły autorowi osiągnąć nadzwyczaj cenne, nieraz zdumiewające rezultaty, i stworzyć wogóle jedno z najlepszych dzieł, jakie się w ostatnich latach w literaturze historycznej okazały.

Z założenia dzieła p. Balzera wynikły główne jego wady, których pominąć nie można, choć mają one tylko formalne znaczenie — a to mianowicie: najpierw brak przejrzystości ze względu na treść, którą dzieło

zawiera, albowiem najważniejsze nieraz rozprawy kryją się pod nie mówiącymi imionami, które często dopiero autor z zapomnienia wy dobył i które dla tego niezem wskazać nie mogą, jaka treść pod nimi się mieści. Tę ujemną stronę wszystkich prac genealogicznych tego rodzaju mogą po części wynagrodzić tylko dokładne indeksy, zwłaszcza rzeczowe, lub inne wskazówki zewnętrzne, których jednak w tej książce niema. Ubolewać także należy, że autor nie wciągnął do swojej pracy Piastów śląskich; wprawdzie powody, jakie w przedmowie przytacza, wystarczają zupełnie, aby zrozumieć trudności, z jakimi tu autor miał do walczenia; ale bądź co bądź stwierdzić należy, że dzieło pozostało niezupełnem. Mimo tych braków formalnych praca p. Balzera pozostanie dziełem znakomitem, któremu pierwszeństwo przed dziełem p. Wolffa przyznać należy.

Na podstawie powyżej wyłuszczonego motywów Komitet wnosi, aby Akademia zechciała:

1) Nagrodę za najlepszą pracę historyczną w roku 1895 przyznać P. O. Balzerowi za dzieło: Genealogia Piastów.

2) Dzieło P. J. Wolffa: Kniaziowie litewsko-rusey, przekazać do uwzględnienia przy przyznawaniu nagrody historycznej w roku przyszłym, w myśl §. 6 Ordynacyi o nagrodach im. Barczewskiego.

2. Za dzieło malarskie.

Komitet nagrody imienia Barczewskiego za najpiękniejsze dzieło malarskie z r. 1895, pod przewodnic-

twem Prezesa Akademii hr. Stanisława Tarnowskiego, złożony z PP. Dra Maryana Sokołowskiego, Dra Stanisława Tomkowicza, Władysława Łuszczkiewicza i hr. Jerzego Mycielskiego przyszedł do przekonania, że z całego szeregu wystawionych w roku zeszłym w Krakowie utworów malarstwa dało się wybrać zaledwie kilka cennych prac, które ze względu na warunki wyższe sztuki, ze względu na czas wykonania wskazany regulaminem, mogły wejść w rachubę przy wyborze do nagrody Akademickiej. Komitet stwierdza zarazem, iż z pośród tych wyróżniających się dzieł malarstwa nie znalazło się ani jedno, wzbudzające ciepłe uznanie członków, któreby doprowadziło do jednomyślności w głosowaniu. Jednomyślności przy głosowaniu żaden z obrazów nie zyskał, najwięcej głosów bo trzy na czterech wotujących, gdyż piąty członek wstrzymał się od głosowania, otrzymał obraz profesora Wojciecha Gersona, tak zwany „Spoczynek“.

Obraz też ten Komitet przedstawia Akademii do nagrody imienia Barczewskiego za rok 1895, motywując jak następuje:

Większość członków Komisji przyznaje, że jakkolwiek praca ta profesora Gersona ma charakter studyum z natury ciała kobiecego, mimo to jest ono podniosłem i szlachetnem i odpowiada w zupełności zadaniu, jakie sobie artysta postawił, przeprowadzając to studyum przez głębią uczuć swych artystycznych. Studyum to świadczy o młodzieńczej sile wytrawnego artysty zarówno przeprowadzeniem modelunku, pełnością a delikatnością srebrzystej karnacyi, subtelną i dziwnie szlachetną obserwacją natury, szlachetnym realizmem

dalekim od chorobliwego nastroju idealizmu lub zimnej stylizacji, ile w szerokim traktowaniu mass bez suchości konturowej: oto zasługi obrazu najświeższego prof. Gersona. Studium to wytrzymać może porównanie z pracami tego rodzaju francuskich malarzy; stoi ono w bezpośrednim związku z niemi i nie dziwnego, że dla niezających wzniosłego usposobienia prof. Gersona, może budzić w pewnych sferach podejrzenie o posłużenie się motywem tamtych artystów co do pozy modelu. Komitet tego przekonania nie dzieli, ale musi przyznać, że proponując do nagrody obraz ten, miał na myśli całą czynność artystyczną i wysoką a bogatą pomysłowość zasłużonego artysty, a przedewszystkiem nie może Komitet zapoznać jego olbrzymich zasług nauczycielskich. Profesorowi Gersonowi przyznaje świat polski rzetelny wpływ na rozwój dzisiejszej naszej sztuki. Akademia Umiejętności, nagradzając dzieło malarskie pana Gersona, złoży dowód, że o tych zasługach jego wie i im oddaje cześć. Drugiej sposobności czekać jej przyjdzie trudno. Znajdzie Akademia jeszcze nie raz okazją do przyznania po raz drugi nagrody za obraz panu Malczewskiemu, którego piękne dzieło „Trzy pokolenia — widzenia artysty“, zwracało uwagę zeszłego roku oryginalnością pomysłu i poetycznością swoją. Gdy jednak zdaniem przeważnej części członków Komitetu, obraz ten nie był dociągniętym w pomysle do jakiegoś w sposób wszystkim zrozumiałego doprowadzenia myśli, niezyskał potrzebnej większości głosów dla przedstawienia go Akademii Umiejętności do nagrody imienia Barczewskiego za rok 1895.

[The text in this block is extremely faint and illegible, appearing to be a multi-paragraph document.]

SPRAWOZDANIE
ZE STANU I UŻYCIA FUNDUSZÓW
W R. 1895.

(7 tablic).

Tablica II.
Fundusze Wydziałów.

A) Wydział I i II.

Prelimino- wano		Wydano				Przekro- czenie		Oszczędzono	
Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.
3300	—	1. Publikacje Wydziału I (i Komisya literacka)							
		1349	70						
		200	—						
		1098	33						
		97	70	2745	73			554	27
2800	— ¹⁾	2. Publikacje Wydziału II							
		922	08						
		200	—						
		1607	22						
		—	—						
		70	70	2800	—	—	—	—	—
1400	—	3. Komisya historii sztuki							
		116	51						
		200	—						
		190	49	507	—	—	—	893	—
3007	—	4. Komisya historyczna							
		330	—						
		340	—						
		400	—						
		617	75						
		—	—	1687	75			1319	25
750	—	5. Komisya prawnicza							
		602	69						
		147	31	750	—	—	—	—	—
600	—	6. Sekretarz Wydziału I							
				600	—	—	—	—	—
200	— ²⁾	7. Sekretarz Wydziału II							
				200	—	—	—	—	—
400	—	8. Korekta							
				400	—	—	—	—	—
2500	—	9. Pokrycie dawnych przekroczeń							
				2500	—	—	—	—	—
14957	—	Oszczędność Wydz. I i II.		12190	48			2766	52

B) Wydział III.

Prelimino- wano		Wydano				Przekro- czenie		Oszczędzono	
Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.
6100	—	1. Publikacje Wydziału							
		1355	—						
		660	—						
		2655	70						
		834	96						
		103	—	5608	66			491	34
4500	—	2. Komisya fizyograficzna							
		982	—						
		329	75						
		306	25						
		1400	—						
		111	—						
		Muzeum:							
		100	—						
		150	—						
		600	—						
		300	—						
		80	85	4359	85			140	15
2750	—	3. Komisya antropologicz.							
		600	—						
		441	—						
		1547	61						
		23	54						
		27	70						
		Muzeum:							
		—	—						
		315	—						
		200	—	3154	85	404	85		
600	—	4. Sekretarz Wydziału III							
				600	—				
300	—	5. Korekta Wydawnictw							
				300	—				
14250	—	Oszczędność Wydz. III.		14023	36			631	49
				226	64	404	85		

Prelimiarz budżetu wspólnego na rok 1895 wynosił według uchwały z dnia 11 listopada 1894 48000.—

Dochód wynosi (jak tabl. I.) 54180.05
Przewyżka dochodów wynosiła 6189.05

Oszczędności wynosiły:
W wydatkach wspólnych 536.91
W Wydziale I i II 2766.52
W „ III 226.64 3530.07
Razem oszczędności do rozporządzenia 9710.12

¹⁾ Dołączono Zlr. 400. — z funduszu do rozporządzenia Wydziału II
²⁾ z Funduszu do rozporządzenia Wydziału II.

Tablica IV.
Zestawienie rachunków za rok 1895.
Fundusze osobne.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	Złr.	ct.	Złr.	ct.		Złr.	ct.	Złr.	ct.

I. Fundusze na wydawnictwa i badania naukowe.

1. Fundusz Atlasu geologicznego.

Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	1667	34	Druk i broszurowanie	—	—	658	38
Subwencya krajowa za 1894/1895 r.	—	—	5000	—	Mapy	—	—	1124	64
			6667	34	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	4884	32
								6667	34

2. Fundusz Belży.

Pozostałość 1 stycznia 1895	6100	—	184	48	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	464	13
Kupony za 1895	—	—	258	75	oraz w 4 ^o / _o oblig. poż. kraj. galic.	4200	—	—	—
Różnica przy zamianie wylos. obligacyi	—	—	20	90	w 4 ¹ / ₂ ^o / _o " " " "	1900	—	—	—
	6100	—	464	13		6100	—	464	13

3. Fundusz Brodzakowej.

Pozostałość 1 stycznia 1895	4600	—	37	50	Wyplacono Komisji historycznej	—	—	207	—
Kupony za 1895	—	—	185	75	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	35	63
Różnica na wylos. oblig.	—	—	19	38	oraz 4 ^o / _o listy Tow. kredyt. galic.	4000	—	—	—
	4600	—	242	63	" 4 ^o / _o obligacye poż. kraj. galic.	500	—	—	—
					" 4 ¹ / ₂ ^o / _o " " " "	100	—	—	—
						4600	—	242	63

4. Fundusz Curzydły.

Pozostałość 1 stycznia 1895	40000	—	2126	61	Wydatki na wydawnictwo badań historycznych	—	—	1141	52
Kupony za 1895	—	—	1600	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	2670	09
Różnica na wymianie wylos. obligacyi	—	—	85	—	oraz 4 ^o / _o oblig. propinac. galic.	40000	—	—	—
	40000	—	3811	61		40000	—	3811	61

5. Fundusz im. Kolberga.

Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	1290	37	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	1290	37
---------------------------------------	---	---	------	----	---------------------------------------	---	---	------	----

6. Fundusz na inwentaryzacyę zabytków.

Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	149	06	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	149	06
---------------------------------------	---	---	-----	----	---------------------------------------	---	---	-----	----

7. Fundusz hr. Konst. Przezdzieckiego.

Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	667	50	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	1667	50
Otrzymano	—	—	1000	—				1667	50
			1667	50					

8. Fundusz im. hr. Janusza Rostworowskiego.

Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	3664	81	Wyplacono za papier	—	—	113	70
Narosle procenta	—	—	131	55	Wyplacono za prace do Słownika polskiego	—	—	420	—
			3796	36	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	3262	66
								3796	36

9. Fundusz Ekspedycyi Rzymskiej.

Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	1912	—	Dyety i koszta podróży	—	—	1358	49
Otrzymane zasiłki	—	—	2100	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	2653	51
			4012	—				4012	—

Tablica V.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	Złr.	ct.	Złr.	ct.		Złr.	ct.	Złr.	ct.
10. Fundusz Waltera.									
Otrzymano 4% Listy gal. Tow. kred.	20000	—	—	—	Wyplacone legata	—	—	3300	—
„ za 5% „ „ B-ku hipot.	—	—	1024	72	„ kosztu pogrzebu i notaryalne	—	—	450	35
„ „ książeczkę Kasy Oszczęđ.	—	—	508	83	Pozostałość 31 grudnia 1895:	20000	—	—	—
„ „ kupony	—	—	1700	—	4% Listy galic. Tow. Kred. Ziem.	—	—	—	—
Awans z dniem 31 grudnia 1895	—	—	516	80		20000	—	3750	35
	20000	—	3750	35					
11. Fundusz dodatkowej subwencji krajowej.									
Otrzymano	—	—	1500	—	Wydano na wydawnictwa	—	—	714	16
Narosłe procenta	—	—	27	08	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	812	92
	—	—	1527	08		—	—	1527	08
II. Fundusze na zbiory naukowe.									
Fundusz ks. Lubomirskiego.									
Awans z dniem 31 grudnia 1895	—	—	2323	52	Awans z dniem 31 grudnia 1894	—	—	2234	15
	—	—	2323	52	Doliczone odsetki	—	—	89	37
								2323	52
III. Fundusze na nagrody.									
1. Fundusz Bieleckiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1895	1800	—	555	94	Wyplacono nagrody	—	—	410	—
Kupony za 1895	—	—	78	25	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	446	59
Wniesione przez Arcybractwo Milosierdzia	—	—	211	50	oraz 4 1/2% Oblig. poż. kraj. galic.	700	—	—	—
Różnica na zmianie wylos. oblig.	—	—	10	90	4% „ „ „ „	1100	—	—	—
	1800	—	856	59		1800	—	856	59
2. Fundusz Barczewskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1895	50426	09	2104	98	Wyplacono nagrody	—	—	3375	—
Kupony za 1895	—	—	2268	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	997	98
	50426	09	4372	98	oraz 4 1/2% Listy Banku krajowego	50400	—	—	—
					i książeczka Kasy Oszczęđności, Lwów.	26	09	—	—
						50426	09	4372	98
3. Fundusz Jakubowskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1895	8700	—	2981	79	Wydano wylos. 4 1/2% List Banku krajowego	50	—	—	—
Kupony za 1895	—	—	388	25	„ na kupno listu galic. j. o.	—	—	100	52
Otrzymano za wylos. list Banku krajowego	—	—	50	94	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	3342	14
Różnica przy wymianie wylos. listu	—	—	21	68	oraz 4 1/2% Listy Banku krajowego	7650	—	—	—
Otrzymano 4% List Pow. Kred. Ziem. galic.	100	—	—	—	„ 4% „ „ galic. Tow. Kred. Ziem.	1100	—	—	—
	8800	—	3442	66		8800	—	3442	66
4. Fundusz im. Kopernika.									
Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	1200	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	1300	—
Wniesione przez gminę miasta Krakowa	—	—	100	—		—	—	1300	—
			1300	—					
5. Fundusz X. Biskupa Krasieńskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1895	10000	—	2360	—	Wydano wylosowane papiery	10000	—	—	—
Otrzymano za wylos. 6% Listy G. Z. K. Z.	—	—	10000	—	„ na kupno walorów	—	—	9866	25
„ kupione 4% Oblig. poż. kraj. galic.	7100	—	—	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	2897	10
„ „ 4% Listy gal. Tow. Kred. ziem.	3000	—	—	—	oraz 4% Listy galic. Tow. Kred. Ziem.	3000	—	—	—
Kupony za 1895	—	—	403	35	„ 4% Oblig. poż. kraj. galic.	7100	—	—	—
	20100	—	12763	35		20100	—	12763	35
6. Fundusz Kretkowskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	721	25	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	750	38
Narosłe procenta	—	—	29	13		—	—	750	38
			750	38					

Tablica VI.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód				
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka		
	Złr.	ct.	Złr.	ct.		Złr.	ct.	Złr.	ct.	
7. Fundusz im. JExc. Majera.										
Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	500	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	1000	—	
Uposażenie z funduszów Akademii	—	—	500	—				1000	—	
			1000	—						
8. Fundusz Radwańskiego.										
Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	212	10	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	225	20	
Rata z funduszu obrotowego	—	—	13	10				225	20	
			225	20				225	20	
9. Fundusz Warschauera.										
Pozostałość 1 stycznia 1895	3800	—	688	11	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	873	51	
Kupony za 1895	—	—	155	—	oraz 4 ¹ / ₂ % Oblig. poż. kraj. galic.	600	—	—	—	
Narosłe procenta	—	—	30	40	4% " " " "	3200	—	—	—	
	3800	—	873	51		3800	—	873	51	
10. Fundusz Kretkowskiego (II-gi).										
Otrzymano książeczkę Kasy Oszczędności	500	—	—	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	—	—	
Narosłe procenta	6	66	—	—	Książeczka Kasy Oszczędności	506	66	—	—	
	506	66	—	—		506	66	—	—	
11. Fundusz Lindego.										
Pozostałość 1 stycznia 1895 Rubli	6042	80	74	51	Pozostałość 31 grudnia 1895 w gotówce Rubli	418	93	74	51	
Kupony za 1895 r. " "	276	13	—	—	oraz 4 ¹ / ₂ % List polski zast. T. K. Kr. Pol. " "	500	—	—	—	
					5% Listy m. Warszawy " "	5400	—	—	—	
	Rubli	6318	93	74	51	Rubli	6318	93	74	51
12. Fundusz Augustynowicza.										
Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	9604	22	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	9992	23	
Narosłe procenta	—	—	388	01				9992	23	
			9992	23				9992	23	
13. Fundusz ks. Lubomirskiego.										
Otrzymane od ks. Maryi Lubomirskiej	—	—	2000	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	2071	28	
Narosłe procenta	—	—	71	28				2071	28	
			2071	28				2071	28	
IV. Fundusze stypendyjne.										
1. Fundusz Drybuszewskiego.										
Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	981	98	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	1021	65	
Narosłe procenta	—	—	39	67				1021	65	
			1021	65				1021	65	
2. Fundusz Katarzyńskiego.										
Pozostałość 1 stycznia 1895	21300	—	464	99	Wydano wylos. papiery	5600	—	—	—	
Kupony za 1895	—	—	912	59	Wyplacone stypendya	—	—	900	—	
Otrzymano 4% listy galic. Tow. Kred. Ziem.	5600	—	—	—	Wydano na kupno 4% listów Tow. Kred. Ziem.	—	—	5478	80	
" za wylos. 4 ¹ / ₂ % List Banku kraj.	—	—	5000	—	Wydano " " 4% oblig. galic. krajow.	—	—	99	10	
" " 4 ¹ / ₂ % Oblig. poż. kraj. gal.	—	—	600	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	499	68	
" " 4% Oblig. poż. kraj. gal.	100	—	—	—	oraz 4 ¹ / ₂ % listy Banku krajowego	5000	—	—	—	
					4 ¹ / ₂ % Oblig. poż. kraj. galic.	200	—	—	—	
					4% listy gal. Tow. Kredyt.	11100	—	—	—	
					4 ¹ / ₂ % listy gal. Banku hipotecznego	5000	—	—	—	
					4% Oblig. poż. kraj. gal.	100	—	—	—	
	27000	—	6977	58		27000	—	6977	58	

Tablica VII.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	Złr.	ct.	Złr.	ct.		Złr.	ct.	Złr.	ct.

3. Fundusz Konarskiego.

Pozostałość 1 stycznia 1895	8400	—	248	25	Wyplacone stypendya	—	—	360	—
Kupony za 1895	—	—	354	50	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	242	75
					oraz 4 ⁰ / ₀ listy galic. Tow. kred. ziem.	2700	—	—	—
					4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ listy Banku krajowego	1500	—	—	—
					4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ Oblig. poz. kraj. galic.	1700	—	—	—
					4 ⁰ / ₀ „ „ „ „ „ „	2000	—	—	—
					4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ List gal. Banku hipot.	500	—	—	—
	8400	—	602	75		8400	—	602	75

4. Fundusz im. Mickiewicza.

Pozostałość 1 stycznia 1895	20800	—	1299	76	Wyplacone stypendya	—	—	1160	—
Kupony za 1895	—	—	832	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	1000	15
Narosłe procenta	—	—	28	39	oraz 4 ⁰ / ₀ listy gal. Tow. kred.	20800	—	—	—
	20800	—	2160	15		20800	—	2160	15

5. Fundusz Dra Pileckiego.

Pozostałość 1 stycznia 1895	30000	—	1176	10	Wyplacone stypendya	—	—	1200	—
Kupony za 1895 r.	—	—	1257	50	Wydano 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ Oblig. poz. kraj. galic.	1000	—	—	—
Nadwyżka przy wymianie wylos. obl. poz. kraj.	—	—	9	90	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	1243	50
Otrzymano 4 ⁰ / ₀ oblig. poz. kraj. galic.	1000	—	—	—	oraz 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ listy Banku krajow.	10000	—	—	—
					„ 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ Oblig. poz. kraj. galic.	1000	—	—	—
					„ 4 ⁰ / ₀ „ „ „ „ „ „	9000	—	—	—
					„ 4 ⁰ / ₀ listy gal. „ „ „ „ „ „	10000	—	—	—
	31000	—	2443	50		31000	—	2443	50

6. Fundusz Sawickiego.

Pozostałość z 1 stycznia 1895	7700	—	225	57	Wyplacone stypendya	—	—	340	—
Kupony za 1895 r.	—	—	346	50	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	232	07
	7700	—	572	07	oraz 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ listy Banku krajow.	7700	—	—	—
						7700	—	572	07

7. Fundusz im. Wereszczyńskiego.

Pozostałość 1 stycznia 1895	—	—	372	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	790	50
Procent od skapitalizowanego funduszu	—	—	418	50				790	50
			790	50					

V. Fundusze na cele humanitarno-naukowe.

1. Fundusz Liwskiego.

Pozostałość 1 stycznia 1895	22400	—	1192	38	Wydano na kupno 4 ⁰ / ₀ Listu gal. Tow. Kred.	—	—	979	—
Kupony za 1895 r.	—	—	940	73	Wyplacono p. Dubieckiemu	—	—	199	20
Narosłe procenta	—	—	17	06	Wydano 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ oblig. poz. kraj.	400	—	—	—
Otrzymano 4 ⁰ / ₀ Oblig. poz. kraj. galic.	400	—	—	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	975	87
„ dopłatę do powyższych	—	—	3	90	oraz 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ oblig. poz. kraj. galic.	1700	—	—	—
„ 4 ⁰ / ₀ Listy Tow. Kred. Ziem.	1000	—	—	—	4 ⁰ / ₀ listy gal. Tow. Kred. Ziem.	21200	—	—	—
					4 ⁰ / ₀ oblig. poz. kraj. galic.	500	—	—	—
	23800	—	2154	07		23800	—	2154	07

2. Fundusz im. Maryi Sienkiewiczowej.

Pozostałość 1 stycznia 1895	20000	—	251	43	Wyplacono zapomogi	—	—	800	—
Kupony za 1895 r.	—	—	800	—	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	251	43
	20000	—	1051	43	oraz 4 ⁰ / ₀ listy gal. Tow. Kred. Ziem.	20000	—	—	—
						20000	—	1051	43

VI. Kwoty depozytowe.

1. Fundusz grobów królewskich.

Pozostałość 1 stycznia 1895	4707	92	107	13	Pozostałość 31 grudnia 1895	—	—	107	13
Narosłe procenta	190	14	—	—	oraz 3 książeczki Kasy Oszczędności	4898	06	—	—
	4898	06	107	13		4898	06	107	13

VI.

Sprawozdanie Delegata Akademii

o czynnościach

Stacyi Naukowej w Paryżu.

odczytane na posiedzeniu uroczystem Stacyi dnia 3. maja 1896 r.

Gdyśmy, przed trzema przeszło laty, obejmowali na znanych warunkach wspaniałą spuściznę Towarzystwa Historyczno-Literackiego, świadomi byliśmy celów naszych, jasno i otwarcie nakreślonych, świadomi byliśmy także, lecz tylko ogólnikowo, bogatych zasobów, którymi dano nam rozporządzać. Chodziło o wybranie najlepszego sposobu, aby myśl ową w czyn wprowadzić oraz, aby dać trwałą podstawę i zapewniony kierunek instytucyi, opartej na tak świetnej niegdyś przeszłości. Na pierwszym publicznem posiedzeniu Stacyi Naukowej, gdy sprawy zdawać nie było jeszcze z czego, mówiliśmy o naszych celach; już w rok później mogliśmy stwierdzić przyjęcie się myśli i działalność, a więc tyle pożądaný rozwój Stacyi Naukowej. Treścią dzisiejszego sprawozdania delegata Akademii Umiejętności będzie streszczony przegląd ubiegłego roku i trzechlecia, tudzież program pracy na przyszłość.

Główną podstawą działalności Stacji jest i będzie Biblioteka polska; jej zatem w sprawozdaniu pierwsze przypada miejsce. Suche zestawienie cyfr, lepiej niż dźwięczne słowo, objaśni o postępach pod tym względem. W 1895 roku korzystało ze zbiorów bibliotecznych osób różnych 176; odwiedza Bibliotekę przeciętnie na dzień osób 7 (w 1894 r. cyfra ta wynosi 5, przed trzema laty ledwo 1); na miesiąc pracowników i czytelników jest około 150, rocznie najmniej 1.500. Stosunek pracowników naukowych do czytelników gazet i innych (belletrystyki i t. d.) ma się jak 1 do 5. Inwentarz przybytków wykazuje cyfrę 741 dzieł w 907 tomach; zinwentaryzowano razem 2.850 dzieł w 3.500 tomach, t.j. mniej więcej dwudziestą część naszej biblioteki, która liczy dzisiaj około 60.000 tomów (jednostek bibliotecznych). Biblioteka polska, jak wiadomo, wbrew obyczajom innych paryskich zakładów równorzędnych, pożycza wyjątkowo książki do domu, poświęcając na ten użytek publiczny dużo czasu i sił służbowych. W ubiegłym roku wypożyczono dzieł 588, tomów 708, przeważnie z działu literatury pięknej, jedną czwartą jednak tej cyfry stanowi literatura naukowa wszelkich gałęzi wiedzy. Od objęcia Biblioteki przez Akademię, t.j. przez 3 lata i 3 miesiące, udzielono tą drogą dzieł 1.736 w przeszło 2.000 tomów. Biblioteka była otwartą codziennie od 11tej do 4tej, z wyjątkiem niedziel, sobót i świąt konkordatowych; zamyka się na wakacje letnie w miesiącu sierpniu, na święta Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy.

Tyle co do strony zewnętrznej. Ale biblioteki mają jeszcze inną stronę, inne życie, własne, wewnętrz-

ne. Rozwija się ono w niezmiernych przestrzeniach myśli, chociaż ludzie, co sądzą z pozorów, dają mu ciasne granice suchego, zawiedłego życia wśród książkowego pyłu. Tak nie jest. Przypatrzmy się nieco tej stronie, znanej tylko rzadszym wśród szerokiej publiczności miłośnikom wiedzy i słowa pisanego. Jak każde jestestwo żywotne, biblioteki publiczne rozwijają się stosownie do warunków założenia i do losów społeczeństwa, do którego należą. Nasza, zrodzona — nie z powierzchownego amatorstwa, lecz z myśli ogólnej, stworzona zapobiegliwą pamięcią i prawdziwą potrzebą, gdzie każdy, skądkolwiek, dokładał, co mógł: nie jest głuchym ementarzem minionych rojeń, trudów i usiłowań, ani kurzem zapomnienia przysypaną kostnicą, lecz bogatym skarbcem doświadczeń i duchowych zdobyczy przeszłości. Celem jego jest, by zeń terażniejszość pełną dłonią czerpała dobro wszelkiego rodzaju na pożytek przyszłych pokoleń. Z tego punktu widzenia jest Biblioteka nasza zwierciadłem społecznem; w niem odbijały się główne objawy życia kilku pokoleń polskich, wszystkie prace i starania, co z różnych stron występowały i różnemi chodziły drogami, lecz kierunkiem do jednego podniosłego zmierzały celu. To jest jej rola w obec nas i w obec naszej nauki. Ale jest ona także w obec obcego społeczeństwa pomnikiem naszej wielkiej przeszłości duchowej, naszej niepożytej żywotności i naszego prawa do bytu; żywym źródłem, z którego cudzoziemiec czerpie wiedzę o odległych krajach i rzeczach słowiańskich, w których polska umysłowość od wieków pierwsze trzyma miejsce i na które po dziś dzień przynależny jej wpływ wywiera. To jest

jej druga, nie mniej ważna rola. Aby jedną i drugą wypełnić mogła w całym rozmiarze danych środków, powinna działać wszystkimi swymi zasobami; musi być, jak machina parowa, w błyszczącym porządku. Tej więc pracy wewnętrzznego uporządkowania, badania treści i sił Biblioteki, oddali się urzędnicy Stacyi, i to co na tem polu zrobiono, pozwolę sobie wykazać kilkoma słowami.

Z najprzeróżniejszych darów powstała, z większych spuścizn i zapisów, jak senatora Macieja Wodzińskiego, generała Tadeusza Tyszkiewicza, Kazimierza Szulca, Karola Sienkiewicza, jak z drobnych darów i pozostałości po zmarłych na obczyźnie Polakach, przedstawiałyby niewątpliwie nasza Biblioteka dziwne zbiorowisko rozrzuconych członków, niezasługujące na nazwę wielkiego księgozbioru, gdyby nie miała tego szczęścia, że przez długie lata stał na jej czele niezimordowany pracownik, uczony dziejopis i człowiek silnego, nieugiętego charakteru, jakim był Karol Sienkiewicz, najlepszy może, od czasów Janockiego, z Biblioteki Narodowej im. Załuskich, bibliotekarz polski. Umiał on te *disjecta membra* zebrać w jedną całość, organicznie związać, obudzić zamiętanie do niej, niewielkimi środkami, kupnem, gdy darem nie można było zgromadzić naprawdę obfity zbiór, który dziś może się pochłubić rzadkościami pierwszego rzędu, zdolnemi obudzić zazdrość u niejednego sceptycznego bibliomana. Łatwiej może było, stosunkowo, zasłużonym naszym zbieraczom: Ossolińskiemu (dla dzisiejszego Zakładu Narodowego Ossolińskich we Lwowie), Czackiemu (dla jego biblioteki Poryckiej, dziś przepięknej biblioteki

Czartoryskich w Krakowie), Tarnowskiemu dla Dziko-
wa, Działyńskiemu dla Kórnik, Lindemu czy Gołę-
biowskiemu zbierać wspaniałe biblioteki na ziemiach
polskich, niż założycielom naszej Biblioteki polskiej na
ziemi obcej, wśród codziennych kłopotów życia bez
wyjścia politycznych niedobitków skupiać w piękną
całość, ziarno po ziarnie, ten zamożny śpichlerz umy-
ślowego dorobku. Na każdym kroku, wśród pracy
bibliotecznej spotyka my ślady cichej i wytrwałej dzia-
łalności Sienkiewicza. Powrócić do jego tradycji uwa-
żaliśmy za najpierwszy nasz obowiązek.

Uporządkowano tedy, ściągnięto w całość jedną,
książki polskie z XVI wieku, ten prawdziwy pomnik
wielkiej naszej tradycji umysłowej, przedmiot podziwu
dla cudzoziemca. Budzi się w niem uszanowanie dla
narodu naszego i literatury naszej, gdy mu się pokaże
rzadkie druki krakowskie Hallerów, Vietorów, Łaza-
rzów, druki wileńskie, poznańskie, pińczowskie czy inne.
Dowiaduje się on wtedy i o Zygmuntach naszych, i o
Kochanowskim czy Górnickim, o Sokołowskim i złoto-
ustym Skardze, o Kromerze i Hozyuszu i o ognistym
Orzechowskim i patrząc na te skarby ducha i bujną
przeszłość, co dotąd tętni w sercach naszych, rozumie,
że nam nie świeciło słońce ze Wschodu, żeśmy byli,
bośmy mieli prawo i mogli być jego nauczycielami.
Rozumie wtedy także, że nam tęskno powrócić i do
naszych stron i do naszych obowiązków.

Uporządkowano kilka innych działów odrębnych
i ważnych: druki rakowskie Socynianów, niezmiernie
rzadkie dzisiaj, zbiór dzieł Hoene-Wrońskiego, którym
się poszczycić możemy, zbiór dzieł Mickiewicza, Kra-

sińskiego i Słowackiego i literatury o nich uporządkowano tak, że już dziś można się spodziewać, że przy staraniu i pamięci da się doprowadzić do takiego kompletu, jaki Biblioteka Polska w Paryżu, której Mickiewicz był niegdyś konserwatorem, posiadać była powinna; zajęto się wreszcie zebraniem i utworzeniem osobnej całości z nieprzeliczonego mnóstwa t. z. literatury emigracyjnej, t. j. czasopism, dzieł, broszur, ulotnych kartek wszelakiej treści, drukowanych od 1831 roku poza granicami ziem polskich, przez Polaków lub innych, po polsku lub o rzeczach polskich. Znamca lub zbieracz, rzadki już teraz, tej literatury, wie, że jęczały niegdyś prasy, drukując polskie czasopisma i broszury w Agen czy w Châteauroux, w Besançon czy w Awinionie, w Hawrze, w Mont-de-Marsan, w Poitiers i Clermont-Ferrand i tylu innych miastach i miasteczkach gościnnej Francji; wie on także, że każda z tych broszurek, odrębnie wzięta, żadnej prawie niema wewnętrznej wartości, ale całość ich jest bardzo ciekawym objawem życia jednego odłamu społeczności polskiej, jakiego inne narody, na szczęście, nie znają. Biblioteka Polska z natury rzeczy jest powołana do tego, by w jak największym, o ile możliwości, komplecie i porządku przechowywała ślady tego objawu. Udostępnienie tego zbioru, t. j. przyprowadzenie go do rzeczywistego ładu, jest na najlepszej drodze. Długa to praca i trudna, końca jej nie widzimy jeszcze, lecz bez niej przysły historyk „emigracji polskiej“ we Francji, i w ogóle w zachodniej Europie, nie dałby sobie rady. Nie zapominaamy również o t. z. Archiwum emigracyjnym, t. j. o aktach różnych instytucyj publicznych na wychodź-

twie i o papierach osobistych po wielu zmarłych tutaj Polakach. Dział ten wciąż powiększa się i uzupełnia, a Biblioteka z wdzięcznością przyjmuje i przechowuje starannie wszystkie składane jej w tym celu ofiary.

Ogólna inwentaryzacja objęła przeważnie działy historii i polityki francuskiej, nauki matematyczno-fizyczne oraz część działu teologicznego. Uporządkowano dalej zbiór polskich rycin (obfity dział sztychów obcych i duży zbiór numizmatów czekają na specjalistę, któryby się ich sprawdzeniem i systematycznym ułożeniem zajął), zaczęto układać duży i cenny dział map geograficznych. W najbliższej przyszłości mamy zamiar zająć się zbiorem rękopisów, w których pokłosie może niejednen jeszcze nieznanym szczegółom na jaw wydobyć, pragniemy wreszcie wprowadzić ład w bogaty i ciekawy oddział rosyjskiej historii i literatury.

I tak, cegłę po cegle, dokłada się do tej budowy a materiału do pracy starczy na lata. Krzepi nas przekonanie, że robimy to, czego wymaga istotna potrzeba, a przyświeca nadzieja, że jeżeli zasiew już teraz zaczyna skromne przynosić owoce, to w niedalekiej przyszłości tem obficiejszą się nakład wynagrodzi.

Nie moglibyśmy oczywiście do żadnych dojść wyników, gdybyśmy nie czuli poza sobą opieki i pomocy z jednej strony Akademii Umiejętności w Krakowie, z drugiej zaś całego szeregu ludzi dobrej woli, którzy pamiętają o nowej instytucji. Gorące podziękowanie raczą przyjąć ofiarodawcy na rzecz Biblioteki, a mianowicie: *W y d z i a ł k r a j o w y* Królestwa Galicyi i Lodomerji z W. X. Krakowskiem; Zarządy Towarzystw i Zakładów naukowych polskich; *A k a*

demia Rumuńska i Smithsonian Institution w Waszyngtonie, oraz Ministerstwo Oświaty Publicznej we Francyi, za którego pośrednictwem otrzymujemy te wydawnictwa; Szanowne Redakcyje dzienników i czasopism polskich; pp. księgarze i nakładcy polscy z Krakowa, Lwowa, Poznania i Warszawy; panowie i panie: baron d'Avril, Bobynin, Celichowski, Dembiński, Dethens, Dickstein, Erami, Estreicher, Finot, Gąsztowt, Gorecka, Grossé, Hauman, Hösick, Jaworski, Jełowicki, Klecki, Kosiakiewicz, Kraushar, Lorentowicz, Łopaciński, Mickiewicz, Narkiewicz-Jodko, Ocasian, Pierling, Popowski, Poradowska, Rusteyko, Smolka, Struszyński, Stryjeński, książkę Sturdza, Suzin, Szczubin, Waliszewski, Wierzbowski, Wodziński, Wrześniewska — dwaj bezimienni wreszcie dobroczyńcy, z których jeden z Szwajcaryi i Austryi nam książki przysyłał, drugi pieniężnym darem umożliwił posunięcie naprzód inwentaryzacyi. Osobne dzięki należą się członkowi Komitetu Miejscowego Stacyi, p. Władysławowi Mickiewiczowi, który wspierał nas nieustannie i radą i czynem, uzupełniając ze swych bogatych zbiorów braki biblioteczne.

Kończąc tę część sprawozdania o Bibliotece Polskiej winienem wspomnieć o jej urzędnikach. Bibliotekarz, p. Dr. Edward Porębowicz, został zwolniony na własne żądanie przez Zarząd Akademii, z obowiązków adjunkta Biblioteki. We wszystkich wy-

mienionych pracach brał p. Porębowicz czynny udział. Jemu to zwłaszcza zawdzięcza Biblioteka wydzielanie nader liczego balastu, nieuniknionego w zbiorze, który głównie z darów powstał, uporządkowanie działu nauk matematycznych, francuskiej historii, polityki i historii literatury francuskiej, której jest wytrawnym znawcą. Publiczność, która przez przeszło 3 lata z nim głównie się stykała, umiała ocenić jego uprzejmość i dobrą chęć, przymioty niezbędne u urzędnika biblioteki publicznej. Delegat Akademii znajdował u swego kolegi chętnego współpracownika i towarzysza trudów. Mam nadzieję, że niezadługo powitamy p. Porębowicza na wybitniejszym stanowisku naukowem, na które powołają go jego literackie i naukowe zasługi. Adjunktem Biblioteki został mianowany p. Władysław Suzin.

Czynności Stacyi Naukowej na zewnątrz były różnolite a działalność jej wcale żywa. Jak wiadomo, zadaniem jej jest: pośredniczyć między kołami naukowemi, służyć informacjami polskim i cudzoziemskim uczonym, popierać i ułatwiać stosunki naukowe, robić wreszcie, w miarę środków, samoistne poszukiwania. Stacya rozwinęła swą działalność we wszystkich kierunkach objętych instrukcją Akademii. Obcy i swoi zgłaszali się do nas, nie jedna książka już wyszła, nie jedna rozprawa, oparta przeważnie lub częściowo na studyach, w których Stacya do zaszczytnej pomocy była powołana. Niepodobna mi wyliczać tu wszystkich,

i nie o to tu chodzi, pozwolę sobie tylko wspomnieć kilka faktów, które dadzą poznać, jak i gdzie Stacya Naukowa mogła się okazać użyteczną.

Wiadomo ogólnie, że od kilka lat już trwa we Francyi silny ruch książkowy i artystyczny dążący do szczegółowego poznania epoki Napoleońskiej. Naród nasz odegrał w niej zbyt wybitną rolę, by mimo chwilowych niepamięci miano zupełnie zapomnieć o udziale polskiego społeczeństwa, o tryumfach polskiego oręża. Nader żywo więc zaczęto zajmować się historią legij polskich we Włoszech i nad Dunajem, z zapalem i korysnością zwracano się do nieznanym cudzoziemcom źródeł naszych, do pamiętników najwybitniejszych osób tej epoki i prac monograficznych, książek, rękopisów i rycin głównie naszej biblioteki lub innych źródeł przez nią dostarczonych. PP. Castanié, Coltrean, Marmottan, a zwłaszcza generał V a u s o n, który pracuje nad osobną monografią o polskich pułkach w armii Napoleona I., niejedną cenną wiadomością wdzięczają zbiorom Biblioteki. Miło mi wspomnieć, że młody polski malarz, p. G e m b a r z e w s k i, bodaj najwięcej się zasłużył około rozbudzenia interesu do tych specjalnych badań i u nas i w archiwum Ministerstwa Wojny.

Seminaryum Historyczne Uniwersytetu Jagiellońskiego zyskało, za pośrednictwem Stacyi, zupełnie wyjątkowy przywilej na zebranie dużego „materiału“ do nauki paleografii i dyplomatyki z wydawnictw będących, własnością i chwałą znakomitej tutejszej Ecole des Chartes. Oprócz niej — i teraz naszego Seminaryum — żadna szkoła history-

czna nie posiada tego materiału. Dopełniam nader przyjemnego obowiązku, składając niniejszem podziękowanie p. Pawłowi Meyer, członkowi Instytutu francuskiego i dyrektorowi Ecole des Chartes, za jego wielką uprzejmość, którą przy dokonaniu tej sprawy okazać raczył.

Do drugiego tomu doskonałego podręcznika historii cywilizacji, wydawanego przez p. Parmentier a przeznaczonego dla francuskich szkół średnich, dostarczyliśmy licznych informacji i źródeł o sztuce i kulturze polskiej od XI do końca XV wieku. Wielka ilość ilustracji wziętych z fotografii i reprodukcji naszych zabytków z Gniezna, Poznania, Płocka, Krakowa, Warszawy, ozdobi to wydawnictwo, uprzytomni i utrwali w pamięci młodym Francuzom naszą przeszłość, odkryje nieznanne im i zapoznawane strony. Pierwszy to raz, zdaje mi się, wchodzi polska sztuka do podręcznika szkolnego. Miejmy nadzieję, że już jej stamtąd nie wyruguje.

Pośród wielu innych pracowników, którym Stacey pomocy udzielała, pozwolę sobie wymienić JE. ks. Biskupa Likowskiego, historyka Unii, której trzechsetny jubileusz w roku bieżącym obchodzimy, uczonego Benedyktyna Dom Guépin (do powtórnego wydania jego dzieła o św. Józafacie Kuncewicu patrona Unii); O. Pawła Pierling'a członka Akademii Umiejętności w Krakowie; barona d'Avril, p. Gutierrez, p. Aleksandra Kraushara, p. de Maulde la Clavière; profesorów i docentów Creizenacha, Fijałka, Haumanta, Kallenbacha, Krzyżanowskiego, Morel-

Fatio, Nehringa, Rambauda, Smolkę, Sokołowskiego.

Jak w latach poprzednich, tak i w ubiegłym roku otrzymywali młodzi polscy uczniowie tutejszej Szkoły Nauk Politycznych chętną poradę i wskazówki do prac naukowych, wchodzących w zakres ich studyów. Znakomity ich profesor i historyk a członek naszej Akademii Umiejętności, p. Albert Sorel pozostawia wybór tematów i przygotowań do prac tych porozumieniu się swych uczniów z Delegatem Akademii. Zaszczytne wyróżnienie prac pp. Bartoszewicza i Grabskiego w 1894 roku wykonanych w tej szkole a opartych na chętej i żywej pomocy Stacyi Naukowej, daje sprawozdawcy otuchę, że i prace ubiegłego roku wyróżnią się tem, co cechuje dzisiejszego historyka polskiego, t. j. ścisłością metody, opartej na krytycznem zbadaniu materyału źródłowego, jędrną konstrukcyą oraz trzeźwością sądu i jego niezależnością od względów postronnych jakiegokolwiek bądź rodzaju.

Pp. Uczestnicy stypendyów zagranicznych, poleceni przez Akademią Umiejętności, którzy przyjeżdżają tu dla badań naukowych, mają zapewnioną ochotną pomoc i poradę Stacyi. W ubiegłym roku korzystali z niej: docent Uniwersytetu Jagiellońskiego Dr. P. Bieńkowski, który następnie poparciu naszej instytucyi zawdzięczał ułatwienia wyjątkowe w British Museum; Dr. Klecki, który interesujące poszukiwania prowadził w Instytucie Pasteura; — w bieżącym roku pp. Dr. Przesmycki i Dr. Sieradzki. Stypendyum im. Faucher uzyskali w myśl przedstawienia

komitetu bibliotecznego pp. Dembiński i Szela-
gowski.

Uczyniono zadość w roku sprawozdawczym, jak i lat poprzednich, zaszczytnemu obowiązкови utrzymania grobów Kniaziewicza i Niemcewicza w Montmorency i urządzania nabożeństwa żałobnego w miesiącu maju. Niechaj mi będzie wolno przy tej sposobności złożyć szczerę podziękowanie zacnym naszym kapłanom: O. Orpiszewskiemu, C. R., i ks. Wilczyńskiemu, którzy wśród tylu zajęć zawodowych z całą gotowością spieszą na naszą prośbę. Przyjęto także obowiązek nowy opieki nad grobem generała Tadeusza Tyszkiewicza na ementarzu Père Lachaise, wielkiego niegdys dobroczyńcy Biblioteki.

Prace samoistne i poszukiwania naukowe, do których w myśl instrukcyi Stacya jest obowiązana, nie mogły być prowadzone systematycznie, dla braku czasu, który się tłumaczy wyżej wzmiankowanemi czynnościami. Należało z samego początku zdać sobie jasno sprawę z tego, że w pierwszych latach istnienia Stacyi trzeba oddać się prawie całkowicie żmudnym i długim pracom porządkowania naszego księgozbioru, który miał być najwłaściwszym środkiem działania Stacyi. Wygodniej i milej byłoby prowadzić badania naukowe w bogatych tutejszych archiwach i bibliotekach, wydawało się nam jednak, że trwalsza korzyść będzie dla samej Stacyi gdy naprzód zrobimy ład u siebie. W miarę środków jednakże i czasu starał się sprawozdawca wypełniać i tę drugą część swego zadania. Tak więc,

w końcu maja przeszłego roku miał odezyt na dorocznem publicznem posiedzeniu Towarzystwa Historji Dyplomatycznej o pamiętniku księcia Stanisława Poniatowskiego, który przed rokiem na tem miejscu pokrótce scharakteryzował. Odezyt ten ogłosiła uprzejmie tutejsza *Revue des Revues* a pamiętnik sam został wydany w *Revue de l'Histoire Diplomatique*. Równocześnie zajmował się naukowem spożytkowaniem ciekawej korespondencji króla Stanisława Augusta do księdza Piattolli, jednego ze współpracowników króla przy przygotowaniu konstytucyi 3-go maja. Korespondencya ta wyświeca nieznanne stosunki między królem a bardzo mało znaną dotąd, tajemniczą według Kalinki, postacią Piattolego, a odnosi się do głównych spraw z lat 1792—1794, do starań o uznanie konstytucyi przez obce rządy, o przyjęcie korony przez Elektora saskiego, misji Londrińskiego i Bischofswerdera i początków Targowicy.

W czerwcu i lipcu — dzięki szlachetnej inicjatywie i obywatelskiej ofiarności na cele nauki hr. Benedykta Tyszkiewicza, za co niniejszem pozwalam sobie wyrazić mu najszczerze podziękowanie — udałem się ze zlecenia Akademii do król. hiszpańskiego Archiwum Centralnego w Simancas, celem przekonania się o istnieniu tamże polskiego oddziału i ogólnej informacji o rzeczach polskich, któreby się tam mogły znaleźć. Miałem bowiem pewne dane do przypuszczania, że część źródeł, których swego czasu nadaremnie szukałem w Watykańskiem Archiwum znajduje się w Simancas w dziale zwanym *Libros de Verçosa*. Poszukiwania me zostały uwieńczone pomyślnym skutkiem i o nich pozwolę sobie wspomnieć w końcu mego sprawozdania.

O jedenaście kilometrów drogi od Valladolid, jednej z dawnych stolic Hiszpanii, w prowincyi Starej Kastylii, wznosi się starożytny obronny zamek Simancas. W niem składano już od czasów Henryka IV, następcy Jana II, w połowie XV wieku, najważniejsze dokumenta państwowe. Według tradycyi archiwum państwowe znajdowało się pierwotnie w Alcázar de Segovia, oraz w Castillo de la Mota w Medina del Campo. Od czasów Filipa II, który bardzo często przebywał w Valladolid, w Simancas i w pobliskiem Tordesillas scentralizowano w zamku Simancas wielkie, ogólne archiwum polityczne monarchii hiszpańskiej. Znana jest ogólnie rola tego państwa w końcu XVI stulecia i przez cały wiek XVII, nie będę więc podnosił, jak ważnem było dla historyka polskiego zwiedzić to archiwum i przekonać się co się, tam kryje dla naszych dziejów. Trudności niemałego rodzaju, odległość, itd. sprawiły, że tylko jeden z naszych mistrzów i kolegów po zawodzie, prof. Adolf Pawiński mógł przed kilkoma laty zwiedzić ogólnikowo to archiwum, liczące się do największych w świecie, obok watykańskiego, wiedeńskiego, weneckiego i paryskiego. Dzięki uprzejmości hiszpańskiego ministerstwa del Fomento oraz zarządu Archiwum, a zwłaszcza dyrektora p. Claudio Perez y Gredilla, którym winne podziękowanie składam, mogłem w krótkim stosunkowo czasie rozejrzeć się w najważniejszych działach interesujących mię, stwierdzić istnienie obfitego działu korespondencyi dyplomatycznej między dworem polskim i hiszpańskim od początków XVIII wieku, przejrzeć ogólnikowo kilka innych działów, z których liczne wypisy stwierdzają, że połów się udał,

zbadać wreszcie zupełnie szczegółowo owe interesujące *Libros de Verçosa*. Jest to pozostałość jednej z ciekawszych instytucyj państwowych Filipa II, z Archiwum hiszpańskiego w Rzymie. Miało ono, według założenia, przechowywać w odpisach bulle, brewia i inne akta zawarte w Rzymie a odnoszące się do Hiszpanii. Od 1558 r. starał się o to król; za pośrednictwem ambasadorów D. Juan de Figneroa i D. Francisco de Vargas założono osobne archiwum hiszpańskie w Rzymie niedaleko od kościoła Santiago degli Spagnuoli, kosztem 74.000 dukatów. Pierwszym archiwistą został Aragończyk D. Juan de Verçosa w 1562 r. Verçosa pojął swe zadanie na wielką skalę, kopiował lub streszczał wszystko, co spotkał w ciągu 9-cio letniego urzędowania, w Rzymie. Skupował i zbierał oryginały lub kopie autentyczne aktów odnoszących się nie tylko do Hiszpanii, lecz w ogóle do spraw politycznych wszystkich państw europejskich, przeszłych i współczesnych. Tak zwłaszcza zbierał i kopiował pamiętniki o conclaviach, korespondencye dyplomatyczne, instrukcye i sprawozdania poselskie, tajne i jawne układy, akty urzędowe, mowy, listy i inne dokumenty soborowe, itd. Umarł w 1574 r. Przesłane zaraz do Hiszpanii po jego śmierci kopie są dziś w Archiwum w Simancas, w dziale *Secretaria de Estado*, legajos 2002—2022. Podobno nie są to jednak wszystkie. W jednym więc z tych olbrzymich kopiarzyszy, Nr. 2008, udało się odszukać pierwszorzędne dla historyi polskiej znaczenia korespondencyą Alojzego Lipomano, biskupa Werony, pierwszego nuncyasza w Polsce od 1555 do 1557, z sekretarzem stanu ówczesnym, kardynałem Karolem Carafą, Antonim Carafą

i księciem di Palliano. W ogóle Libros de Verçosa uzupełniają przykrą lukę w Archiwum Watykańskim z czasów pontyfikatu Pawła IV.— Tej korespondencji Lipomana szukała nadaremnie przez dwa lata Ekspedycja Rzymska. Dla dziejów Polski jest to chwila wielkiego znaczenia. Jest to moment, gdy zdawało się, że opuszczenie Rzymu przez Polskę jest tylko kwestyą czasu, gdy protestantyzm czekał tylko na jedno słowo królewskie. Słowa tego Zygmunt August nie wyrzekł, nie dopuścił ani soboru narodowego, ani Komunii pod obiema postaciami, ani żadnego ze sławnych w naszych dziejach czterech punktów. Polska została katolicką, a w 40 lat później, w 1596 r. postawiła sobie Unią Brzeską jeden z najpiękniejszych pomników w dziejach cywilizacji. Chwila misji Lipomana, t. j. chwila najwyższego napięcia umysłów w epoce reformacyjnej, da się zbadać dopiero teraz, na podstawie znalezionych w Simancas źródeł.

i księciem di Palliano. W ogóle Libros de Verçosa uzupełniają przykrą lukę w Archiwum Watykańskiem z czasów pontyfikatu Pawła IV.— Tej korespondencji Lipomana szukała nadaremnie przez dwa lata Ekspedycya Rzymska. Dla dziejów Polski jest to chwila wielkiego znaczenia. Jest to moment, gdy zdawało się, że opuszczenie Rzymu przez Polskę jest tylko kwestyą czasu, gdy protestantyzm czekał tylko na jedno słowo królewskie. Słowa tego Zygmunt August nie wyrzekł, nie dopuścił ani soboru narodowego, ani Komunii pod obiema postaciami, ani żadnego ze sławnych w naszych dziejach czterech punktów. Polska została katolicką, a w 40 lat później, w 1596 r. postawiła sobie Unią Brzeską jeden z najpiękniejszych pomników w dziejach cywilizacji. Chwila missyi Lipomana, t. j. chwila najwyższego napięcia umysłów w epoce reformacyjnej, da się zbadać dopiero teraz, na podstawie znalezionych w Simancas źródeł.

